

ልጅ ሆኖ ሰው ቤት ትገባና «ውጪ» ሲሏት ድርቅ ብላ «አልወጣም» የምትል ትንሽ ልጅ ነበረች። እናቷ ለልጆቻቸው ግድ የሌላቸው አዝማሪ ነበሩ። ከግዴላሽነታቸው የተነሳ ማታ ለማዘመር ሲሄዱ «የት ወደቅሽ? ምን ትበያለሽ?» ሳይሏት ነው ለባብሰው አብስ ታዲያ እኛ ቤት አምሽታ እራቷን በልታና አባዬ አግሯን አሳጥቧት ከፍት የተተወ ቤቷ ወስደን እናስተኛታለን። እናቷ በጠዋት ተነስተው መንደርተኛውን መሳደብ ይጀምራሉ...

«እዚህ ጠቅጥቀው ጠቅጥቀው ቅዘኗ መከራ!»

«ይጠቅጥቅሽ አባሽ!» ይላል አያቴ ግልፍ እያለው ሽንጋራዋ እናት ፀጥ ይላሉ «አፈር ብይና ልጅ ማሳደግ አንዲህ ነው?... ቆይ» ብሎ ይዘታል። እንደማይለቃቸው ስለሚያውቁ ለተወሰነ ጊዜ በሽንጋራ ዓይናቸው ይጠነቀቃሉ። ሴይጣን ከበረደ በኋላ ግን ሳያስበው አግሩ ላይ ይወድቃሉ። ወይም አማላጅ ይልካሉ። አሉም ሲያንገራግር...

«ጠቅጥቀህ ጠቅጥቀህ ትበለኝ?» ይላል።

ወንድ አያቴ ሊያስርጽብኝ ከሚጥረው ባህርይ ውስጥ አንዱን ብቻ እስከ ዛሬ ድረስ እደግፈዋለሁ። ከኛ ከልጆቹ ውስጥ ሲያልፍና ሲያገድም የሰው ቤት መለስ ብሎ የተመለከተ ልጅ አሳር ፍዳውን ያያል።

«አንተ ውሻ! የሰው ቤት ምን ያሳይሃል? ውሻ ነው የሰው ቤት የሚመለከት!» ይላል ተቆጥቶ። የሚገርመው ግን ከመንደሩ ልጆች ውስጥ እኛ ቤት ውለው የማያመሹት በጣም ጥቂቶቹ ናቸው። አያቴ ከኛ ከልጆቹ ይልቅ ለተጎሳቆሉት የመንደር ልጆች ከፍተኛ ፍቅር ነበረው። በዚህም የሚቀርቡት ሁሉ እሱን «አባዬ» አማማን ደግሞ «አማዬ» ብለው ነው ያደጉት። በዚያ ለምደው አሁን ድረስ አንድ አምስት የሚሆኑ የወለዱና ትልቅ የሆኑ ልጆች አማማን «አማዬ» እያሉ ይጠሩዋቸዋል።

አያቴ ልዩ የሆነ ባህሪው ይበዛ ነበር ማለት ይቻላል። እድሜ ልኩን ውኃ ጠጥቶ እያውቅም። ውኃ ወደአፋ የሚገባው ሊገመገመጥ ሲል ብቻ ነው። የውኃ

ጥሙን የሚያረካው ጠጅ በመጠጣት ነው። ከዚህ ሌላ አያቴ ከሰሩት ምግብ ውጪ ቤት ውስጥ ሲበላ ታይቶ አይታወቅም።

ጎረቤቶቻችን ደግሰውኳ በሰህን ይዘውለት ሲመጡ ለኛ አስተላልፎ ይሰጣል፤ ሰዎቹን ለማስደሰትኳ አይቀምሰውም። እኛም ብንሆን

«አትበሉም?» ብሎ ይጠይቀናል

«አንበላም!» እንላለን በትከሻችን ንቅናቄ። አያቴ አይቆጣም። እንደውም ደስ ይለዋል። «የሰው ቤት አህል ፈስ ነው። የሰው ቤት ምግብ የሚበላው ውሻ ብቻ ነው» ይለናል። በራችን ላይ የታሰረችውን ከብሪትን ፈቶ የምትመገብበት ሰህን ላይ በማድረግ «ጎሽ በዬ» እያለ በስንጥር ፲፩-፲፩ ያደርግላታል። አሷ እምቢ ካለች ኩራቱ ይጨምራል... «ጎሽ የኔ ልጅ» ይላታል «አሷኳ ነፍስ አውቃ... ውሻ አይደለችም!» ስለውሻዋ የማማሽ ቀን ትንታኔ ያደርጋል።

የዚህ ባህሪው ተፅዕኖ በኔ ላይ እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ ጎልቶ ይንፀባረቅብኝ ነበር። ሰው ቤት ሄጄ ምግብ ያቀርቡ ይሆን? የሚለው ስጋቴ ለቅዝ እያዝናናኝም ነበር።

አያቴ ኩራትንም ነው ያስተማረኝ። ልጆች እያለን አሁን መሰብሰቢያ አዳራሽ የተሰራበት ፓርላማ ፊት ለፊት ካለው ሜዳ ላይ ኳስ ስንጫወት የቤተ-መንግሥት ወታደሮች ይጠሩንና ምግብ በትሪ ላይ ዘርግፈው በአጥር ላይ ይሰጡናል። እኔ ጓደኞቼ ለበሉት ይተናነቀኝ እንደነበር ትዝ ይለኛል። ፊቴን አዞራለሁ... አታምኚኝ ይሆናል እንዳንደ ያስታውከኛል። ጓደኞቼ ቅልጥም የተጋደመበትን የቤተ-መንግሥት ምግብ ተሻምተው ከበሉ በኋላ ወደ ጨዋታ ሲመለሱ እነሱን መንካት ኳን ይቀፈኝ ነበር።

አያቴን በዚህ በዚህ እወደዋለሁ። የሰው በሆነ ነገር አለመጓጓትን የኔ አድርጎልኛልና። ከሱ ባህርይ የምጠላው የገንዘብ አያያዙን ነበር። ይሄ ባህርይው የኔ ባለመሆኑም እግዚአብሔር የተመሰገነ ይሁን ያስብላል።

አያቴ የጫማ-ቀለም ገዝቶ የማስቀመጥ ባህርይ አለው። ያንን ቀለም በብሩሽ የምቀባለት እኔ ነኝ። ታዲያ በወር የሊስትሮ አስር ሳንቲም ደፃዝ አለኝ። በፍቅር እጠብቃት እንደነበር አስታውሳለሁ። ታዲያ «ደሞዬን» ከተቀበልኩ በኋላ ደግሞ ጣር ይሆናል። እንደምን እድርጌ ላጥፋት? አያቴ ይገድለኛል!!

«አባይ ከረሜላ ልግዛ?»

«ከረከር ውረድ»

«ኬከ ልግዛ»

«አከከ በገንዘብ አልገዛም»

«አሺ ዳቦ?» ይሄኔ ቀግ ይላል... ምናምን ይደብድብ አባትክ!! ዳቦ ቤት ውስጥ ጠፋ?»

ሳንቲሚን በመዳፈ ታቅፌ ወዱ ማደር ነው። ለሁሉም ነገር ማጥላያ አያጣም። «ባሰቴ? ጨሎ በእግሩ ያበካውን ነው ምንብ ብለህ የምትበላ? ተ! ተ! ተ!...»

ከሳምንት ጭቅጨቃ በኋላ እየገፈታተረኝ «ሂድ! ሂድ! ወትውቶ ገደለኝ አይደለም?» ይልና ከቀጣ ጋር ይፈቅድልኛል። አኔኮ የምፈልገው በሳንቲሚን ምናምን ገዝቼ መብላት አልነበረም። ብቻ ገንዘቧን ማጥፋት! አንዳንዴ አያቴ እያየ ሳንቲሚን ለለማኝ የምሰጥበት ጊዜ ነበር። ታዲያ በዚህ ድርጊቴ የሁለት ወር ደሞዜን አቆነደዳለሁ።

አያቴ አገሩ ጎጃም ዳሞት ነው። ከአገሩ የወጣው ገና የአሥራ አራት ዓመት ልጅ ሳለ አንድ ቄስ ደብድቦ ቄሱ በነፍስ በሚጠበቅበት ጊዜ ነው። ጨካኝ ነበር። ጨካኝነቱን የምትገነዘቢው ስለ ሀገሩ በሚያወራበት ጊዜ የመጨረሻ ልጅ መሆኑንና ከሰባት ወንድሞቹ ውስጥ በመጨረሻ አገሩን የለቀቀው እሱ መሆኑን አውርቶ የወላጅ መካን የሆኑትን ወላጆቹን ሲያነሳ ምንም የሐዘን ስሜት አይሰማውም።

«ይመቱ ይኑሩ አላውቅም። አስካሁን ይኖሩ ብላችሁ?» ይላል። ለመጀመሪያ ጊዜ ፍቅር እስከ መቃብርን ሳንብ የበዛብህን ወላጆች የሱ አንደሆኑ ሆኖ ስለተሰማኝ «አይ ጎጃም» አላለሁ።

ሌላው የአያቴ ጨካኝነት የሚታየኝ ብዙ ጊዜ ከቤታችን በግ አይጠፋም። ግልገል ገዝቶ ያሳድጋል። በጎቹ እሱን ከመልመዳቸው የተነሳ ምሳ እስኪበላ ጠብቀው እጁን የጠራረገበትን አንጀራ ይጎርሳሉ። አያቴ በጎቹም ቢሆኑ ሥርዓት እንዲኖራቸው ይፈልጋል። የሚታሰሩበትን ገመድ አንገታቸው ላይ ይጠመጥምና ወደመናፈሻ አስከትሏቸው ይሄዳል። አንዳንድ ሰዎች በጎቹን ከኋላ ያዝ ሲያደርጓቸው ይጮኳሉ። አያቴ ዞር ይልና «አባከህ ልቀቀው» ይላል።

አያቴ በዚህ አይነት ለብዙ አመታት በጎችን እንደ ልጅ አድርጎ ቢያሳድግም ጊዜያቸው ሲደርስ ለማረድም ወደኋላ አይልም። እማማ «ቀድሞ አለማቅረብ፣ ካቀረቡ በላይ ማረድ ደግ ነው?» ይሉታል። «ዝም በይ!» ይላል አያቴ «ከብት ነው ሌላ ምን መሰለሽ? ካልታረደ አዝለሽው ልትዞሪ ነው?» አያቴ ዝም ይሉታል ይፈሩታል!

አያቴ መልኩ የጥቁር መልአክ ነው። ሽቦቶ እርዛን ያሳድጋል። ሉጫ ነጭ ፀጉሩንም ወደኋላ ማጅራቱ ላይ ያደርሳል። አፍንጫው ከዓይኖቹ መካከል ተነስቶ የሚተኮስ ሮኬት ይመስላል። ዓይኖቹ የንስር ናቸው። ጎላ ጎላ ያሉ ጥርሶች አሉት፤ መካከለኛ ቁመት። ዘወትር የተቋጠረ ቅንድብ!!

አብዛኛውን ጊዜ በራችን ላይ ወንበር እውጥቶ የመቀመጥ ልምድ አለው። ነጭ ከብሪት እግሩ ሥር ትተኛለች። ከኛ ከልጆቹ የበለጠ ውሻዋ ትሸቆጠቆጥለት እንደነበር አስታውሳለሁ። ከመፈታቷ በፊት ሌላ ቀርቶ ሽንቷን ከሸኛች ቤት አስገብቶ በር ዘግቶ ነው የሚገርፋት። ስትፈታ መንደሩን በሩጫ ታካልለዋለች። ሽንቷንም ምኒንም ራቅ ብላ ጨርሳ ትመጣለች።

አያቴ በኔ ሲናደድ «ካንተ ከብሪት ትሻላለች» ይለኝ ነበር። እውነቱን ነው ልበል? እሷ ከኔ የበለጠ ትመካበት ነበር። እሱ አጠገቧ ከተቀመጠ ለለመደችው ሰውኳን ቁጡ ትሆናለች። እሱም ቢሆን እሷ ከተቆጣች «ተው ዞር በል» ነው የሚለው። እሷን አይገስጥም «ዞል በል፣ ምን ገተረህ?» በዚህ ሊለምኑ የመጡ የኔ ብጤዎችን ይደበድብ እንደነበር አስታውሳለሁ።

«ሂድ!! አታስጨህብኝ» ይላል የኔ ቢጤውን።

«ስለገብርኤል» አይሰማም ለማኙ።

«አንተንኮ ነው አትሄድም?»

«ስለመላኩ ገብርኤል»

አያቴ ቀስ ብሎ ይነሳል። ፊቱን በማየት ከፋት ማሰቡ አይታወቅም። ዘከሮ ሲያባርር ይመስላል። ጠጋ ብሎ የኔ ብጤውን ወደ ከብሪት እየገፈተረ «በል ከደፈርክ አይቀር እንዲህ ጠጋ ብሎ ነው። እራቅ በማለት እያስጮሁ አይደለም» ይላል። ለማኙ ይዘነጠላል።

አያቴ ጋይለኝነትን በጣም አድርጎ ይደግፋል። እኔ ልጅ ሆኜ በሰፈራችን ልጆች ከተመታሁና ከሰማ አሳፊን ያሳየኛል። «አንተ ንፍር! አፈርአባክ ብላና ሊጥ ነው የምትጠጣው?» ከዚህ በኋላ አንዱን ፈንክቼ ስሜን እስካድሰው ድረስ ጣጋ ባልኩት ቁጥር «ዘር በል አንተ ሴታሴት ሂድ እዚያ እናትህ ጋ ወጥ አማስል!» ብሎ ያባርረኛል።

እኔም የሚፈነክት ልጅ መፈለግ ነው። ካገኘሁ ወላጆቻቸው ለአቤቱታ ይመጣሉ። «የት አባቱ ነው ያለው?» ይላል አያቴ እኔን ወደጓዳ እየከተተ «ቆይ ይምጣ ፈሱን ባላስጨርሰው» አያለ ሽንጋማሎ ስሞተኞቼን ከሸኘ በኋላ...

«ና ወዲህ... ና... መርበትቡክን ተወው ምናባቱ! እንዴት አርገህ ፈነክትከው? እ-እ እንዲህ ነው ልጅ ማለት! እኔ አንተን ሳክል ወፍ ባጠገቤ አያልፍም ነበር። ንግግርማ? ምናባቱ የቆረጠው!...» አውሬ መሆን ይነሰኝ? በየቀኑ ግዳይ እጥል ጀመር። «ና ወዲህ...» አይቀርም «መፈንክት ትላልቁን» ነው። እኩሮችንማ ትግል መግጠም ነው።

ከቤት ወጥቼ ከቆየሁ ግርፈያ ስለሚጠብቀኝ ፀብ አንስቼ ተፈናክቼ መመለስ አለብኝ። እየሮጥኩ እቤት ስገባ «ና-ና ወዲህ» ይለኛል በቁጣ «የት ነበርክ?» እኔም እወሻክታለሁ። የሰፈሩን ትልቅ ልጅ እየጠቀሰኩ «ቢሰድብኝ ጊዜ እስከሚመፍኝ ድረስ አድፍጬ ስጠብቀው» አላሁ።

- «አንት መልቲ!»
- «አባዬ መት!»
- «አህስ? ...ታዲያ? ፈነክትከው?»
- «አዎና»
- «አንት ዋሾ»
- «አባዬ መት!»
- «ጎሽ የኔ ልጅ!...» ወደ ጓዳ!

2

የሰው ልጅ የተሰጠውን ዘር ያበቀይ ዘንድ የተዘጋጀ ማሳ ነው። ያበቀየውንም ለፍሬ ይለው ዘንድ ውዴታ አለበት አርግጥ ነው። የሰው ልጅ ከሚያድግበት አካባቢ ወግና ልማድ የተለየ ከየት አባቱ የራሱ የሆነ ባህል ይፈጥራል? ከየትም!!

ይህንን የምልሽ ልጅነት እኛ መንደር ውስጥ ያላትን ደረጃ እና ወሰን በማሳየት አራት ኪሎአዊው የወጣቶች ባህርይ ምንጩን እንድትረጁልኝ ነው።

እኛ መንደር ውስጥ የሚያድጉ ህፃናት ያላቸው አቀባበል ከውሻ ቡችላ ጋር ተነጻጽሮ ነው የሚታየን። አንዲት የመንደር ውስጥ ውሻ ስትወልድ ቡችሎቿን ወሳጅ ይበዛል። እያንዳንዱ መንደርተኛ በቡችሎች ላይ የባለቤትነት ጥያቄ ያነሳል። ውድድሩን በአሸናፊነት በመደምደም ቡችላ የደረሳቸው ቤታቸው በር ላይ በካርቶን በማድረግ ማሳደግ ይጀምራሉ። ቡችላዋ አድጋ ሆጂ እየሰፋና ሰፊ መጠለያ እያስፈለጋት ሲመጣ በዳላ ከመንደር ውጪ ወደ ባቡር መንገድ ትባረራለች።

«ለቃትማ ትብላ፣ ማን እሷን አስቀምጦ ይቀልባል? ሥጋዋ አይበላ!»
የመንደሩ ልጆች ደግሞ...

አንድ አዲስ ልጅ ሲወለድ «ና ወደኔ!» የሚለው ይበዛል። እየተቀባበሉት ይዞራሉ። የኛ ሰፈር ሕጻናት አስፓልቱን ለይተው ቤት አንቀመጥም ብለው ማልቀስ የሚጀምሩት ገና በሦስት ወር ዕድሜያቸው ነው። አፉ በሚጣፍጥበት ጊዜ የተለያየ ስድብ ያስተምሩታል።

- «በሱበስ በል»
- «በብሽ» --ይሳቅለታል
- «እናትሽን በል»
- «እና...» ያውኩለታል?

ልጆቹም ፈጣኖች ናቸው። ሁለት እመት ሳይሞላቸው አቀላጥፈው «በሱበስ፣ እናትሽን» ማለት ይጀምራሉ። ይሄኔ «አ!? ባለኔ!» ይመጣል። ቆንጣጩና ተቆጪው ይረባረባል።

«አረ የታባቱ! ይሄ ባለኔ በሉት!»

ከዚህ በኋላ አዲስ ወደተወለደው (አፉ ወደ ሚጣፍጠው) ትኩረት ይሰጥና ይሄኛው ይተዋል። «በስብስ» ይቅርና «ዳቦ» ማለቱ የሰድብ ያህል የሚያስከረኩመው ይሆናል።

«መኪና ይጠብቅ! ማስቲካ ይሸጥ! ሲጃራ ይቸርተር! የሱ ባልንጀሮች ልብሳቸውን ችለው ነው። ትምህርታቸውን ችለው ነው። ይሄ ሰፈር እያውደለደለ...» እስተያየት ሰጪው ይበዛል።

የአሁኖቹ ልጆች ከኛ ጊዜ ልጅነት የከፋ ኑሮ ላይ ያሉ ይመስለኛሉ። ህጻናቱም እንደ አሸን ነው የፈሉት። አንዳንዶቹ «በሞተር ነው የተፈለፈሉት» እያሉ ይቀልዳሉ። እኛ ልጆች ሆነን ቢያንስ እስከ አስር አመታችን ድረስ ተመልካችና ሰሚ አናጣም ነበር።

እኔ ልጅ ሆኜ እንድ «ባሌ» እያሉ ያሳደጉኝ ሴት ነበሩ። ባፈና ይባላሉ። ሸፋፋ፣ ሲሄዱ በሆዳቸው መሬት ለመጥረግ ያሰቡ ይመስል እግራቸውን ፈርከከ አድርገው ነው። ታዲያ ድንገት ሳላሰበው ስሜወት ከበስተኋላዬ ይመጡና በእጃቸው አፌን ነካ ያደርጉታል። ወይም እይቼአቸው ከሮፐኩ ከጭናቸው መሀል የቦጩቁ በማስመሰል ወደ አፌ አቅጣጫ እንደመወርወር ይላሉ። እኔ በእርግጥም የወረወሩት አፌ ውስጥ የገባ ይመስለኝና አፌን ቶሎ ቶሎ እጠርጋለሁ። ምራቄን አተፋለሁ።

«ለባለቤቴ ቁርሱን ሰጠሁት» ይሉና በአካባቢው ሰዎች ያስቁብኛል። አለቅሳለሁ። አሁን አሁን ታዲያ ሲያገኙኝ «ባለቤቴ እምሴን አብልጼ አሳድጌ» ይሉኛል። አሁን ድረስ ሴት እያቴን የሚጠሩዋቸው «አማቴ» እያሉ ነው።

ልጅ ሆኜ ጅል ነበርኩ ልበል? የእውነት ወደፊት እሳቸውን የማገባቸው ይመስለኝና ጭንቅ ይለኛል። «እምሴን አብልጼ አሳድጌ ማ-አባቷ ናት አንተን ባሌ የምትልን» ይሉኛል ቆጣ ብለው። ብዙ ጊዜ ስለሚጨንቀኝ አማማን ጠጋ አልና።

«አማማ ባፈናን አላገባም» እላቸዋለሁ

«ለምን?» ይሉኛል ሳታቸው አየመጣ

«አሮጊት ናቸዋ» እላለሁ

«እኔ ይሄንን አላውቅም! -- እያበሉ አሳድገው ነውር አይደለምዴ?» ይሉኝና እየሳቁ ለአማማ ባፈና ይነግሩብኛል።

--መሳቂያ ነበርኩ ማለት ነው።

ከድሮ ጀምሮ እኛ መንደር ውስጥ ህፃናቶችና አዋቂዎች ያላቸው ግንኙነት የተወሰነ ገደብ የለውም። አዋቂዎቹ ህፃናቶቹን ሲተዋወቁ «ሚስት ትፈልጋለህ? እንድ ቆንጆ ልጅ አለችኝ፣ ባል ትፈልጊያለሽ እንድ ቆንጆ ልጅ አለኝ...» እያሉ ነው። ከዚህ ሌላ ከመንደራችን እፍግፍግነት የተነሳ ሁሉም ተደበላልቆ ነው የነገር ማዕዱን የሚያበካው። አዋቂዎቹ ሲሰዳደቡ፡- ህፃናቶች አፋቸውን ከፍተው ያጠናሉ። ወይም እንደ ትንሽ ከፍ ያለችው ልጅ ለእናቷ አረድታ ጎረቤቷን በሰድብ ታቦን ዘንድ የሚከለከላት ደንብ የለም። ደግሞስ የሰድቡ ሥነ-ልቦና?

«ሽርመጣ!» ለሚለው «የቆንጆ ወጉ ነው።» የሚል ወደ መጥፎ ምግባር መሪ መልስ አለው።

ልጆች ሆነን ስለነበረን የብልግና ነፃነት አንዱን ላጫውትሽ

መንገሻ ዘውዴ የሚባሉ አዝማሪ ናቸው። አንገታቸውና ማጅራታቸው በሎክሎኬ ሥጋ የታፈነ ነው። ግን በልተው አይደለም። ሁልጊዜም የሚበሉት የግዢ ደረቅ እንጀራ በቃሪያ ኮርሸም እያደረጉ ወይም በጥሬ ጎመን ላይ ጥሬ ጨው ነስነስ አድርገው ወይም በድፍን ቲማቲም እየገመጡ ነው። ማሲንቆአቸውን በአንድ እጃቸው ይዘው ቀስ እያሉ ሲሄዱ ከበስተኋላቸው እንደርስባቸውና፡-

«አባባ መንገሻ አዘፍኑን?» እንላቸዋለን። ይህን ጊዜ የመንደሩ ሴቶች ተሰብስበው ማዳመጥ ይጀምራሉ ዘፈኑም

«የብሳና ገብስ!» ይሉናል ሲያወጡልን ማሲንቆቻቸውን እየገዘገዙ «የብሳና ገብስ!» እንላለን

«ወንድሞቼን ሁሉ!»

«ወንድሞቼን ሁሉ!» እንቀበላለን

«ፈጃው እም...!» ይሉናል። እኛም የመጨረሻዋን የሰንኝ መድፊያ

እየደጋገምን መዘለል ነው። ይቀጥላሉ...

«የብሳና ዱላ»

«የብሳና ዱላ»

«አሁቶቼን ሁሉ»

«አሁንም ሆሉ»

«ፈጃቸው ጀ...!» አሁንም የመጨረሻውን ቃል እየደገምን እንዘላለን። ቆመው የሚያዳምጡት ሴቶች «አፈር ብሉ!» ብለው እስኪያባርሩን (ከልባቸው ባይሆንም) እንቀጥላለን።

«ሴት ወይዘሮ ሁሉ፤»

«ሴት ወይዘሮ ሁሉ፤»

«ድንኳኑ ጠቧቸው!»

«ድንኳኑ ጠቧቸው!»

«ምነው ወደ ጓሮ፤»

«ምነው ወደ ጓሮ፤»

«በዳስ ቢያደርጓቸው» እየደገምን መዝለል ነው። አባባ መንገሻ በሞት እስኪለየን ድረስ ሲያዘፍኑን ነበር። ነፍሳቸውን ለገነት ያብቃውና።

የሰው ልጅ አዕምሮ ጠማማ-ፍጥረት ነው። ለመጥፎ ነገር ቀና የመሆንና የመቀበል ባህርይው ይጎላል። እኔ ስለምን እስከዛሬ ይህን ግጥም አልረሳሁትም? ይገርመኛል። እኛ መንደር ካዋቂዎቹ የሚዘረከረኩ ለህፃናት የማይበጁ ብዙ ግማማዎች ነገሮች ሞልተዋል። ደግሞስ በእነሱ (በአዋቂዎቹ) እንዴት ይፈረዳል? ሳሉት፤ መጎታ ቤቱና ዕቃ ቤቱ እንድ ከፍል በሆነበት ቤት፤ መዝናኛው መስሪያውና መዋያው እንድ እፍግፍግ መንደር በሆነበት ስንቱ ተጠንቅቆበት ይዘለቃል? በቃ ለህፃናቱ የተለየ የሕይወትና የእኗር ማዕድ እንዳይኖር የሆነበት ብዙ ሺህ ምክንያቶችን መደርደር ይቻላል። በዚህም ይመስለኛል እኛ መንደር ውስጥ የሰው ልጅ የተፈጥሮ ህግ ተፋልሶ ልጆች አካላቸው ባይዘገጁ አዕምሯቸው ቀድሞ ፍትወትን ይረዳና ለመጥፎ ምግባር ሲገፋፋቸው የሚታየው። ልታምኝ አትችይ ይሆናል። ትላገትና ሁለት ሕፃናቶች (ወንዱ የሶስት ሴቷ የሁለት አመት ልጆች) ብልግና ሲሰሩ ተያዙ። ይሄ ተደጋጋሚ ድርጊት በመሆኑ አዋቂዎቹ ተሰብስበው ህጻናቶቹን እየገረፉ ማሳቅ ነው። ሆሆሆ — ሸረ አፈር ብሉ! ማን እሳያቸው! እየተባባሉ። ከዚያ ወዲያ ህፃናቶቹንም ለማብሸቅ የሚጠሩት በባልና በሚስትነት ነው። «ባልሽ. «ሚስትህ» ይባላሉ።

2

«በመረብ-ፍትወት፤ በመስህብ-ወሲብ፤ ተብትበህ-ተብትበህ አሻጥረኛው አንተ-ምን አርግ ትለኛለህ?»

(ዑመር ዝያም በተስፋዬ ገሠሠ እንደበት)

ፍትወት የጥጋብ ውጤት ተደርጎ ይቆጠራል። ፍጹም ስህተት! ቅንዝረኝነት የድህነት ውጤት ነው። ወሲብ በማጣት ይገናል...። አለበለዚያማ እኛ መንደር ዝር ባላለ፤ አንድስምኳ ችግር ማለዘቢያ ባልተገኘ ነበር።

ወሲብ የመንደራችን ቅመም ነው። የማይገባበት ቦታ የለም! እግዚአብሔር የሰው ልጅ ችግሩን ቀብቅቦ የታሰበበት የሚያደርስ አጋሰስ ያደረገው በወሲብ ነው ያልኩት የኛን መንደር ሰዎች ባስታውስ ነው። የሰው ልጅ አካል ምን ያህል ቢደክምም ለፍትወት የሚሆን ኃይል አያጣም። ከየትም ከየትም ብሎ እንጥፍጣፈዋን አጠራቅሞ ለዚያችው ያውላታል።

አንዳንድ ጊዜ መንደራችን የፍየሎች ጋጥ መስላ ትታየኛለች። በወሲብ ሁሉም አኩል ነው። ወጠጤው ከአውራው ጋር እየተጋፋ ከንፈሩን ገሽልጦ ሴቶች ጭራ ሥር ይገኛል። አንደነገሩ የሆነ ትዳር ያላት ጨዋ መስል ሴት ደጅ ልትወጣ ብቅ እንዳለች ካንዱ የመንደር ጎረምሳ ጋር ተጣምዳ ትታያለች...

«ውይ ምን ነካት?» ይባላል ለወጉ ያህል። ትታማለች ሐሜት ወርተራ ነውና ዛሬ የሐሜቱ አሟሟቂ ነገ የምትታማ ትሆናለች።

መንደራችንን በፍትወት እንፈትሻት ከተባለ አባገሬን (ጎረመውን) ማንሳት ግድ ነው። አሳቸው ያሉበት አየሩ ወሲብ ወሲብ መሸተኩ አይቀርም። ሴት ባዩ ቁጥር «አያምስልባትና ያቺ ውሽማዬ የነበረችውን የእንጀራ እናቴን ትመስላለች» ይላሉ። ከዚያ ገና አረኛ አያሉ አባታቸው ወጣት ሴት አግብተው እንዴት ሲቷ አጥምዳ ውሽማዬ እንዳደረገቻቸውና ይቀርባላቸው ስለነበረው ረቂቅ ምግብ ዘርዝረው ያወራሉ።

አባ ገሬ ብዙ የወሲብ ግጥም ያውቃሉ። ማሲንቆዋቸውን እንደነገሩ እየገዘገዙ ያንን ወሲብ ነክ ግጥማቸውን ያንደለዱሉታል።

«የበቅሎ ማሰሪያው አጭር ነው ገመዱ፤

ልጅቱ እስከትገኝ እናቲቱን ብ—!»

ደሞ ያደርጉታል። ልጅቷ ከጠፋች እናቲቱን አይለቁም። የተግባር ሰው ናቸው ለማለት ነው። ድንገት ማንኛውንም ሴት የሆነ ቦታ ከተገኘች የሰንዴ ፍንካች የማያካክል ጠባብ ዓይኖቻቸውን በልምምጥ አጥፍተው «ሙች ሙች የቡና ማፍያ እስጥሻለሁ። አልቆይም፤ ጎንበስ ትያለሽ ቸለሰ አድርጌብሽ በታ!» ይላሉ። ወጣቶቹን ሳይቀር። እሽ ከተባሉ ያላቸውን ገንዘብ ሁሉ ከመስጠት ወደኋላ አይሉም። «ያጥፋኝ አልቆይም!» ለማግባባት ይሞክራሉ።

ወሲብ ለአባገሬ «ፈርስ» ነው። እውነት ማለዘቢያ «ከፍተኛ የሴት አምሮት አለብኝ» ይላሉ በግልጽ። እውነትም ሰውነቷ ሞላ ያለ ሴት ሲያዩ መርፌ ዓይኖቻቸው አብሮ ይንከራተታል። «ጥሎብኝ ሴት እወዳለሁ» አይደብቁም...

..አባ ገሬ ሴት ይወዳሉ ብቻ መባል የለበትም፤ ያመልካሉ። ከፈጣሪያቸው በላይ አድርገው ያያሉ ማለት ይቻላል። ሌሊት ነጭ ጋቢያቸውን ነጭ አራሳቸውን አከናንበው ቤተክርስቲያን ቢሄዱም ልባቸው የሚያመልከው ሴት ነው። «አንድ ጊዜ» ይላሉ እራሳቸው ያውሩታል። ቤተክርስቲያን ሲሄዱ «ጠይም የመሰለች ሴት ወይዘሮ አገኘሁ። አዛውንት መስዩ ተጠጋኝነት። መጀመሪያ አልጠረጠረቻቸውም። እያዋሩ አሷም ለመሳለም ስለነበር ወደ ቤተክርስቲያን ሄዱ። ምን እንዳወሩ እንዴት እንዳግባቧት እንጂ ወደ ባለወልድ መቃብር አስገብተው እንዲሁ ኃውልት አሲዘው «ጠሀይ የመሰለ ቂጧን ገልቤ እያየሁ...። በጨዋታችን መሀል «አንቺ» አልኳት

-ምነው? አለችኝ

-ይሄ የተደገፍሽው ሰውዬ ቀብሩን ፈንቅሎ ቢነሳስ?

-ቱ! ቱ! ምን አልኩት... ይልቅ ይከውኑና ወደ ጦሎታችን እንሂድ (እንዲህም አርጎ ጦሎት የለ!) ያሸሟጥጣሉ። ቀጥለው ጨዋታቸውን Present (የአሁን ጊዜ) ለማድረግ «ያንን የመሰለ ቂጥ እስከዛሬ ገጥሞኝ አያውቅም ምናልባት የሷ» ወደ አንዷ ይጠቀማሉ... «አፈር ብሉ!» የሚል የቀልድ ምላሽ ይሰጣቸዋል።

አባገሬ በሚስጥር ውስጥ ለውስጥ ቢሄዱ የምትከለክላቸው ሴት አልነበረችም። «ግን አፋቸው አያርፍም ያውሩታል። ያም ሆኖ አንዳንዶቹ አይከለክሏቸውም» ያጥፋኝ! የሷን የመሰለ ዕቃ አልገጠመኝም!!! ይላሉ በነጋታው።

አንድ ጊዜ ሲያንቀገቅኩት የአናጢው አሰፋ ሚስት ታቀምሳቸዋለች። አናጢው የተወለወለ ጀበና የመሰለ ፊታቸውን ፈገግ አድርገው ሲሰክሩ እንደሚያዘወትሩት «የፋሲል ዘር!» እያሉ ሊያስተዛዝኑ የለቅሶ ድንኳን ሲገቡ አባ ገሬ...

«አንተ ቀሚስ ግዛ እኔ መቀነቷን፤

የጋራ ሚስታችን አትሂድ እራቁቷን» ሲሉ ገጠሙ። ሚስጥሩ ቀድሞ የደረሳቸው ሳቁ... ተንከተኩቱ።

አባገሬ ነፍስ ያለችው ዕቃቸው ላይ ናት። ያቺ ዕቃቸው የበቀለችው ደግሞ ግንባራቸው ላይ ይመስላል። ግንባር ይሸሸጋል እንዴ? በፍጹም! እሳቸውም ግድ የላቸውም። ብቻዋን የሆነች ሴት ካጋጠማቸው የሚያማልሏት ድንገት አውጥተው በማሳየት ነው «ሳይስኪ ጨብጨው፤ አቤት ሲሞቅ!» ይላሉ። ተሰቷት ከሰጠች የጥዋት ዜና ትሆናለች። ሌላው ሁሉ ከዚህ ሰማይ ስር በመሆኑ የማይወራ የለም አዲሶስ።

እኚህ የወሲብ ጸጸስ ምግባራቸውን የሚገልጽ የፈረስ ስም ወጥቶላቸዋል። «አባ ብዳው» ይሏቸዋል። ደስ ይሰኛሉ።

«የቅቤውን ማንኪያ ማር አታስነካው፤

የሁላችን ወንድም ገሬ አባብዳው»

ግጥም የሚሰጠው በጠጪዎች ነው። ገሬ በግጥሙ ስለሚረኩ የተሸለሙትን ገንዘብ እዚያው ጨርሰው ባዶ እጃቸውን አጨብጭበው ይገባሉ። ሥምና ግብር ብቻ ሳይሆን ሰያሚና ተሰያሚን ያፋቀረ ሥም ይሉሻል። «ገሬ አባብዳው» ነው።

ገርዬ ሲሏቸው «ልንፋሽ አባብዬ» ማለት ያዘወትራሉ። ያጥፋኝ ለነፍስ አሆንሻለሁ ስጪኝ። መንደሩ ውስጥ ስለመሳሪያቸው ኃያልነት በግልጽ ይወራል። «ቢሆንም ከዚያ አለቃ በየን አይበልጥም እ-የሱ ትልቅ ነው።» ይባላል።

* * *

፶ አለቃ በየን ማነው? ማነው እሱ ገሬ አባ ብዳውን የሚበልጥ?

ነባር ኪስ አውላቂነት የት እንደዘመተ የሚታወቅ ነገር የለም። ሂ አለቃ ነኝ አለ። ሂ አለቃነቱ ፀደቀለት። በፊት እኛ ሳንፈጠር በጨቤ የሚሞሽለቅ አመፀኛ ሌባ ነበር አሉ። እሱ እንደ ጦር ሜዳ ቁስለኛ የሚቆጥረው ጠማማ አፍንጫ ነበረችው። ለቃላት የሚያስፈልግ የአፍንጫ ውስጥ አየር ስለሌለው ወደ መነፋት ያደላል።

ሂ አለቃ በየ እኛ ነፍስ እያወቅን ስንሄድ እድሜና ካቲካላ እየተጫጫነው ሰውን ፊት-ለፊት ከመግጠም ይልቅ ከወደ ምላሱ አድልቶ ነበር። ይሳደባል። ጉልበት ያነሰው ለሌቶችም ጭምር ነበር። ድሮ ተሽከሞ ወደፈለገበት እንዳልወሰደ አሁን ልቡ እየከጀላቸው ስለማይችል «ጀብዳ»ውን እያወራ ሊያማልላቸው ይሞክራል።

«አኔ ሂ አለቃ? ስንቱን ሴት ወይዘሮ አስግኝለሁ መሰላችሁ» ይልና እንደ መኩራት ብሎ «ባሽከር ነበር መልዕክት የሚደርሰኝ። እሜቴ ይፈልጉዎታል ስባል አመሽሽኜ እሄዳለሁ አይ ኩራቴ!! ለእግሬ ውሃ እስኪሞቅ የዶሮ ዓይን ከመሰለ ጠላ ጋር እራት ይቀርብልኛል አይ ጥጋቤ! ከዚያ እንዳይደርስ የለም ጊዜው ይደርሳል አይ መንቀባረፊ!...

«እንደዘለሉ ጥልቅ ማለት የለም። መጀመሪያ ዳር-ዳሩን አጠዳለሁ፤ አጠዳለሁ...» አጁን መስተወት እንደሚወለውል ሰው አስመስሎ ያሸከረከረዋል «...አጠዳለሁ፤ አጠዳለሁ። ዓይኗን ነው የማየው አይ ብላቴ!! እያለሁ-አጠዳለሁ። መሰለምለም ስትጀምር ሰደድ አደርገዋለሁ። ልቧ ሲጠፋ ይታወቀኛል ይሄኔ እነፍጋታለሁ አይ ከፋቴ!! ምነው ሂ አለቃዬ ምነው? ትላለች። ረጋ በይ አላታለሁ አይ መንቀባረፊ!! አሁን ዳር ዳሩን ማጥዳት የለም ሠተተተ-ት አድርጌ እከተዋሁ። ከዚያ ሰባቱን ጉጥ አቆጥራለሁ። ሰባተኛውን ጉጥ ደርሼ ስነካካው ይሳመኝ ይሳመኝ ሂ አለቃዬ ማለት ትጀምራለች አይ ንፍገቴ!! ንከች አላደርገውም። እኔ ሳልፈልግ አቧ መጥኝ ስትል አጠብቅና የመጨረሻ ኃይሌን ተጠቅሜ አለቅባታለሁ። የት እንዳለች ትዘነጋዋለች...» ከሂ አለቃ የወሲብ ወሬ ጋር መሸቶ ይነጋል። ሴቶቹ አፋቸውን ከፍተው እየተሳሳቁ ያዳምጣሉ። «አፈር ብላ!» እንዳንዴ ለወሬው ማጀቢያ የጋለ «በረቱን» አውጥቶ ያሳያቸዋል። «አፈር ብላ- አፈር ብላ» እየተባባሉ በተሸፋፈኑበት ነጠላቸው ጓሮ ይመለከታሉ።

«ቲ! ምኑን እሽከሞታል ልጄ? አበስኩ ገበርኩ»

በነጋታው በበራቸው ሲያልፍ «ሂ አለቃ! ሂ አለቃ!» ጥሪ ይበዛበታል። ያኔ አይ ኩራቱ!! እንደ አሳማ አፍ ወደ ላይ የተገለበጠ ከንፈሩን ፈልቀቅ አድርጎ አዳፋ ኮቱን ያስተካከላል። ወደ መጨረሻ እካባቢ ጨዋታው በጠጅ ግብግ ሆነ። ምን ያህል ቢሰማማቸው ይሆን?»

ሂ አለቃ ትረካ ውስጥ ሁሉም ሴት ገፀ-ባህሪዎች ወይዘሮዎችና ተሸናፊዎች ናቸው። «ይሳመኝ-ይሳመኝ» ይላሉ። በስተመጨረሻ እሱ ሁልጊዜ እሸናፊና ኩሩ ነው። ፍትሃዊነት የጎደለው የፍትወት ግንኙነት ነው ትረካው።

ትረካው የማለላቸው እንዳንድ የመንደሩ ሴቶች ሳይሞከሩት አልቀሩም። የአፋን ያህል «መያ» እንደሌለው ይወራ ጀመር። «በልቱ ግን ብልት ነው ታዲያ ምን ያደርጋል?» አውነትም ሂ አለቃ በየ የቀረው አፍ ብቻ ነው። መጥፎ ስድቦችን ያዥንደጉዳል። የወንድ የበላይነት የተንፀባረቀበት ግልጥልጥ ያለ የወሲብ ታሪኩን ያወርዳል። በስተመጨረሻ የበከተ ስድቡ ወደ በከተ ምግባር ተለወጠ። መሀል አስፋልት ላይ በጠራራ ፀሐይ፤ ህዝብ እየተመላለሰ ይፀዳዳ ጀመር «ደሞ ለሐበሽ» ስሪውን አጥልቆ ይሄዳል። ምን አይነት ፍልስፍና ጭንቅላቱ ውስጥ እንደገባ እንጃ። በፈረንጆች አደባባይ መፀዳዳት እንድ የፍልስፍና ዘርፍ ነው። የውሻ ባህርይ የሚያላብስ የፍልስፍና ድምዳሜ cynicism ይሉታል ዲዩጋን የተባለው ሰው የዚህ ምሳሌ ነው። እንደዲዩጋን ሁሉ ሂ አለቃ በየም በጉልበቱ ረትቶት የነበረውን ሀብረተሰብ በድክመቱም ዳግመኛ አሸነፈው። የመጨረሻው መጨረሻ ሕይወቱ ሲያማርረው የነበረው እንጥፍጣሬ አቅም ጭራሽ ከድቶት በቂጡ እየተንፈቀቀና ከሩቅ እየሸተተ መኖር ጀምሮ ነበር። የት እንደገባ እንጃ ጠፋ።

* * *

እኛ መንደር በሴት ላይ የሚደርብ ወንድ ላይ ላዩን ይጠላ እንጂ በውስጡ ታዋቂ ይከበራል። «ወንድ እሱ ነው» ይባላል። የመንደሩ ወንድነት ሚስቶቻቸው የሚያድሩበት እከል ከገጠማቸው አንድም ብትሆን ያቺን ሌሊት ብቻቸውን አለማደር ነው። ሲያንጋፍፉ እንደን ይዘው በልጆቻቸው እናት አልጋ ላይ ማንፈላለስ ነው። ይሄም ላይ ላዩን ያስጠላል እንጂ በወንድነት ያስከብራል። ሚስት ብትኖርስ? አቧ

እቤት ተቀምጣ «አባወራው» የቀጣዩን ሴተ ላጤ በር ሲቆረቆር እያፍርም፡፡ ይሄ ሁሉ የወንድነት ስራ ነው፡፡

የወንድነት ሥራ ያልሆነው የተገላበጠኛ ነው፡፡ ሱሪ ታጥቆ ሴት ስታናግረው ካልሞቀው፣ በቀልድም ቢሆን ተሻሽቶ አካሏን ከአካሌ ጋር እነካከቶ ግለሱን ካላስመዘገበ፣ ጭለማ ሲገናኙ አፈፍ አድርጎ ቢያንስ ካላሰለመነ፣ ከመንደሩ ሴቶች ቢያንስ በግማሹ ካልታማ እሱ ላይ ላይን ይወደዳል ውስጥ ውስጡን ይናቃል፡፡ «ዕቃ ያለው አይመስለኝም» ድምዳሜው ነው፡፡ ቀስ በቀስ ሐሜት መሆኑ ቀርቶ «የለውም! የለውም!»

በዚህ ለብዙ አመት ሲጠረጠር የነበረው ፍቃዱ (አንቃቅሊት) ነበር፡፡ አንቃቅሊት የተባለው አንቁራሪት አላለሁ ብሎ አንቃቅሊት ስላለ ነው «አይ! እሱ መግት ብቻ! ምንድነው መግት!» ይሉታል ሴቶቹ፡፡ ዲያቅን ነበር፡፡ የሚያከራከር አይቶ አያልፍም፡፡ ሌላው ቀርቶ ከተወራ ቀልድ ውስጥ የሎጂክ ጥያቄ አንስቶ ይከራከራል፡፡ «ጤምና ዕቃ አልፈጠረበትም» ይሉታል፡፡

አንቃቅሊት ድሪያ ያውቃል፡፡ ሊላፋም ይሞክረዋል፡፡ ቀልዱ ግን ከቀልድነት አይዘልቅም፡፡ ወዲያው ኮስተር ብሎ ወደ ከርከር ያመራል፡፡ አይግለው፣ አይሞቀው፡፡ ሴቶቹ ብስጭት ይሉና ማበሳጨያ ይፈልጋሉ፡፡

«አንቃቅሊት፣ ድንግላዊ ነህ?»

«አንዴት?» ለከርከር ያቆበቁባል፡፡

«ለመሆኑ አለህ? እስኪ አውጣው?»

«ነይ ግቢና ላሳይሼ» ይሄ ስለት ንግግራቸው ሳይጎዳው ያልፈዋል፡፡ በአንዲት ሴት ሳይጠረጠር በመጨረሻ ሽንጋራ አገባ፡፡ የመንደሩ ሴቶች ጉድ! አሉ፡፡ ሲመሻሽ ቤቱ ግድግዳ ላይ ተለጥፈው ያዳምጣሉ፡፡ ምንም ማረጋገጥ አልቻሉም፡፡ ደባሉ ወደፊት ይጠይቋቸዋል፡፡

«አሁን ደግሞ እዚህ ውስጥ ምን ይለኝ?» የሳቸው መልስ ነው፡፡ ማረጋገጥ ባለመቻል ሰልቸው የተወታ ይመስለኛል፡፡ ሚስቱ ቅዝዝ ያለች በመሆኗ አንቃቅሊት «ሥራ» ባይሰራም የምታሳጣው አልነበረችም፡፡ የውስጥ ደዌዋን እንደምታዳምጥ ዶሮ የፈዘዘች ነበረች «ለአፈ ግም አፍንጫ ድፍን ያዝለታል» እንደሚባለው መሆኑ ይሆን?

ድህረ ማስታወሻ

አንድ

ወደ ሙሉጌታ ቤት የሄድኩት ፍቅርና አንድ የማስታወሻ ጥራዝ እንደሚጠብቀኝ ተስፋ በማድረግ ነበር፡፡ ግን ከዚያ ይልቅ ሙሉጌታ ከፋኛ ተደብድቦና ፊት ተነዳድሎ አገኘሁት፡፡ ሳየው ሀዋሳቶቼ ፈዘዙብኝ፣ ማሰብ ተላኝ እንባዩ አይኔ ላይ እንደተደፋ ብርጭቆ ሆኖ ሁሉን አደበዘዘብኝ፡፡

«አይዘሽ-አይዘሽ -አይዘሽ» የሚል! የአፍ አሩምታ ተሰማኝ፡፡ ብዙ ሰዎች ነበሩ፡፡ ሙሉጌታ ድብዳብ የተነጠፈ ሳጥን ላይ ተቀምጧል፡፡ ሲያዩት ግማሽ ፍልሚያ ላይ በተሰጠው ጥቂት ጊዜ ለማረፍ የሚሞከር በከሰኛ እንጂ የተረታ ሰለባ አይመስልም፡፡ ግራ አይነ ዙሪያ ዘጉኖ ከሰሩ የተገላገለ የሥጋ እንቡጥ ይታያል፡፡ ለምን በቁስል ፕላስተር እንዳልሸፈኑት አልገባኝም፣ አፍንጫው ተደልድሎ ከጉንጮቹ ጋር ተቀላቅሏል፡፡ ለመተንፈስ እንደሰረት ሱሰኛ የጠበበው የአፍንጫው ቀዳዳ ይተናነቃል፡፡ ፈገግ ለማለት ሲሞከር የፊት ንቅናቄ ቁስሉን ስለቆሰቆሰበት ስቃይ ተነበበት፡፡

«ነይ እዚህ ነይ እዚህ-ነይ እዚህ» የሚል ሩምታ ተተኮሰብኝ፡፡

«አሱውጋ ትሁን» አሉ አንድ ጠና ያሉ ሰው፡፡ አስተያየታቸው ሴትነትን ያስታውሳል፡፡ ሁለት ሴቶች መካከል ተወሽቀው ሌላ ሴት ላይ ዓይናቸውን ያንገዋልላሉ፡፡

የሙሉጌታ አያት ባለሰባት አግር በርጨማ ሳጥኑ አጠገብ አስቀመጡልኝ፡፡ ሙሉጌታ ከደቀመዝሙሮቹ ጋር በመጨረሻ እራት ላይ ያለ መሰለኝ፡፡

ዛሬ አባቴ-ፊቴን ሲያጠና የነበረበት ሁኔታ አሁን ገባኝ፡፡ በሙሉጌታ ላይ ያደረሰውን የጥቃት መጠን ሲፈትሽ ኖሯል፡፡ አባቴ ድንገት ከሕይወቴ፣ ከመውደዱ ውስጥ ምንጥቅ ብሎ ስተፋው ታወቀኝ፡፡ ዶክተር ማርቆስ ላይ እንደሚዝተው ሁሉ ሙሉጌታንም እያስፈራራ ስለመቀለኝ ቁብ አልፋጠሁትም ነበር፡፡

ከጠያቂዎቹ መካከል ድንገት «ቺ! ያጥፋኝ እንዲህ ያደረገውን አውቀዋለሁ» የሚል ድምጽ ሰሰማ ባንገኩ። ሁለቱ ሴቶች መካከል የተወሸቁት ጠና ያሉ ሰው ነበሩ። አባገሬ መሆናቸውን አልተጠራጠርኩም።

«ገራ አባብዳው» አለች አንዲት መጠጥ ያነበዛት ሴት ከወደበሩ «እርሶኮ ከዚያ ጉዳይ በቀር ሌላ አያውቅም። ነገር እንዳያበላሹ» አፏን በነጠላ ሸፈነች። ለመከላከል ያሰበችው የመጠጥ ሽታ ግን ቀድሞ ወጥቶ ነበር።

«ያጥፋኝ አልዋሽም እንደግዲህ መጠጥ ሴት ብር ሲያወጣ አይቶት ነው» አሉና «ቺ!» በጨረፍታ አጨበጩት።

ከሙሉጌታ ጋር ተያየን። ድንገት መጽሐፍ ላይ የማውቃቸው ገፅ ባህርይ ኑሮዬ ውስጥ ጥልቅ ያሉ ያህል ግርታ ተሰማኝ። ከዚህ በኋላ የራሴን ጉዳይ አያብሰለሰልኩ የተጨዋውኩትን አላዳመጥኩም። ሙሉጌታ ፊት ላይ የማየው የአባቴን ጨካኝ ገጽታ ነበር። አባቴ የሚፈልገውን ለማግኘት አውሬ አስከመሆን ይዘልቃል ብዬ ጠርጥሬ አላውቅም ነበር።

ምን ማድረግ እንዳለብኝ አወጣሁ አወረድሁ። አባቴ በእኔ እንጂ በሌላ በማንም ላይ እንዳልዘመኑ ተረድቻለሁ። ማጥፋት የፈለገው ሙሉጌታን ሳይሆን የእኔን መንገድ ነው ስል አሰበኩ። ይጥቀሙኝም ይጉዳኝም መንገዴ ብዬ የያዝኩት አቅጣጫ ከአባቴ ፍላጎትና ጥምቅ ጋር ስላልገጠመ ብቻ የሚጎዳ ሰው፣ የሚበጠበጥ ቤተሰብ መኖሩ ጨነቀኝ። አባቴ ዘና ባለ መንፈስ ቁልፎቹን እጆቹ ላይ እንደለማኝ ሳንቲም እያንቀረቀበ እጅ እንድሰጥ የጠየቀኝ መሰለኝ።

«የአንቺ እሱንና አካባቢውን መተው መድህኑና ህይወቱ ነው» ሐብሉ አይንተገተግም ወርቃማ ሰዓቱ የኩቱ አጅጌ ወስጥ አድፍጧል።

እንድ አዛውንት ድንገት መጥተው ከሐሳቤ አናጠብኝ። የሚለት ጠርቶ አይሰማም። ኃይለሚካኤል እፋፋ መሆናቸውን አልተጠራጠርኩም ሙሉጌታ መመለስ ስለተሳነው አያቱ...

«ከፋ ቀን! ከፋ ቀን!» አሉ። ከእሳቸው መልስ ጥያቄውን ገመትኩ።

የማየው ነገር ሁሉ ወቀሳ ሆኖ አሸበረኝ። እዚህ የተሰበሰቡና ሌሎቹም መንደርተኞች ሁሉ የአባቴ የግብታዊነት ሰለባ ሆነው በደላቸውን የሚያስገብኝኝ

መሰለኝ። ሙሉጌታን ቀና ብዬ አየሁት። ለመተንፈስ ሲተናነቅ ሲጠጠጥ የሚል የአየር መጨናነቅ ይሰማል። ከዚህ ቦታ መሄድ አማረኝ። እያቱን ተከትዬ ወደጓዳ ገባሁ። ምን ያህል ብር እንደያዝኩ አላውቅም። በጭለማ ውስጥ የታከሲ አስቀርቼ ሰጠኝቸው። እየተግደረደሩ አንቢ አሉኝ። አልጋው ላይ አስቀምጬ ወጣሁ።

ሙሉጌታ ሐሳብ እንዳፋፋመው ዲዳ ሆኖ ነበር። እንደምንም ብሎ «ብዙ የምናወራው አለ» ብሎ አቋረጠ። ቤቱ ውስጥ ያሉት ምንትያ ፊቶች በተመሳሳይ አትኩሮት እንደሚመለከቱን ልብ አልኩ። ሙሉጌታ ጥቂት ህመሙን አስታግሶ፡-

«ከተነጋገርን በኋላ ሁሉም ይደርሳል» አለ።

ውስጤ ምን አነበበ? እኔ በውል ያላወኩትን ውሳኔ አየ?

«ከዚያ በፊት ምንም እንዳታደርጊ ሌላው ቀርቶ ምንም እንዳታስቢ»

ልወጣ ስል ብዙ ጥያቄዎች «የውሻ ቁስል ያድርግልህ» አያሉ ውልቅ ውልቅ አሉ «የውሻ ቁስል፣ የውሻ ቁስል፣... እንደ ውሻ ባሰኘ ሰዓት ላይ መቀጥቀጥ። ሰው... የውሻ ቁስል... የውሻ ዕድል...»

* * *

ከአባቴ ሀብል ጋር በህቡዕ ተፋጠናል። በቼ ለጥ ብሏል።

እኔን መኖር ስላልደፈረ ኮምፒውተር ላይ እየቀጠቀጠ ያገረመርማል። አልፎ አልፎ አጠገቡ ያለውን ስልክ እያነሳ የተለያዩ ሰራተኞቹ ላይ ይጮሃል። ሦስቱ ሞባይሎች ጠረጴዛ ላይ ተበትነዋል። ሁለቱ ተዘግተዋል እንዲሁ ብቻ ከፍት ነው። ይሄን መስመር ለተወሰኑ ሰዎች ብቻ ነው የሚሰጠው። አለመረጋጋት አረጋጋኝ። የተረበሸ ሁኔታ ውስጥ መሆኑ የጨበጠው ነገር እንዳመለጠው ሆኖ ተሰማኝ። ከፊቴ ላይ ሙጎዳት፣ መሰበር እንዳያነበ ሆኜ ተጠንቅቄ ተቀመጥኩ። ወዲያው ጭንቅላቴ ውስጥ "Human fatherhood is a social invention" የሚለው የማህበራዊ ጥናት ባለሙያዎች ድምዳሜ ብሶቴን ቆስቆሶት አለፈ። ገና ሁለተኛ ዓመት ተማሪ እያለሁ ይሄንን ርዕስ በመቃወም ተከራክሬያለሁ። ዶክተር ማርቆስ በግርምት እያዩኝ «ሚስ አርጥባን፣ የአባትነት ግዴታ የትኛውም እንስሳ ላይ አይስተዋልምና ነው ምሁራኑ ማህበረሰቡ የፈጠረው ሰው-ሰራሽ ነው ያሉት» አሉኝ።

«የአንስሳት ባህሪ ለሰው ልጅ ማህበራዊ አደረጃጀት ምሳሌ ሆኖ መቅረቡን ጭምር ነው የማልቀበለው» አላቸዋለሁ ድድር ብዬ «ለምሳሌ ይሁን ቢባል እንኳን እንቁላሎቻቸውን በጋራ የሚታቀፉትን የወፍ ዝርያዎች የት ልትጥሏቸው ነው? ጫጮቻቸውን በጋራ እየመገቡ ያሳድጉ የለም?...» እየጋልኩ ሰሄድ ይታወቀኝ ነበር። ከርከሬ አባቴን ከባዕድነት ነፃ የማውጣት የሞት ሽረት ትንቅንቅ ነበር።

«አንዳንድ ሕላ ቀር ማህበረሰብ ዘንድ እንደማርጋሬት ሚድ ያሉ ባለሙያዎች ረዥም ጥናት አድርገው እዚህ ማህበራዊ አቋም ላይ ደርሰዋል። ይላሉ ዶክተር ማርቆስ «ሜል ኤንድ ፊሜል» የተሰኘውን መጽሐፍ አላነበብሽም? እንድታነቡት ኮርስ አውት ላይን ላይ ጠቀሜ ነበር»

«አንብቤዋለሁ። እኔ ግን የምለው ዶክተር ሚድ ደቡብ ፓስፊክ ውስጥ ያሉ የባሊ ሆነ የሳምዋ ማህበረሰቦችን ሕላ ቀር አኗኗር ከዚህ ተመሳሳይ ነው ብሎ ለመደምደም አያመችም። ከዚያ አልፎ አባትነትን ፈጽሞ አውቅና የሚነሳ አቋም ለመያዝ ሳይንሳዊነቱን ፈተና ላይ ይጥለዋል።»

ያኔ ሽንጤን ገትሬ ተከራክርኩ። አባቴ በእኔ አስተዳደግ ላይ እጁን ማስገባቱ ከተፈጥሯዊነት ይልቅ በማህበራዊ ጫናነት መፈረጁ ያለኝን ቤተሰባዊ ዋጋ የሚያሳንስብኝ ሆኖ ስለታየኝ ነበር። ትዝ ይለኛል ይሄንኑ ርዕሰ ጉዳይ እንድንተነትን የሚጠይቅ ፈተና መጥቶ ነበር። እኔ አቋሜ ሳይለወጥ ወንድ ተፈጥሯዊ ኃላፊነቱ ለሴቷ ዘር በማቀበል ብቻ እንደማይጠናቀቅ አስረግጬ መለስኩ። ከዚያ በኋላም የወንድ ቤተሰባዊ ተሳትፎ በማህበራዊ ስምምነት የመጣ ነው ብዬ እንደማላምን ጭምር። ውጤቱ ምን እንደሆነ አውቀው ነበር።

ዶክተር ማርቆስ ቢሯቸው ጠርተው የመልስ ወረቀቴን ለረጅም ጊዜ ሲመለከቱ ቆዩና «ሚስ አርጥባን! ይሄ የአካዳሚ ትምህርት ነው። አንዳንዴ ተመሳሳይ ምሁራዊ አቋም እንዲያዝ የሚጠይቁ ጉዳዮች አሉበት። እንደወታደራዊ ትዕዛዝ እንድንቀበላቸውና እነሱ እንድንደግግባቸው የምንገደዳቸው። እዚህ የመልስ ወረቀት ላይ አቋምሽን ገልፀኛል። ጥሩ የሚሆነው የክፍል ውይይት ውስጥ ብቻ ነው። ይሄን ጥያቄ አውቀሽ በመሳትሽ አስር ነጥብ አጥተሻል። አጠቃላይ ውጤትሽም ከኤ ወደ ቢ ወርዷል። ይሄንን ባልለውጠውም እንኛን ማድነቁን ግን አልሸሸግሽም» አሉኝ።

ያኔ አባቴን ለአስር ነጥብ አይደለም ለአጠቃላይ ትምህርቴ እንደማለውጠው ለራሴ ነግሬ ነበር። ዛሬ ታዲያ ለምን? ምክንያቱም አባቴ ይሄን እኔጋ ያለ መብቱን በአግባቡ አልጠየቀምና ነው እንቢታ ውስጤ የተፈጠረው። በደፈናው በኃይል ለመጣስ የሚሞክረው ነገር በዛ። በመጀመሪያ ደረጃ ለምን አራት ኪሎ ላይ ጥናቴን እንዳልሰራ ፈለገ? ይሄን ለማስረዳት ከመሞከር ይልቅ መንገዴን ባሻገር መደብደብ ጀመረ። ለምን? ለምን? ለምን?

አባቴ በስልክ ሠራተኞቹን ማስጨነቅ ቀጥሏል። «ለምን አልጋውን አምጥቶ ሥራ ላይ እንዲተኛ አትፈቅድለትም?» ይላል። ፊቱ የበለጠ ከሰቶ ታየኝ። ስልኩን ከጀርው ላይ ሳይነቅል በሌባ-ጣቱ የመዝጊያውን ምላስ ተጫነና ቁጥሮቹን ነካካ።

«አ-የዚያን ሰው ጉዳይ እንዴት አደረከ?» አለ መቼም አባቴ ከድሮ ጀምሮ ከማያውቃቸው ነገሮች ዋነኛው የስልክ ሥነ-ሥርዓት አንዱ ነው። ምናልባትም ሀብቱ የሰጠው መብቱ አድርጎ ስለሚወስደው ይሆናል። «ቀድሞህ ከሰሰ? ጥሩ ነዋ። መብላትና መሸከም ብቻ ከሚያውቅ አሁን ጋር ችሎት መቋቋምን እንደሆነ ለምደነዋል።» ጠበቃው ላይ እንደሚጮህ ገባኝ

እኔን ላለማየት ይመስላል ኮምፒውተሩ ላይ እየተመለከተ «እንቺስ? ስራሽን ለምን አልጀመርሽም?» አለኝ።

ነገር ቁስቆሳው ልቤን አስጋለበው። ለመጋፈጥ የቆረጥኩ ቢሆንም ልቤ እውነት እንደሌለው ሌባ ሩጫው ፍርሃት ለቀቀብኝ።

«ጥናቴ...»

«ጥናትሽ ገደል ይግባ!» ብሎ ቆመ

የእውነተኛነት የሐቀኞች ድንበር ጠፋኝ። ምናልባትም «እናትሽ እንቺን ስትወልድልኝ ደስ አለኝ። ሴት ነበር የምፈልገው» ያለው እንዲህ በጭብ ተነስቶ እውነትን ለመግሰስ ሴት ስለምትመች ይሆናል። ሲቆም በመካከላችን የነበረው የፊት ለፊት እርቀት ወደላይና ወደታች ሆነ። ቀና ብዬ አየሁት፤ አዘቅዝቆ አየኝ።

«ለምን አትተይውም?» አለኝ በተነሳበት ግለት መቀጠል የፈለገ አይመስልም «ይሄ ጥናት ምናምን የምትይውጡ እከከ መጪሽት ለምን አትተይም?» የመጀመሪያ

ኃይለቃሉ ነበር። ይህንን ከመሰሉ ቃላት ስሸሸና ሳፈገፍግ ኖሬያለሁ። እንደ ዕጣ ፈንታ እንዲህ የማይቀሩ መሆናቸውን ባውቅ...

«ለምንድነው የምትወው? አትነግረኝም? አልኩት

«መተውማ ያለብሽ እኔ አባትሽ ስለሆንኩና ብዙ ስለማውቅ...» ሀብሉ በመስኮቱ የሚገባውን ብርሃን ተቀብላ አንዴ ፈለቀች

«የምታውቀውን አሳውቀኝ። ህፃን አይደለሁም። ብዙ አውቃለሁ።» ቦቹ ጭንቅ ብሎት የኦሮጌ ሳንቃ ድምፅ አሰምቶ ወደጠረጴዛው ስር ገባ።

«ተይ ማለቴ በራሱ ዋጋ የለውም ማለት ነው?»

«አይ አም ኖት ኤ ኪድ ኤኒሞር»

«አይ አም ኖት ዩር ፋዘር አኒ ሞር ብልሽሰ?» ቀና ብዬ አየሁት። አይኔን ፈርቷል። አልሞት ባይ ተጋዳይ መሰለኝ።

«አባትነትህን አስክትቀበል ቤትህን ለቅቄ እሄዳለሁ»

«የት?» ጦፈ «እዚያው አገሬሽ? ሽረሪት ቅፍቅፍ እዚያ ግድግዳ ስንጥቅ ውስጥ ለመኖር? አይሆንም! ገድዬሽ...»

አሁንም ቀና ብዬ አየሁት። እንደ ቦቹ ፀጉራም የሆነ እጁን በአየር ላይ ወደኔ ተኩሶት ነበር። ከመዳፉ ኃይል የተነሳ እንደ አርጉብ ጭቃ በየጣቶቹ መካከል ፍጥርቅ ስል ታየኝ። ምንም ሳያደርግ እጁን ወደ ደረቱ ልኮ ያንን ሀብሉን በጥሶ ወረወረው። ከበር ጋር ተጋጭቶ ሿ! የሚል ድምጽ ተሰማ። ምንም እንዳልተፈጠረ ቀዝቀዝ እንዳልኩ አየዋለሁ።

«የምታደርገውን ሁሉ አውቃለሁ። በንጽህናና በተስፋ አሳድጌሽ እንደ አባብ ልጅ ወደ ጉድፍና ስንፍና ትሳቢያለሽ» ወደ መቀመጫው አመራ።

«ምናልባት ፎቶዋንኳ እንዳላይ የከለከልክኝ እናቴ...»

አላስጨረሰኝም ጠረጴዛ ላይ ከተበተኑት ሞባይሎች ውስጥ አንዱን አንስቶ ወረወረ። ግድግዳ ላይ ብትንትን አለ። ከብትንትኑ ውስጥ አንዷ ስንጥር ከዓይኔ ዝቅ ብላ ተሰካች። ደሜ ኮለል ሲል ዓይኔ የጠፋ መሰሉኝ ነበር። ቦቹ የተመታ ያህል ከፍ አድርጎ አለቀለ።

* * *

በገና እንደሆንኩ ይሰማኛል! ንጉስ ዳዊት እንኳ ለመደርደር ያዳገተው ዘለለኛ ውስጤ አለ። የብቸኝነት ቁራኛ፣ የሰው ቀበኛ። የማለቅስበት አድባር የሌለኝ። የምጨበጠው ሁሉ የሚያጠራጥረኝ። ዘሬን መዝሪያ ኩርማን ያጣሁ፣ ተንገላለይ-ስሬን አሰድበት አጥቼ ቅጠሎቼ የተጠሙ፣ መሄድ አምሮኝ-መሄጃ ያጣሁ። አካባቢውን አየሁ። የሚወጣ የሚወርደው ቅዝቀዝ ለማድመቅ ህላዊ የነሳ የህልም ገፀ-ባህርይ መሰለኝ።

«አራት ኪሎ ስድስት ኪሎ» ይላል ወያላው።

«ዓለም ሁሉ ወደ አራት ኪሎና ስድስት ኪሎ ያመራል።» ስል አሰብኩና ወደ ታከሲው ውስጥ ገባሁ። ሠፊ የሻማ ትታ አድርጌ ኮፍያ ደፍቻለሁ። ቁስሌ ያን ያህል የሚጋንን ባይሆንም ልቤ ላይ የተወው ጠባሳ ለሞት የሚያደርስ ሆኖ ተሰማኝ። ዛሬ አንድ ኮርስ ነበረኝ አንትሮፖሎጊስትነትም ይሰኛል። የሰውን አምክሎአዊነት የሚተነትን ነው። ተውኩት። በባይተዋርነት እየታመምኩ የሌሎችን ማህበራዊ ሀብት ማሰላት ውስጤ አልቀበለው አለኝ።

መውረድ የፈለኩት አራት ኪሎ ነበር። ሳትኩት፣ ስድስት ኪሎ ደረስኩ። ዶክተር ማርቆስ ብቻ እንደ የካቲት አስራ ሁለት መታሰቢያ ሀውልት መሀል አደባባይ ላይ ተተክለው የሚታዩበት ቦታ። ሌላ ማን አለ? ሸዊት? አሷ የካምፓስ ውስጥ ቦቹ ናት።

«ሚስ እርጥባን» አሉኝ የሾክ ብናኝ ከእጃቸው ላይ ለማራገፍ እያጨበጨቡ። ሳያቸው ቆሌ እንዳረፈበት ዋርካ ብሰግድላቸው፣ ውስጤ ያለውን ሁሉ ባነባላቸው ወደድኩ። እሳቸው ግን ጥናት ጥናት-ጥናት ብለው ሊሞቱ ነው። ቢሯአቸው ገባን። ውጭ የተመለከትኩት ወዳጃዊ ስሜታቸው ቢሯቸው ውስጥ ሲሆን የጠየመ መሰለኝ። አኮረፉ?

«ጥናትሽ ጥሩ ደረጃ ላይ እንደሚገኝ አልጠራጠርም። ያላጣደፍኩሽ አንቺ ያለሽ ስጋት እኔን ስላላሳመነኝ ነው። አባትሽ ምን ያህል መንደርተኞቹን ለማዘዋወር ቢጣደፍኳ ተፈጥሯዊ ገደቦች እንዲቆይ ያስገድዱታል። ምክንያቱም መንደርተኞቹን ለማዘወር ቢያንስ ቤቶቹ ተገንብተው ማለቅ አለባቸው እና ነው...»

ሰው ሲያወራ አንዴት አድማጩን አያጤንም? ስል አሰብኩ። አንደውትሮው ማስታወሻ ለመያዝ አለመጣፊንኳ ልብ አላሉም። ገረመኝ «ይልቅስ» አሉ «ይልቅስ አንድ ነገር እየከነከኝ ነው። ለጥናቱ ላይጠቅም ይችላል። ግን ከአስፈፃሚ ግለሰቦች አንፃር ካየሻቸው ዓለማቀፋዊ ጉዳዮችኳ ግለሰባዊ ግብ አያጡም። እስኪ አባትሽ።»

ታከተኝ፤ እያወሩ ቢሮውን ከፍቼ ወጣሁ። የምዕመኑን ስሜት ካለጤን እንኳን ሰው ፈጣሪ እራሱ አያስፈልግም ስል አሰብኩ። ሁለት የተስፋ አርግቦቼን በተስፋ መቁረጥ ወንጭፍ እንደጣልኩ ገባኝ። ወደ መጨረሻው አመራሁ። ሸዊት ስታየኝ እንደ ቦቹ ቀስ ቀስ እያለች ከወደ ሳይብረሪ መጣች። ቆም ብዬ አፈጠጥኩባት። ሰላምኳ ሳትለኝ ተመለስች። ወደ ሙሉጌታ...

ሙሉጌታ እኔን መስሎ ጠበቀኝ። ሰዓዎኑን የገዛሁለትን ሻማ ቀታ ለብሷል። ቀስሎ ላይ ለማሳረፍ የሚረዳ የጨርቅ ኮፍያ ደፍቷል። በአለባባሳችን መመሳሰል የሰዎችን ትኩረት ሳንሰብ አልቀረንም። እንደ መንገድ ዳር ዝንብ ብዙ ዓይኖች አረፉብን «እ.ሸ» ብላቸው በወደድኩ። እነዚህ ዓይኖች መካከል አባቴን በማየት የሚያገለግሉ እንዳሉ ሳስታውስ እጄን ከንዱ መካከል ወሸቅሁ። እየተራመድን እራሱን እራሴ ላይ አንተራሰ። ኮምሬድ እንኳ ቅዝዝ ብሎ እየተመለከተን እንደነበር ልብ አልኩ።

የተለመደው የቀበሌ መዝናኛ ነበር የወሰደኝ። የደበዘዘ የካኪ ሽርጥ የለበሱ አስተናጋጆች ይራወጣሉ፤ ሁለታችንም ለስላሳ አዘዝን። ሙሉጌታ ምንም ሳይናገር እንደማሳጅ ሰውነት በሚያዝናና እይታ ያከመኛል። ሌላው ቀርቶ ስለቀሰሴ እንኳ አልጠየቀኝም።

ተስፋ መቁረጥ እንደብርድ ያፈዘዘው አካሌ ነፍስ መዝራት ጀመረ። ቆዳዬ ውጫዊ ስሜቶችን ወደ ውስጥ በማስተላለፍ ስራ ተጠመደ። ልቤ እንደ ልክፍታም ሀፃን ሞታ ተነሳች። ፍቅሬ እንሰራራ። ጣይም ብርሃን ከበበኝ።

ሙሉጌታ ሁሉንም ትቶ ስለአስደናቂ ነገሮች ያወራልኝ ጀመር።

መዝናኛው ውስጥ «ሐኪሜ ነሽ» የሚል ዘፈን ተከፍቷል። አዚህ ቤት ቴፕ ስለመኖሩም ከዚህ ቀደም ልብ አላልኩም ነበር። ሙሉጌታ ሲንቋቀቅ ስለተደበደበበት

ቀን ማውራት ጀመረ። ይሄንንም ቢሆን ለኔ አስገራሚና አዝናኝ አድርጎ ነበር ያቀረበልኝ። ስለመከራ ማውራት እንዴት ያዝናናል?

«አንዴ ሲመቱሽ ድው! የሚል ድምጽ ነው ቀድሞ የሚሰማሽ። ከዚያ ብልጭ የሚል ብርሃን ይከተላል። አየሽ ዱላ ከብርሃን ድምጽ ይቀድማል። ይሄን ተረድቻለሁ። ከመብረቅ እንደተገኘው ሳይንስ ቢሆን ብልጭታ መቅደም ነበረበት።»

ሳቅሁ፡- ቀጠለ

«ከዚያ ሁለተኛ ሲመቱሽ እራስሽን ትስቺያለሽ። ቀጥሎ ያሉት አልፍ ዱላዎች ለመቺዎቹ መጠጥ የተሞላ እቅማዳ እያገለበጡ እንደመነረት ያለ አድካሚ ይመስለኛል። አይሰማሽም ዕዳው ሩህሽን ስታውቁ ይወራረዳል። መመታቱ ትዝ ያላለኝ ቦታ ሁሉ ያመኛል። እንዳንዴ እካላቴ መቼም አያውቀው እያለ ሳይመታ የሚያመኝ ጭባኛ ይመስለኛል።»

ምንድነው ይኼ ሰው? ስል አሰብኩ። ከግራ አይነ ስር ያለው እንቡጥ ቁስል ፈንድቶ ወደ መከሰሙ አድልቷል። ብሩህ አፍንጫው ቀስ በቀስ እንደሚጎላ የድንጋይ ቅርጽ ወደቦታው በመመለስ ላይ ነው። «አንዲህ ላደረጉት ሰዎች ይቅርታ አድርጓል ማለት ነው?» ስል አሰብኩ። በመለኮታዊ ኃይሉ ስቃዩን ተቋቁሞ «የሚያደርጉትን አያውቁምና...» ሲል ለጠላቶቹ ምህረት የተለማመነው ዝቅ ብሎ ሲውለበለብ ታየኝ።

«ፍቅር አሲያዝከኝ» አልኩት ከርኑ ውስጥ እጄን አጠላልፌ ወደ ጀሮው በመጠጋት። ስለፍቅሬ ስነግረው የመጀመሪያዬ ነበር።

«አይዞሽ ፍቅር አሲዞሽ ነው የያዘሽ» አለኝና ጣይም ብርሃኑን ቦግ አድርጎ «አጥፍቶ እንደመጥፋት። የፍቅር አሸባሪ! ይሄም ቢሆን ወንጀል ነው።»

ስሜቴን ማዳመጥ ቀጠልኩ። ይሄን ነበር የምፈልገው። በሰው የተከበብኩ፤ ባይተዋርኩ እየተነቃቀለ የተጣለ መሰለኝ።

«ለእባቴ ይቅርታ አደረከለት?»

«አዎ፤» አለኝ

«ለምን እኔ ይቅርታ አላደረኩለትም?» አልኩት

ዝም አለኝ

«ለኔ አልወረወረም፡፡ ለንዴቱ ግድግዳ ነው የመታው፡፡ ደሞ መድማቴን ሲያይ ደንግጧል፡፡ አንተንም ቢያይህ የሚደነግጥ ይመስለኛል፡፡»

«እርግጥ ይፀፀታል፤ ግንኩ አላጠፋም»

ቀና ብዬ አየሁት፤ በሁለት ሻማ ልብሶቻችን አልፎ መቀቱ ተሰምቶኝ ኖሮ አካሌን ካካሉ ስነጥል በረደኝ፡፡ እርግጠኛ ነኝ እሱንም በርዶታል፡፡

«አንድ አንቺ የማታውቁውን ልንገርሽ፡፡» አለና በእጁ ወደ እርሱ ሳብ አድርጎ አስጠጋኝ፡፡ በእርግጥም አካሌ ሲለየው በርዶታል ማለት ነው፡፡ «ድህነት ለብዙ ሰው የሚታየው ምንም የማይፈቅድ ገፋግ ሆኖ ነው፡፡ የሕይወት እጅ አግር የሚታሰርበት ሰንሰለት ይመስላቸዋልም፡፡ መቅመስ፤ ማየት፤ መዳሰስና ማሸተት ላይ ማዕቀብ የሚጥል አድርገው ደምድመዋል፡፡ ግን አይደለም፡፡ እንደውም ባለፀጋነት ላይ ያለው ውስንነት ይገዝፋል፡፡ ድህነት ነፃነት ነው፡፡ በሀብት ጡብ የተገነባ የሕይወት ዘብጥያ ውስጥ በቁም አስረኝነት የሚንጠራውዙት ባለፀጋዎች ናቸው፡፡ በተፈጥሮ ከተፈቀደለት እጅ አግሩ በተጨማሪ ሌላ ትርፍ አካል ያበቀለ ነው ባለሀብት፡፡ ጥጃቆ እንደታሰረባት ላም ወዳሻው የማይሄድ ግዙታኛ ባለፀጋ ነው፡፡

«ድህነት ከተቀበልሽው ሀብረ ዝማራ ነው፡፡ ድህነት የሕይወት ምንኩስና ነው፡፡ መንጦዝጦዝ የሌለበት ወዳሻን የመብረር ፈቃድ ነው፡፡ ኦሮ ገዳም በሆነበት ቦታ ነፍስን ከማበልፀግ ውጭ ምን ትፈልጊያለሽ? በቀን፤ እፍኝ የተራሰ ባቄላ፤ በቃ! ከዚህ ዓለም ሀብት የምንቋምጥላት ይቺው ናት፡፡ ከዘመሩ ወፎች ጋር ዘምረን፤ ካሸበሸቡ ዛፎች ጋር አስከስታ ወርደን፤ ለሚያጨበጭቡ ወንዞች ከበሮ ደልቀን፤ ለሚታደሙልን ከዋክብት አክብሮት ሰጥተን የህይወት ጠበልተኛ መሆን፡፡

«የሰው ልጅ ሁሉንም ነገር ሲያጣ ለሁሉም ነገር መጨነቅ ትቶ የደስታ ከህነት ይቀበልና ከሕይወት ለቀረፀው ታቦት እርገት ይወርዳል፡፡ ፅናፅሉን፤ መቋሚያውን፤ ማጥንቱን፤ ጥምጣሙን፤ እጣኑን፤ ዘቢቡን... ተፈጥሮ ታቀርባለች፡፡ ባይኖርም ግድ የላት፡፡ የኛ አምላክ እዚህ ወረብ ላይ የሚታደመው ነው፡፡ አበከሮ «ገንዘብ የሀጢያት ሁሉ ሥር ነው» ይለናል፡፡ ከባለፀጎቹ አምላክ ይለያል፡፡ ባለፀጎቹን ወደ ኤደን አፀዱ ከሚያስገባ ግመል በመርፌ ቀዳዳ ብትሾልክ ይቀላል ይላል፡፡

«የባለፀጎች አምላክ ከተፈጥሮ ጋር ፀብ ነው፡፡ ስለዚህም እኛ ድሆችን ይጠላል፡፡ ምቁዋቸውም ሲል ያዝዛል፡፡ «ላለው ይጨመርለታል፤ ከሌለው ያለውም ይወስደበታል» ይላል፡፡ ዘሮቻችን እንዲበሉን የተፈረደብን እኛ ድሆች ብቻ ነን፡፡ ሽኩና ድፍን፤ የማያመስኳ፤ የምድር ተንቋቋን እንጂ እኛ ድሆችን በምዕመናቹ ከመበላት አልታደገንም፡፡ ስለዚህ ከገሀንም የከፉ የከበሮቹ እፎች ሊውጡን ተከፍተዋል፡፡ ከመዋጥ የማይሟሉ፤ ከማስገባት የማይሰገፉ ሆዶቻቸው ያገረመርማሉ፡፡ ከዛፎቻችን፤ ከወፎቻችንና ከወንዞቻችን ጋር ወደ መጥፈያዎቻችን እንሰደዳለን፡፡ ከከተማ ወጣ ብለን እናልቃለን፡፡»

«ላለመነቀል ለምን አታምፁም?» ስል አሰብኩ፡፡ ያሰብኩ መሰለኝ እንጂ ለካ ተናገርኩ፡፡

«የራሳችንን ከበርቴዎች ካልተቀበልን ጨርሶ ዘር ማንዘራችንን የሚያወድም ባዕስ ከበርቴ ይመጣብናል፡፡ ያው ቢሆንም እንዴ ከሚጎርሰን እንደጨው እየላሰ የሚያሟሟን በጉርብትና የያዝነው የኛው ጭራቅ ይሻለናል፡፡ አሁን የሚያስፈልገን ወደባርነታችን መናኸሪያ ወደ «ግብጽ» በሰላም የሚመልሰን ሐሰተኛ መሆኔ ነው»

ስሜቴን ወደ ሌላ አቅጣጫ ይዞት ሄደ፡፡ ስለምፅአት ቀን እንደሚሰበክ ባህታዊ ዓለምን የመከራ ቋት አደረጋት፡፡ የለም አለም አሉ እንደሚለው ለድሆች ወደ ላሳት የመነዳት ብቸኛ አማራጭ አይደለችም፡፡

ይሄን ሁሉ በሥራ ለመለወጥ ለምን አትታገሉም? ድህነት ከሰንፍና ጋር መቆራኘቱ ነው አሁን ለምትለው የሚያጋልጠው፡፡ ቀኑን ሙሉ መተኛት...» አቋረጠኝ

«ድህነት ምንጩ ቀኑን ሙሉ መተኛት አይደለም፡፡ የማያስፈልግ ሰው መሆን ነው፡፡ ርካሽ ነገር ላይ ጉልበትንና ጊዜን ለማባከን መገደድ ነው፡፡ የትምህርት፤ የዕውቀት፤ የሀብት መነሻ ሳይኖርሽ የጋማ ከብቶች የሚሰማሩበት የሥራ መስክ ላይ ከእነሱ ጋር የመጋፋት ውጤት ነው፡፡ በምድረ በዳ በመጫህ ለሚ አይገኝም፡፡ የምድረ በዳ ሰባኪ መሆን ነው ድህነት፡፡»

ትንሽ ሲተካከዝ ቆይቶ «ለምሳሌ እኔን አይኝ» አለኝ፡፡ «በትንሽ ብር ተቀጥሬ ገጠር ሄድኩ፡፡ ማለተማር ጥሩ ነበር፡፡ ነገር ግን እዚያ ሆኜ እንኳን አያቴን ልረዳ ለራሴም አይበቃኝ፡፡ በዚህ ላይ ለጽዮኔ ያለኝቸው አኔው ነኝ፡፡ ስለዚህ አያቴ በሁለት

ተጎዱ። ሳይረዱም፤ እኔንም አጥተው። ወዲያውም አራት ኪሎ ናፍቃኝ ሥራውን ጥዬ መጣሁ። ይኸው ሁለት አመቴ። ሥራ የለም። ከሰባት በላይ ትምህርት ቤቶች ማመልከቻዬ ላይ ተኙበት።»

ቀና ብሎ አየኝ። የተጨነቀ መሰለኝ «ሌላው ቀርቶ ድንጋይ ለመሸከም ሞከርኩ። አጆቼን እያዩ ይመልሱኛል። በቅናሽ እንኳ እኔን ለመቅጠር ፈቃደኞች አይደሉም። እንዲህ አንዳንዴ አሁን የመተካት ሥራም ይነፈግኛል። ማንበብ ማንበብ በቃ።»

የአንተ ስራ መሆን ያለበት እንደ ኢየሱስ እየዞሩ ማስተማር ነው ስል አሰብኩ። እንባዬ ወረደ? እኔ እንጃ? ለምን ግን እግዚአብሔር እንዲህ ይጨክናል? ያውም ክፋት በሌለው ሰው ላይ?

«የሚገርም አስተሳሰብ እዚህ ዘመን ላይ በቅሏል። ድህነትሽን ይዘሽ በተቀመጥሽ «አበላሻለሁ፤ ህግ ይፈቅድልኛል፤ ተፈጥሮ ችሎት ላይ ረትፍሻለሁ» የሚሉ የዳርዊን አቀንቃኞች ጎጆሽን ያንኳኳሉ። በእነሱ አስተሳሰብ ተሸናፊነትን መቀበል ለመኖር አለመፍቀድ ነው። እንደ ሼክሸር ገፀ-ባህርይ እንደሻይሎክ በተፈጥሮ የመበላላት ህግ ካራውን እየሳለ ከሰውነትሽ ላይ ሙዳ ስጋ ይገባኛል የሚል ከሳሽ ከበርቴ በእያንዳንዱ ደሃ ላይ ተመድቧል።

እንደ እግዚአብሔር መምጫ ጊዜው ያልተቆረጠ ረጅም ፀጥታ ሆነ።

ከፀጥታ ጋር ቆዳን የሚቆጠቁት ትከታ...

«የእኔም ትከታ ይቆጠቁጠው ይሆን?» ስል አሰብኩ። አልመሰለኝም ታዲያ የሱ ብቻ ለምን? ግንኙነታችን የረቺና የተረቺ አይነት እየሆነ የመጣ መሰለኝ። ካላበልኩ በስተቀር ይህ ደግሞ ገህድ ነው። ከእኔ እየተቀነሰ ለእሱ ይጨመር ይመስል ሚዛናችን እያጋደለ መጣ።

«ጥሩ ነው አለኝ ድንገት ምኑን እንደሆነ አልገባኝም። ፋታ ወስዶ ቀጠለ።

«ጥሩ ነው፤ ሰብአዊነትሽ የሚወደድ ነው። ግን ደግሞ አንዳንዴ ዝም ብለሽ ማየት ያለብሽ ትንቅንቅ እንዳለ ተረጂ። ተፈጥሯዊ ትንቅንቅ። ሚዳቋ ለራሷ ብቻ ሳይሆን ለነብርም ጭምር ነው የተፈጠረችው። ይሄንን ተፈጥሮ ደንግጎታል። በእነሱ መካከል ለገላጋይነት መግባት ከጉቱ መታከት ነው። እንኛም በኛ መካከል ገብተሽ

የሉህ በሚሉ ሀሳቦች ዘየገባሁት

ከጉቱ አትታከች። ጅብ አሁያን እንዳይበላ የመከላከል ሰማዕትነትሽን አልወደድኩትም።» አለኝ።

ሁለት

ሁለመናው በሚያንፀባርቅበት ጊዜ ነበር አራት ኪሎ የደረሰው። የፓርላማ ሰዓት የደረሰ ደውል ድምፁን ያሰማል። ቀና ብዬ አየሁት፤ ሙሉ ጨረቃ የመሰለ ፊት ላይ የደመና ሰበዝ በመሰሉ መጠቆሚያዎቹ ስምንት ሰዓት ላይ ያሳያል። ባሰኘኝ ሰዓት ወደ አራት ኪሎ የመምጣት መብት ለራሴ መስጠቴ አስገርሞኝ ፈጣሪ አልኩ።

አርበኞች ህገዓለክ ለካባቢ እንደደረሰኩ ብርሃን የሚታሰብ ነጭ የሻማ ተቃ በጨረቆታ አይቼ ደነገጥኩ። ምን ያስደነግጠኛል? ላገኘሁ የመጣሁት ሙሉጌታን አይደል? በቅጡም ሳልዞ ሰውየው አሉ አለመሆኑን አወቅሁ። ልብሱ ግን እኔ የገዛሁት አራሱ ነበር። ኅብደድ ብሎ ወደ ሰላሴ ቤተክርስቲያን አቅጣጫ መንገድ የሚያቋርጠው ከምሬድ መሆኑን ወዲያው ለየሁት። በድን እግሩን እየጎተተ መብራት የለቀቃቸውን መኪናዎች ይሸሻል። ተቃው ባለሰብኩ ወገን ቢኖረውም ልማድ ሆኖበት በቀኝ እጁ ጨምድዶ እንደያዘው ነበር። ከትራፊክ መብራቱ በላይ አልፎ አይቼው ስለማላውቅ ከአለባበሱ ጋር አሉ መሆኑን ተጠራጠርኩ። አስፓልቱን ተሸግሮ እንደጨረሰ ደፋ ደፋ ማለቱን ትቶ ሹጦጥ-ጓ በሚል አረማመዱ ወደ ቤተክርስቲያኑ አመራ።

ብስጭት ውልብ አለብኝ። ልብሱ እኔ የገዛሁት መሆኑን አልተጠራጠርኩም። «ለምን ሰጠው?» በዚህ መናደድ ደካማነት መሆኑን አስታውሼ ራሴን አስከገስጥ ድረስ ተበላጫሁ። ወዲያው ሙሉጌታን ባገኘው ምን እንደምለው አላወቁም። ቢያንስ በየሜዳ ለሚንከባለል ሰው ነጭ ልብስ መስጠት ምክንያቱ የማባከን ፍላጎት ብቻ መሆን አለበት ስል አሰብኩ።

ሙሉጌታ ኮሌታውን ቀና አድርጎ፤ የድርውን ሆኖ መጣ። ከንዴቴ ጨርሼ ስላላገምኩ ሲነካኝ መጥፎ ስሜት ወረረኝ። ልብሱን የሰጠበትን ምክንያት ለማወቅ ፈለግሁ። ከዚህ በፊት አቴሎ ዴዝዲሞናን ስለአንዲት መሐረብ መግደሉ አይዋጥልኝም ነበር። አሁን የገባኝ መሰለኝ።

«ኮምሬድ ወደ ቤተክርስቲያን ሲሄድ አየሁት» አልኩት። ዞር ብሎ በትከሻው ንፅፅሮሽ አየኝ «አ» ብሎ ዝም አለኝ። የአቴሎ መንፈስ - የዴዝዲሞና ጦስ...

«አ» አለኝ ደገመና።

አምርበታል የሚቆሰቁሰኝ ነገር አለ። ላለመቆሰቁስ ብፈልግም።

«አ» አለ ወደ ቀበሌው መዝናኛ ሊመራኝ እየሞከረ። «ለምን እንደሆነ እንጂ በእንዲህ አይነት ጊዜ ቤተክርስቲያን ያዘወትራል።» ላለመሄድ ስለተቋቋሙት ቆም አለ ወሬውን ሳያቋርጥ «እምነት ለክፉ ቀን የተማሰ መሸሸጊያ ጉድጓድ ነው። ሥጋችን ምን ቢሸፍን ነፍሳችን ከጉድጓዱ አካባቢ አትጠፋም።»

ልብሱ ለእኔ ምን ነበር? ጨርቅ ሳይሆን አክብሮት? ፍቅር? ፀጋ? እንዲህ የተረጎምኩት ለማይሆን ሰው እጅ ገብቶ ሳየው ይሆን?... ሙሉጌታ ላይ ሳላፈጥበት አልቀረሁም። ተገጣጥሞ ይሁን ወይም በመንፈስ እንባቢነቱ ተመርቶ ሳይገባኝ መልስ ሰጠኝ።

«እንዳንድ ጊዜ ኮምሬድ ድንገት ይባናል። ከአብደት ይነቃል ማለት ይከብዳል፤ አብድ አይደለም ግን ቢቃ! አካባቢውን ያገናዝባል። እና ያኔ አዳም የእግዚአብሔርን ፀጋ ሲገፈፍ እንደሆነው በሁኔታው ከፋኛ ያፍራል። ቀኑን ሙሉ ይተኛል የቀረበውን ሰው የሚጠይቀው መታጠቢያ ስፍራና ልብስ ነው። እኔን ጠየቀኝ...»

«እናም የእኔን ከብር፤ የእኔን ፍቅር አለበስከው?» ለማለት ዳዳኝ። በዚህ መካከል ደካማነቴ ውልብ አለብኝ። ትክ ብዬ አየሁት። ቁስሉ ምጥጥ ወደማለቱ እያዘነበለ ነው። አፍንጫው ግን እንደደነደነ ጎሳ ብሎ ተኮፍሷል።

አቅጣጫ እየቀየረ ወደ ላይ መራኝ «እንደውም እናገኘው» አለኝ።

አልተቃወምኩትም። ኮምሬድን እንደዚያ እንደለበሰ ዳግም ባላየው ተመኝቻለሁ። ግን ተከተልኩት። የቤተክርስቲያኑ መግቢያ ግራና ቀኝ ግንቦች የፓርላማና የኢሕአዴግ ጽሕፈት ቤት አጥሮች ወደ ደረት ለማቀፍ የተዘጋጁ ሁለት እጆች ይመስላሉ። አስፓልቱ ከመጽዳቱ ጭር የማለቱ፤ የቤተክርስቲያኑ አፀድ አካባቢ ኮምሬድ አንድ እግሩን እንደዘረጋ ሌላኛው እግሩ ጉልበት ላይ ተደፍቶ ተቀምጧል። አዘንኩለት መሰል...

...እጠገብ ስንደርስ እንዳች ነገር ከብዶት ቀፍ አለ። ተዘቅዝቆ ስለቆየ ፊት በደምስር ደፍሮ ነበር። የግንባሩ ቆጃ ዕድፍ ለማለቀቅ በተደረገ ትንቅንቅ ተፈግፍግ

አከፍቷል። ብዙም ሳይቆይ የደምስር ረብሻው እየተረጋጋ መደመም ረበበበት። ከዚህ ቀደም የማውቀው ሰው አልመሰለኝም። እብደት እንደደመና ፊት ላይ የሚያንገጥብብ ነገር ነው ስል አሰብኩ። ያ-ዳመና ሲገፍ የጤናማነት ፀሐይ ትወጣለች።

ሙሉጌታ ምንም ሳይናገር አጠገቡ ተቀምጦ እኔን እንድቀመጥ ጋበዘኝ የመንደሩ ዳር ኮሪደር ላይ ተደረደርን። አካባቢው ጭር እንዳለ ነው። የሚጮኸው ከፀሐይ ጋር የሚተናነቀው ቱታው ብቻ ነው።

«ማን ናት?» አለ ኮምሬድ በለሆሳስ። ንግግሩ ውስጥም የወትሮው ያለማገናኘብና ግዴለሽነት አይነበብም። ጤናማ ነው። ስላሰብኩት ይሆን?

«ዳደኛዬ ናት። ያንተም ዳደኛ ናት» አለው

ዳደኛዬ ስላለኝ ያሳነሰኝ መሰለኝ። ወደ ብስጭት ላመራ ዳዳኝ። ግን ምን መሆኔ ነው?

«ያንተ ዳደኛ ከሆነች አርግጠኛ ነኝ የእኔም ነች» አለ። አዲስ ነጠላ ጫማ ማድረጉን አሁን ልብ አልኩ የበድን ጣቶች ተሸቀዳድሜ አየሁ። የግንድ ጉማጅ ጠብቄ ነበር። የሚያማምኑ ጣቶች ግን መንቀሳቀስ እንዳቃታቸው ያስታውቃል። ጥቂት ዝም እንደተባባልን ኮምሬድ እኔን እያየ ማውራት ጀመረ።

«ለምን እንደምወደው ታውቂያለሽ?» አለኝ። ዓይኖቼ ግን እኔ ሙሉጌታን ለምን እንደምወደው የሚጠይቁ አይነት ናቸው። ከኔ መልስ ሳይጠብቅ መለሰልኝ። እውቀቴን ወደ ገንዘብ ስለሚለውጥልኝ የሚል ንግግር ጠበቅሁ። ግን የሰማሁት ይሄን ይመስል ነበር።

«ብዙ ጊዜ አብደቴ እንዴት የማላስታውሰው ቦታና ሁኔታ ላይ ጥሉኝ ይሄዳል። ያኔ ማንኛውም ጤነኛ ሰው የተነጠለው ወዳጁ መልሶ ሲያገኘው የሚያሳየውን ፊት የማገኘው አሉ ጋ ብቻ ነው። ሌላው ሲፈራኝ፣ ሲጠረጥረኝ፣ ሲቀልድብኝ... አሉ ግን ግሩም አስታማሚዬ እንደነበር በሚገልፅ ሁኔታ አገኘዋለሁ።

ራሴን እንደጠይቅ አደረገኝ... ኮምሬድን አሁን እንዴት ነበር የቀረብኩትን ሀመም ሆኔበት ነበር ማለት ነው? ወደ ሙሉጌታ አየሁ። ስለእሱ መጨዋዎታችን የሽገገው ይመስላል። እኔ ደግሞ የጨዋታ ጅማሬው ጥሞኛል። እኔ ጋ የጠፋ ነገር ነው

ኮምሬድ ጋ ያገኘሁት ለምን መውደድ እንደተቻለ ማወቅ ትልቅ መታደል ነው። «በዚህ ብቻ ነው?» ጠየኩት። ሙሉጌታ ቀና ብሎ ደስ ባለመሰኘት አየኝ።

ኮምሬድ የበሽተኛ አግሩን ጣቶች እያየ በግራ እጁ ጉንጨን ዳበሰ። እንደ ሽቦ የጠነከሩና የወፈሩ ፀጉሮች ችፍ ያሉበት ሲዳስሳቸው እየተፈነጠሩ ቀና ይላሉ በቦዘዝ ባለ ድምፅ ማውራት ጀመረ።

«ዋናው ይሄ አይደለም፤ ዋናው ተስፋ መሆኑ ነው። ሁኔታው የኛን ዘመን ያስታውሰኛል። የእውቀት ሽሚያ የነበረበትን። ለወገን መቆርቆራችን ሁሉ እሱ ውስጥ አለ። ዛሬ እኛ የከሸፍን ጥይቶች ነን። ይሄ ህዝብ ግን የከሸፈ ጥይት ባለቤት ብቻ አይደለም። ገና ያልተተኮሰ ጥይትም አለው። እንደሉ ያለ። እኛ ለምን እንደከሸፍን እሱ ያውቃል። ስለዚህ በግብታዊነት አይተኮስም። በግብታዊነት ካልተተኮሰ ደግሞ በከንቱ አይከሸፍም።» በሽተኛ አግሩን በግራ አግሩ አንስቶ መልሶ አስቀመጠውና ቀጠለ...

«አብዮት ምንጊዜም አይቀርም። የአንድ ዘመን አብዮት ስለከሸፈ ጨቋኞች ለዘልአለም እንደጨቆኑ ይኖራሉ ማለት አይደለም። አመፅ አቅጣጫ እየለወጠ ግድብ ይጥሳል። ዛሬም ፍትሃዊነት ከፍፍልን የሚሹ የኢሰብአዊነትና የሰግብግብነት ሰለባዎች አሉ። ለዘመኑ ጭቆና መፍትሄዎች ዘመን የተፋን እኛና መንገዳችን እንሆን ይሆናል። ግን እንደሉ ያሉ አሉ፤ ፍፁም ተስፋ ሊጣልባቸው የሚገቡ...»

ሙሉጌታ የማይቋቋመው መግሳ ሆኖበት የሚያወራው ሳያዘጋጅ አቋረጠው «አ-አ» ብሎ ዝም አለ። ኮምሬድ ጉብቶታል። የተቀመጥኩበት የአስፓልት ደፍ አቆነጠነጠኝ። አንዲት ነጠላ የተከናነበች ሴት መጥታ የቤተክርስቲያኑን አጥር በር ተሳለመችና ሳትገባ እንደመንበርከክ ብላ መፀለይ ጀመረች። ሙሉጌታ ሲያያት ቆይቶ ወደ ኮምሬድ በመዞር ጥያቄ ጣል አደረገ።

«እምነት የመጨቆኛ መሳሪያ ነው ስትል ለምቼ ነበር ልበል?»

«አዎ፤ ማርክስ ስላለው ሶሻሊስቶች ሁሉ ይሉታል» አለ መታከት ድምፁ ውስጥ ነበር። ጉንጨን የሚዳስሰበት ግራ እጁን አነቃቅቶ ግንባሩን በመዳቶ ሞልቶ አዘቀዘቀ። ይሄን ሲመለከት ሙሉጌታ በስጋት ጨዋታውን ገታ አደረገ። «ቀጥል ቀጥል ስንጫወት ይሻለኛል» አለ ኮምሬዱ

«ወደ ቤተክርስቲያን የመጣኸው...»

«አማኝ ሆነህ ነው?» ጨረሰለት።

«አ» የልብ ፈገግታ አሳየውና ብድግ ብሎ ከመካከል በመውጣት በስተግራ በኩል ተቀምጦ ኮምሬድን መካከል ከተተው። የሙሉጌታ ሁኔታ ሳይ የርዕስ ጉዳዩ መቀየር ሳያስደስተው አልቀረም።

ኮምሬድ ጉንጩን እየቀደደ የመጣ የሚመስል ኩርንችት ጸሙን በመዳፉ እያስተኛና እያፈናጠረ በለበጣ ፈገግ አለ። «መቼም አብዮት፣ ማርክስ፣ ኤንግልስ... እያሉ ቤተክርስቲያን መገኘት ቀልድ ነው፣ ጥሩ ቀልድ። ወጣት ሳለን ታጥቀን የተነሳንበት የባህል አብዮት እምነትም ላይ የዘመተ ነበር። ያንን የሚያውቅ ዛሬ እዚህ ወድቄ ሲያየኝ በመረታት ይተረጉመው ይሆናል። እውነቱ ግን ይሄ አይደለም...»

«ታዲያ ምን?» ሙሉጌታ ጠየቀ።

በግራ እጁ ጣት የቀኝ ጆርውን ኮረኮረ። ቀኝ እጁ ለምንም ሃገር የማይጠቀምበት መሆኑ ገረመኝ። «ገገረኝ ካላችሁኝ እንዲህ ነው። ይሄንን ጉዳይ በሚመለከት እንድ መጽሐፍ ጽፈ ነበር ወይም ተርጉሜያለሁ። እንጂ ብቻ ኤሊባበር መምህር ሳለሁ ጨርሼው ወደዚህ አዲስ አበባ ይገጩ መምጣቴ ትዝ ይለኛል። የት እንዳለ አላውቅም። ልጠይቃቸው የምችላቸው ሁሉ አልቀዋል።» ፊቱ ተዘቅዝቆ እንደተነሳ ሁሉ አሁንም በደምስሮች ተደበላለቀ። ሙሉጌታን አየሁት እሱም እንደኔ ደንግጦ ነበር። ኮምሬድ ቀጠለ...

«ብቻ! መጽሐፉ የሚያተኩረው በቤተክርስቲያን ታሪክ ላይ ነበር። እኔን እንደገረመኝ ሌላውንም ለማስገረም መሰለኝ የጻፍኩት። ቤተክርስቲያን የከሸፈች የአብዮት ተቋም ነች። ከርስቲያኖችም አመፃቸው የተቀለበሰሳቸው የመጀመሪያዎቹ ሶሻሊስቶች ናቸው።» ንግግሩ ያሳደረብንን ስሜት ለመሰለል ቀና ብሎ ሁለታችንንም ግራና ቀኝ እያፈራረቀ እየገና ቀጠለ።

«ከርስትናን ከክርስቶስ በፊት የጠነሰሱት ኢሴንስ ይባሉ ነበር።» አለና ቃሉን በእንግሊዘኛ ፊደል በታተነው። «ኢሴስ.ኤስ.ኢ.ኤን.ኢ.ኤስ እነዚህ አስራሌላውያን አገራቸው በባዕድ ገዢ መተዳደሯ ብቻ ሳይሆን ህዝቡ በኃይማኖት መሪዎች የሚደርስበት መበዝበዝ የሚቆጫቸው የሀብረተሰብ ክፍሎች ነበሩ። ባርነትንም

አጥብቀው ከመቃወማቸውም በላይ ፍትሃዊ የሐብት ከፍፍል እንዲኖር አጥብቀው ይጠይቃሉ ይሄንን ሲያመች በአመፅ ሳያመች በአያያዥቸው ይገልፁታል።

«የሚኖሩት በጋርዮሽ እንደነበር እንዳንድ የሮማ ታሪክ ጸሐፊዎች አስፍረውታል። በጋራ ይበላሉ፣ በጋራ ይሰራሉ፣ በጋራ ያበሰላሉ፣ በጋራ እንግዳ ይቀበላሉ። ጆሴፈስ የተባለ ሮማዊ እንደውም የግል ሐብትን ፈፅመው ከመካከላቸው አስወግደው ነበር ይለናል። ልብስ እንኳ የግል አይደለም ያገኘው የሚለብሰው። በመካከላቸው ያሉ ሴቶች ሳይቀሩ በግል የተያዙ አልነበሩም። ፍፁም ኮሙኒዝም!

«ኢሴኖች ሐብትን የሀጢያት ሁሉ ምንጭ አድርገው ያስቡ ነበር። በረሃ አካባቢ ያሉት ደግሞ ኑርዋቸው እጅግ የቀለለ እንዲሆን ወደ ምድረበዳ ይሰደዱ ነበር። በረሃ ውስጥ ልብስ እያሻህም፣ ቤት እያስፈልግም ምግብም እያሳሰብም የበረሃ አንበጣ እየተመገብክ መኖር ትችላለህ የሚል እምነት ነበራቸው። መጥምቁ የሐንስ የእነዚህ አባል ነበር። የበረሃ አንበጣ እየበላ በምድረበዳ የሚጮሁ» አሁንም ግንባሩን በግራ እጁ መዳፍ ሞልቶ አቀረቀረና ቆየ።

እኔና ሙሉጌታ በኮምሬድ ላይ እሻግረን ተያየን። ስጋ ተናበብን።

«መጥምቁ የሐንስ ኢየሱስን መለመለው። ኢየሱስም ለአርባ ቀን ወደ ምድረበዳ በመዝለቅ ነፍሱን በአሊኖች ደንብ አበለፀገ። አስተምሮተም ከአሊኖች የተገኘ ነው። ገንዘብ የሀጢያት ሁሉ ስር ነው ይለናል። ከዚያ በፊትም ሆነ በኋላ ሀብትን በዚህ መንገድ የገለፁ እነሱ ብቻ ነበሩ። «ሀብታም መንግሥተ ሰማያ ከሚገባ ግመል በመርፈ መሹለክ ይቀለዋል» ይላል። ብዙሃኑ እስራኤላዊ በድህነት ስር ስለነበር ነው። የተከማቸ ሀብታችሁን እከፋፍሉ የሚል አቋም የተያዘው በእነሱ ነው።

«የኢየሱስ ዓላማ የድሆች ተስፋ መሆን ነው። ተጨቋኞችን በጨቋኞች ላይ ማስነሳት ነበር እንጂ ከንቁ የእግዚአብሔርን መንግሥት መስበክ አልነበረም። ጥምቀትን የተጠቀመበት ሥነ-ልቦናቸው ለራሳቸው ካላቸው ግምት ጋር የወደቀውን ድሆች የእግዚአብሔር ልጅ በማድረግ በሞራል እንዲያንሰራሩ ለማድረግ ነው። ጥምቀት ስልት ከሰዱቃውያንና ከፈሪሳውያኑ ብቻ ሳይሆን ከገዢዎቹ ከሮማውያን በላይ የመሆን ስሜትን ወድቀው በነበሩ ድሆች ላይ የፈጠረ የመጀመሪያው መሪ ኢየሱስ ነው። በወቅቱ «አባት» ይባሉ የነበሩ የቤተ-መቅደስ ሹማምንቶችንና የመሬት

ግብር ሰብሳቢዎች ከተከበሩበት የድሆች ልብ ውስጥ በአንዲት ቃል አስወጥቶ ጥሏቸዋል። «ከሰማይ አባታችሁ ውጪ ማንንም አባት አትበሉ!» ብሎ በማስተማር።

«ኢየሱስ እስራኤላውያንን እንቅፅ አደራጅቷል። በመጨረሻ ለማስታጠቅ ሲዘጋጅ ነው የተያዘው። ሁለት ሰይፍ ብቻ ነበረው። ኋላ እንደተሰጠው አምላክነት ከሆነ ኢየሱስ ሰይፍ ምን ሊያደርግለት ያዘ? ገንዘብንም እያነወረ በአቃቤ ነዋይ ይሁዳ በኩል ያሰባሰብ ነበር። ለምን? መጥምቁ ዮሐንስ «እኔ በውሃ አጠምቃችኋለሁ በእሳት የሚያጠምቃችሁ ግን ይመጣል» ብሏል ምን ማለቱ ነው?

«በምድር ላይ ሰላም ለመስጠት የመጣሁ ይመስላችኋል? አላችኋለሁ፤ አይደለም፤ መለያየት አንጂ» ሲል ምን ማለቱ ይሆን? «ሰይፍን እንጂ ሰላምን ለማምጣት አልመጣሁም ሲል በገሃድ ተናግሮ የለምን?»

በራሱ ንግግር አራሱ እየተማረከ የሄደ መሰለ። እንደ አብደቱ ዘመን ልብ-ድፍንነቱ ብልጭ እያለ ሳይቆይ ይጠፋል።

«በፊት መጽሐፍ ሳላገላብጥ የማስታወሳቸው ሁሉ ጠፍተውኛል። ያም ሆነ ይህ ቤተክርስቲያንና ክርስቲያኖች ጉዳያቸውን ተነጥቀው ያልወለዱትን የሰው ጉዳይ እንዲታቀፉ ተደርጓል። ይሄን ያደረገው ደግሞ ሮማዊው ቄሳር ቆስጠንጢኖስ በኒቂያ ጉባኤው ነው። ኢየሱስን ከግብፃውያኑ ጣኦት አሲረስ ትንግርታዊ ውልደትን ሰርቆ ከድንግል የተወለደ የእግዚአብሔር ልጅ አደረገው። ኢየሱስ የተወለደው ከመደብ ትግል ነው። እንደማንኛውም አብዮተኛ ህዝቦቹን ለአመፅ አብቅቶ አልፏል። አሱ ያቀጣጠለው ትግል ነው ከጥቂት አመታት በኋላ እየሩሳሌማውያንን በገዢዎቻቸው ላይ አስነስቶ ከተማቸውን ያጠፋት።»

በድን እግሩን በግራ እጅ ሰቅሶቆ ካንዘፈዘፈ በኋላ ከስቃይ ጋር አነቃቃና እንዲህ በማለት ደመደመ «ክርስቲያኖችንና ቤተክርስቲያንን መጥኝ የምለው የጋራ ህመማችንን ለመጠያየቅ ነው። የተቀለበሰ አብዮት የሚበትነው ብዙ ወገን አለው። የእስራኤሎች የከሸፈ አብዮት መከራው ለህዝቦቹ ለሺህ ዓመት ተረፈ። የኛስ? ይሄን አወራረሁ እዚህ መጥቼ።»

ጨዋታችን ይሄን በመሰለ ዙሪያ ሲሸከረከር ቆይቶ በመጨረሻ ኮምሬድን እዚያው ጥለን ሄድን።

* * *

የሰው ልጅ ከተፈጥሮ የተሰጠውን ነፃ የመኖር ፈቃድ በግዢ የሚያገኝ ብቸኛው እንስሳ ነው። ለመኖር ስንት ብር ይፈጃል? ኮምሬድን ለመኖር ስንት ብር ያስፈልጋል? ለእኔ በጣም ጥቂት የሆነው ዋጋ ለእሱ እንዴት አዳገተው? የአንዱ የመኖር ዋጋ ተነጥቆ ሌላኛው እጅ የገባበት መንገድ የቱ ይሆን? ለምሳሌ የእናቴ የመኖር ፈቃድ በአባቴ እጅ ጉበቶ ነበር። ለምን? ለምን የአንዱ ነፃ ፈቃድ በሌላኛው የመርገጥ ፍላጎት ስር ይወድቃል? ለመኖር የሚያስፈልገው መጣርና መጋር የሆነበትን ዘመን አልፈነዋል። ለመጣርና ለመጋርም የሌሎች ፈቃድ የሚጠየቅበት ማህበራዊ አደረጃጀት ላይ ደርሰናል። ይሄ ማህበራዊ አደረጃጀት ማደግ ነው መዝቀጥ?

ብዙ አሰብኩ፤ እየተፈላሰፍኩ አይደለም። ከአካባቢዬ ጋር እየተዋወኩ ነው። ከልጅነቴ ጀምሮ በስሜ የተከማቸው ሐብት የሌሎች የመኖር ዋጋ መሆኑን ለመጀመሪያ ጊዜ አሰብኩ። እንደ ኮምሬድ አይነቶቹ መኖር የሚያዳግታቸው የሀብት ፈሰሱ ወደ አንድ ወገን ስላጋደለ ነው። ታዲያ ምን ይሁን? እንደልቃቂት ጉልጉል ውሉ የጠፋ ሀሳብ ውስጥ ገባሁ ።ግን ቢያንስ የማውቃቸውን መርዳት እንዳለብኝ ተሰምቶኛል። ጥቂት ወጪ ኮምሬድን ባለመጠለያ ባለልብስና ባለምግብ ያደርገዋል።

በዚህ ቆርጮ ወደ ሙሉጌታ ጋ ሄድኩ። ሳማከረው እንደልጅ ያየኝ መሰለኝ። ዝም ብሎ ቆየ። የተወውን አውራ ጣት ማሾል ዛሬ ጀምሯል። ጸሙን ደጋግሞ ያስተኛል። አልተከላከልኩትም ዝም ብዬ እየሁት። ከቆይታ በኋላ «ኮምሬድ ራሱን ረድቷል፤ ረዳት አይፈልግም» አለኝ።

«እንዴት?» ቸርታዬን እንደ ንፋግ ምጽዋት የተመለከተው መሰለኝ።

«ሞቷል»

«አ-አ-እንዴት? እንዴት ሞተ?» ያልኩት ይመስለኛል አላውቅም።

«እሱን ተይው» አለኝ። «ማድረግ ያለበትን ነው ያደረገው። የማናግዘውን ተሸከሞ ብዙ መንገድ ተጉዟል። ታከተው፤ በቃ! አራሱን አጠፋ። እንደ ሲስፈስ ከዳር የማይደርስ የሕይወት ድንጋይ ሲገፋ ኖረ። ዘግይቶ ግን አወቀ። ድንጋዩን ከመግፋት አራሱ ላይ ለቅቆ ተጨፍልቆ መሞትን መረጠ። እንዲህ ማድረግ የለበትም የሚል ስቃዩን የተመኘ ብቻ ነው። ስለዚህ ቅራሱን ሰቀላኝ።»

አዘንኩ፤ እጅግ ያሳዘነኝ ደግሞ ሙሉጌታ እኔ ላይ መቆጣቱ ነበር። ቆይቼ ግን ቁጣው ከሐዘኑ መከፋት የመነጨ እንደሆነ ተነገዘብኩ። ድንገት ሀሳብ ቀይሮ «የአባትሽን ፎቶ ይዘሻል? ሲል ጠየቀኝ።»

ግራ እንደተጋባሁ እንዳልያዝኩ ነገርኩት

«ነገ ይዘሽልኝ ነይ» አለኝ። «ከዚያ አባትሽን አግኝቼ አነጋግረዋለሁ» አለኝ።

በደመነፍስ «አሺ» አልኩት። መልሼ ሳስበው ግን አባቴን ሊያገኘው? የሳጥናኤል ሰይፍ ሲምዘገዝግ በሚካኤል ሰይፍ ምክቶሽ የሚፈጠረው ብልጭታ ታየኝ!!! አይሆንም፤ በፍፁም አይሆንም!!

ጉርድ ማስታወሻ

ፎቶውን ሰሰጠው አባቴን እንዳያገኘው ለመንኩት። ፎቶውን በአንክሮ እያየ ዝም አለኝ። ዝም ካለ እንቢ ማለቱ ነው። ለመንኩት ዝም አለ።።

ምን ማድረግ እንዳለብኝ አላወኩም። በምንም መንገድ ግን ሙሉጌታ አባቴን ማግኘት እንደሌለበት ወስኛለሁ። እኔ ካልረዳሁት በምንም መንገድ አባቴን ሊያናግረው አይችልም። አውቃለሁ። ቤት ቢመጣ ለወትሮው ፈዛዛ የሆኑት አዛውንት ዘበኛ ይጎለጃሉና ለድብድብ ይጋበዛሉ። ደሃማ ሲያዩ በሽታ አለባቸው። ማጭድ፤ መኮትኮቻ፤ ጉማጅ እንጨት ያገኙትን ያዞራሉ። ይገፈትራሉ የትኛውም ድርጅት ቢሄድ አባቴ ዘንድ ከመድረስ እግዚአብሔር ፊት መቅረብ ይቀለዋል።

አባቴንና ሙሉጌታን አገናኝቼ ሁሉንም ነገር ከመሰረቱ ከምንድ ለተወሰነ ጊዜ ከፍቅሬ መራቅን መረጥኩ። ያዳግታል። ግን የግድ ይሻላል። አባቴን ከሙሉጌታ አስበልጬ ላለመጥቀም አሉንም ላለማግኘት ወሰንኩ። ትምህርት ቤት ሄጄ ወደ መኝታ ቤቴ። ረጅም ጊዜ ያስመሰልኩት የሁለት ቀን ታሪኬን ነው።

መኝታ ቤቴ ውስጥ አልጋ ላይ እጋደማለሁ። አንዳንዴ በቼ መጥቶ ጭራውን እያድፎነፎኝ ያንኳኳል። ዝም አለዋለሁ። ወይም ባስገባውም «ልፊያ አልፈልግም» ብዬ አቆጣዋለሁ። እንደ ድንክ ጎረምሳ እያጉረመረመ ይተኛል።

ሁለተኛው ቀን አመሻሽ ላይ አቀነጠነጠኝ። ተደብቄ ሳያየኝ አይቼው ብመጣ ወደድኩ። ወዲያው ደግሞ ራሴን ታዘብኩ «ምናለ ሦስት ቀን እንኳ ብሞላ?»

ከግቢው ወደ መኝታ ከፍሌ ጥሪ ተደረገልኝ። ፈዛዛው አዛውንት ዘበኛ ነበሩ። መልዕክት ሲኖረኝ እንዲህ ያደርጋሉ። ሽዊት ትዝ አለችኝ። እሷን እንኳን እያስገቧትም። እየተነጫነጫችባቸው ሲፋጠጡ አደርሳለሁ።

«ጓደኛዬ ኮ ናት» አላቸዋለሁ።

«ምን ላድርግ? ኃላፊነት» ይላሉ የጨርቅ ኮፍያቸውን እየገፈፉ።

ወደጊቢው ወጣሁ። የመኪና ዘር የለም። ግቢው ውስጥ የተነጠፈው ለስላሳ ድንጋይ በመኪና ዘይት መበለሻሽት ጀምሯል። ማዲያት እንደበላው የደሃ ፊት የተኸጎረጎረውን የድንጋይ ንጣፍ ሕየጠፈጠፍኩ ወደ በር አመራሁ።

«አኔ አመጣ ነበር አመቤቴ» አሉ ፈዛዛው ዘበኛ። የጨርቅ ኮፍያውን ከጭንቅላታቸው ላይ አየገፈፉ። ከቤት ደጃፍ እስከ በር መምጣቴን እንዳልተገባ ውለታ ቆጠሩልኝ።

በኪስ ወረቀት ውስጥ የተጠቀለለ ነገር እየሰጠኝ «እነሆ፣ አንድ ልጅ አግር አኑሮት ሄደ» አሉኝ።

«መሌኬ» የሚል ጩኸት ውስጤ ተሰማኝ። ልከተለው ባስብም እንደምንም እራሴን ተቆጣጥረው ተወኩት። የመንደሩን ታሪክ ነበር የተወልደኝ። በሦስት አግራፍ የተከፋፈሉ ማስታወሻዎች። ለመጀመሪያ ጊዜ ፍቅሬ ሲል ይጀምራል። አቤት የተሰማኝ መደንገጥ!

፩

ፍቅሬ፡-

ዛሬ ለመጀመሪያ ጊዜ የተቀባዢ ገናብ ጣለ። ተሳስቶም አይመስል ከምሩ ነው የዘነበው። ከፋኛም ብርድ ይሰማኝ ጀምሯል። «ልጅና ፊት አይበርደውም» የሚባልልኝን ዘመን አርቄ ማለፊን ልብ እንድል አድርጎኛል።

ልጆች ሆነን በእንደዚህ ያለ ክረምት ወቅት ፓርላማ ፊት ለፊት የመሰብሰቢያ አዳራሽ የተሰራበት ሜዳ ላይ ኳስ እንጫወት የነበረው ያለ አንድ እራፊ ጨርቅ እራቁታችንን ነበር። ምክንያቱም ልብሳችን ከበሰበሰ አሣር ማየት ስለሚከተል መላ ልብሳችንን እናውልቅና ትላልቅ ድንጋይ እንከምርበታለን። ወይም ለፓርላማ ዘብ ፖሊሶች እንሰጥና አርቃናችንን መጫወት ነው።

...ፊታቸውን የሚሸፍነውን ገናብ ቶሎ ቶሎ በእጃቸው እየጠራረጉ የላስቲክ ኳስ ተከትለው ግር የሚሉ ብዙ ደራቁቻ እርቃን ሕፃናት። ገናቡ ሲቆም ጭቃው ልጆቹን ከጭቃ ተድቦልቡለው የተሰሩ ሲያስመስላቸውና አብዛኛውን ጊዜ የአቅራቢያችን ቤተ-ክርስቲያናት የኔ ቢጤዎች የሚታጠቡበት ምንጭ ላይ ገላቸውን ለመለቃለቅ ግር እያሉ የሚሸቀዳደሙ... እግዚአብሔር ፍጥረትን እንደገና ከጭቃ ጠፍጥፎ መሰራት የጀመረ ቢመስል አያስገርምም... እነዚህ ሕፃናቶች መሀል አኔ መኖሬን አጠራጠራለሁ ግን አለሁ።

አይ ልጅነት!!

ይኸውልሽ እነዚህ ህፃናት ታሪኳን ለጀመርኩልሽ ለዚያች አስገራሚ መንደሪያ የራሳቸው አስተዋፅኦ አላቸው። በመንደርተኛው የዕለት ተዕለት አኗኗር ላይ በልጆች በኩል ከተመለከትሽው መንደራችን ቅርጿን እንዳትሰት፣ ይዘቷን እንዳትለቅ ጥረት የሚያደርጉ ሊመስል ይችላል።

ፍቅሬ፡-

መንደራችን የድሆች መንደር ናት ብዬሻለሁ። ድህነት በይበልጥ በፀጋ ላልተቀበሉት አንገፍጋፊ ነገር ቢሆንም የድሆች ፈጣሪ ደግሞ ይሄንን አንገፍጋፊ ሽክም ፍጡሮቹ ችለው እስከ ዕለተ ሞቷ ይዘልቁ ዘንፈ ማባባያ አለው። ምኞት።

የመንደራችን ነዋሪዎች ዘንድ ሳይዳላ የተካፈሉት ይህ የከፍተኛ ምኞት ጥሪት ነው። ምኞታቸው ደግሞ በየትኛውም አቅጣጫና አምነት ይሁን ብቻ እንዲሳካ ነው የሚሹት። ስለዚህ የመንደራችን አብዛኛዎቹ ነዋሪዎች የሚያመልኩት ሁለቱንም ቃልቻንና አግዚአብሔርን ነው። ወደ አንዱ ብቻ ወግነው ከሌላው የሚሰጠው በረከት እንዲጠመባቸው አይሹም። ዛሬ የማሪያምን ጽዋ አውጥተው ነገ ቃልቻ ቤት ቢያድሩ አዲስ ነገራቸው አይደለም። ከመንደራችን ነዋሪዎች ቃልቻ ቤት የማይሄዱት በጣም ጥቂቶቹ ቢሆኑ ነው። እነሱም ለቃልቻ ያላቸው ከበሬታና ፍርሃት ቤቱ ከመሄድና ከመስገድ የሚያስገቅ ነው።

ታዲያ ይሄ አምነት ለኛ ለውሪዎቹ የቀልድ መፍለቂያ ምንጫችን ይሆናል። በትንሽ አራፊ ጨርቅ ላይ አመድ፣ ነጭሽንኩርት፣ የአንቀላል ቅርፊት፣ ኮረሪማና የተቆላ ቡና አድርገን አንዷ በር ላይ መጣል ነው። በቃ ሰፈሩ ይታመሳል። የተመለከተ ሁሉ እንዳይጠረጠር በመፍራት ባሊ ውኃ እያመጣ አዚያ ሟርት ላይ ሲቸልስ ይውላል። እንዲህ ያለው ቀልድ የምናዘወትረው የጠላ-ኮማሪቷ ረታች ላይ ነው።

ረታች ልብስ ደራርበው መልበስ ይወዳሉ። ታዲያ ከላይ ይከመሩና አግራቸው ጀምረሽ ስታያቸው ባለላባ ሰው ይመስሉኛል። እስፒል አይን አላቸው። እንባቸው ከነዚያ የአተር-ፍሬ ዓይኖቻቸው የሚወጣ አይመስልም። በአንገታቸው ምቀኞቻቸውን አብዝተው ይገምቷቸዋል። ስለዚህ አሳቸው በር ላይ ሟርታችንን ከጣልን ድምጻቸውን ቀጠን-ዘለግ አድርገው ሀብታቸው እንደማይገኝ ከተነተኑ በኋላ አሳቸው የሚሄዱበት አዋቂ (ጠንቋይ) ለእንዲህ ያለው ሰራ አጠፊታውን እንደሚያከብደው ዘርዝረው በመጨረሻ ሆድ ብሷቸው ያለቅሳሉ።

ይሄ ሁሉ ለኛ ለውሪዎቹ ቴያትራችን ነው። ቀልዳችን በሌላ መልኩ ጠቀሜታ እንደነበረው አሁን አሁን ይታወቀናል። እኛ ለጨዋታ የሰራነው ሟርት ብዙ የመንደሩን ሰዎች እነካከቶ አሳምቶ፣ አዋቂ ቤት ድረስ አስጎትቶ በመጨረሻ በአንዷ ላይ ይላከካል። ይሄንን የሚያደርጉት «አዋቂ» የተባሉት ጠንቋዮች ናቸው።

አማማ ረታች ቡና ለመጠጣት ከሄዱ ወሬያቸው ይሄው ይሆናል። «ይሄንን ያደረገችው ቀይ ናት፣ አንቺ ላይ ከፍተኛ ምቀኝነት አድርግታል። ለሕይወትሽም የምትመለስ አይደለችም... ወዘተ» ተበያለሁ። እያሉ ይንጨረጫሉ። ይዘታሉ

«አውቄያታለሁ!» ይቺ ለሕይወታችን ጠቀሜታ ያላት ጉዳይ ናት። ምናልባት ያልምዳችን አንድ ዕውነት ባይፈነጥቅልን ኖሮ እንደ ሕፃናቶቹ ከወላጆቻቸው ጋር ጠንቋይ ቤት ማደር ይሄኔ ጥንቆላን ውርሳችን አድርገነው ውሉአችን አዋቂ ቤት በሆነ ነበር።

ትምህርት ሰጪ ኮሚቴ ድራማ የተገኘው ግሪክ ሳይሆን እኛ መንደር ነው ብል ማጋነን ይሆናል? በኔ በኩል አይሆንም!

የዚህ የጥንቆላ ሥራ ጉዳይ ሁልጊዜም ቀልደኛና ውሸት ነው ማለት አይቻልም። አንዳንዴ በመንደርተኞቻችን ላይ ሲበረታ ሲገዝፍ በገሃድ ትመለከቱዋለሽ። አንዳንዴ ምን እስባለሁ መሰለሽ ጠንቋይና አግዚአብሔር የሚለያዩበት ነጥብ በጣም ጥቂት ነው። እሱም አግዚአብሔር በጭንቅላቱ ጠንቋይ በሆዱ ስለሚያስቡ ብቻ ነው።

እያቱ «ቃልቻና ሕፃን በሰው ገንዘብ ያለቅሳል» የሚሉትን ነው እየደገምኩልሽ ያለሁት። ሕፃን የዳረ አስተሳሰብ ስለሌለው ነው። ቃልቻም እንደዚሁ...። ለዚህ ይመስለኛል በኛ መንደር የደከመ አኗኗር ውስጥ ገብቶ አንዷን አጥፊ ሌላዋን ጠፊ የሚያደርገው። ጭንቅላት ቢኖረው ኖሮ...።

ይኸውልሽ ፍቅሬ እኛ መንደር ውስጥ አራት ሴቶች በዚሁ የጥንቆላ እሽከርከሪት ውስጥ ገብተው ሦስቱ ሲያልቁ አንዷ ብቻ በመከራ ልትተርፍ ችላለች። እሷም ብትሆን ጭንቅላቷን ነካ አድርጓት ስትዞር መኪና ድጧት በመከራ ሕይወቷ ከተረፈ በኋላ አገሯ ሰላሌ ሄዳ ድና ተመልሳለች። የመንደራችን ሴቶች ለሷ ያላቸው ፍርሃት ከፍተኛ ነው። (ሻምፒዮን ሺፕ) እንደማለት ነዋ! እሷ የሄደችበትን የአገሯን ውቃቢ በጣም አድርገው ይመኙታል። ሶስቱን በጥሎ ማለፏ አረታች!

እነዚያ-የዚች ሴት ተጋጣሚዎችን አሟሟት ተከታትየዋለሁ። አማሚታቸው ፍርሃት የሚለቅ ነበር። በይበልጥ የመጀመሪያዋ ሐኪሞች ጤነኛ መሆኗን እየገነሯት ነው ታማ የሞተችው። ጤንነት አሞ ይገላል? ሁለተኛዋም ቢሆኑ በቁርጥማት በሽታ ሰብብ እያወሩ ነው ሕይወታቸው ያለፈችው። ቁርጥማት ያውም እጅ ላይ በጥቂት ጊዜ ውስጥ አሳምሞ ሲገድል-ከዚያ በፊት ሆነ በኋላ አላየሁም፣ አልሰማሁም።

ሦስተኛ ዋ ግን ለሦስት ዓመታት ያህል በአደገኛ ሁኔታ ታመዋል ዛሬ ነገ፣ ሲባል ሦስት ዓመት።

በመሠረቱ የሰው ልጅ ምቀኝነት የሚመነጨው በሁለት መንገድ ነው ይባላል። አንዱ በሀብት፣ ሌላው በፍቅር። የኛ መንደር ነዋሪዎች ግን የምቀኝነታቸው ምንጭ ምን እንደሆነ አይገባም። ሀብትም ሆነ ፍቅር የላቸውም። ግን ምቀኝነት ሲያድፈጠፍጣቸው ትመለከቻለሽ። ከሀብትና ከፍቅር ሌላ ሰው፣ ሰው መሆኑ ብቻ ነው የሚቀረው። ይሄ ይሆን ምቀኝነታቸውን ሊያስነሳ የሚችለው?... ነው ወይንስ እንዴ የሰው ልጅ ሲፈጠር እንደ ፍቅር ሁሉ ምቀኝነት ቅልቅል ነውና በዚያ የምቀኝነት ስሜት መጠቀም ስላለበት?... እንጂ ነው የሚቀለው!!

ዛሬ...

...ሠፈራችን ታምሷል። በምን እንደሆነ ለማጣራት ጠጋ ስል ኮከቤ «አገር ይያዝ» እያለች ታለቅሳለች። እንባዋ በአራት መንታ ይቀዳል። በወፍራም ፊት ከግብዳ ከንፈር አኩል በሆነው ሽፋሽፍት የተዋጠው ዓይኗ ደፍሮ ያስፈራል። ስትሰከርም ዓይኗ ይጎለገልና ዳር ወጥቶ ቁጭ ይላል። እኗ አያርፍም «ወላዲትን» እያለች ሳያስምሷት ትምላለች።

በምን እንደምታለቅስ ለማወቅ ብዙ ጥንድ ጆሮዎች አቆብቁበዋል። ለቅሶዋ አሳዛኝ ሳይሆን ወደ አስቂኝነት ያደላ ነበር። ሁሉም ሳቱን አፍኖ «ምን ሆነሻል?» ይላታል።

«ተወኝ! ተወኝ! ተወኝ!»

«አኮ ምን ሆነሽ?»

«መሞቴ ነው!»

«ምን ሆነሽ?»

«ጠጅ አልሰማማሽ አለኝ። አለርጂክ ሆኑበኝ። ለራሴ ውሃ በጉሮሮዬ አይወርድ እግዚአብሔር ምን ፈረደብኝ። ጠጅ የጠጣሁ እንደሆነ ሦስት ቀን ሙሉ አታመማለሁ...»

ሠፈርተኛው ሳቀ...

...እኔ ግን አዘንኩ። ፍቅራ፡- አዘንኩ።

ከጠጅ ጋር የተቆራኘ ስርዎ-ኑሮ አለብን። አብዛኛዎቹ የኛ መንደር ነዋሪዎች ጠጅ አፍቃሪያን ናቸው። ፍቅራቸው ደግሞ እስከመቃብር ድረስ።

አንዱን እንደ። ውቡ ዘለቀ ይባል ነበር። ከአዝማሪዎች ሁሉ ንጹህ እሱ ነበር። ቁመናው ለሱፍ ሆነ ለባህል ልብስ የተሰማማ። ትላልቅ የተረሰቶች ሆቴል ውስጥ «ይጫወታል» (ይዘፍናል)። የመንደሩ መካታ ነበር። እንደ ዘመድ የቆጠራትን ሴት ባል ሲነጫነጭ ካጋጠመው እንደ ልጅ ይገርፈዋል። ሰፈር ውስጥም እንደዚያው...

...እና ወፍራም ፊት፣ ጠብደል ከንፈርና ድፍርስ ዓይኖች ነበሩት። ለራሱ የሚሰጠውም ግምት ከፍተኛ ነው። እንዲት ሞልቃቃ ሚስት ነበረችው «ውቡዬ» እያለች ትጠራዋለች «ልትሄድብኝ ነው?» ማሲንቆውን ይዞ ሲወጣ የሰጋጉኛ ፍራሽ ቅርዳጅ የመሰለ ከንፈሩን ሸሽት አድርጎ ያያታል። «እምቢ! አትሂድብኝ» ትለዋለች፡-

ጠጅ አፍቃሪ ነበር። ብዙ ገንዘብ የሚያገኝ ቢሆንም ወዳጁን (ጠጅ) አልከዳትም። መጨረሻ ላይ ታማሚ ሆነ። አካሉ ረገፈ። ሐኪም መጠጥ እንዳትጠጣ ቢለውም እየተንቀጠቀጠ ከአልጋ ተነስቶ ጠጅ ቤት ይሄዳል። ሚስቱና ወዳጆቹ ከጠጅ ቤት እየተነጫነጩ ይዘውት ይመጣሉ። ከንፈሩን መሰብሰብ አቅቶት ሙሉ አካሉን እያዘረበረበ እነሱ ላይ ያሳርፍና «መልሱኝ፣ ወደ ጠጅ ቤት መልሱኝ» እያለ ተሸካሚዎቹን ያማርራል።

ውቡ እየባሰበት በመሄዱ የአልጋ ቁራኛ ሆነ። ያም ሆኖ ወዳጁ ጠጅን አልዘነጋትም። ሺረ እዛው ልሙት ጠጅ ቤት የሚወስደኝ ወዳጅ እንዴት ልጣ? እያለ አላፈ አግዳሚውን በጣዕሪ ሞት ፊት ይማፀናል። «ሰለጉበርኤል ጠጅ ቤት ውስዳኝ!» በመጨረሻ እራሱን ሳት፣ አካባቢውን ዘነጋ። ቢሆንም ጠጅን ፈፅሞ አልረሳትም ነበር። «ጠጅ-ጠጅ» ይላል ጠጅ ቤት እንዳለ ሁሉ «እዚህ ቅዳ!» ከወዳጁ ጋር ሳይገናኙ ሕይወቱ አለፈች። ፍቅር እስከ መቃብር አንድ!

ፍቅር እስከ መቃብር ሁለት፡- ደበበ ደምሴ ይባሉ ነበር። ጥርስ ወርቅ፣ ሲስቅ «ቂ-ቂ-ቂ» እያሉ በብዙ «ቂ» ነው። ነጠላ ያዘወትራሉ። የሰፈሩ ሴቶች «ደበበ ደምሴ-ውሃ ቅዳ ለእምሴ» ይሏቸዋል። ወንድነታቸው ላይ ጥርጣሬ አለ ማለት ነው። ሚስታቸው አረጋሽ ሠይፉ የምትባል ጠንጋራ ቤት ነበረች። ሲጣሉ «የወንድ አህት!» እያለች በመጪከር አላያቸው ላይ ጉብ ብላ በከርን ትደቀድቃቸዋለች «የወንዶቹ አህት! የወንዶቹ አህት!» ከድብድብ በኋላ ደበበ በተቀደደ ነጠላቸው ደማቸውን እየጠራረጉ ሚስታቸውን በስድብ ይገጥሟታል-አቅማቸው አሉ ነዋ! ማታ ባማላጅ ይቅርታ ጠይቀው ይገባሉ።

ደበበ «ጠጅ» ማለት አይችሉም ነበር «ጠይ» ይላሉ «ጠይ ቤት ነኝ» መልዕክት ሲያስቀምጡ። አንድ ጊዜ (ሚስታቸው ደብድበዋቸው ነው ይባላል) በጠና ታመው ከአልጋ ዋሉ። ማታ ዘፋፍነው ጠይ መጠጣት ቀረ። ታዲያ ሰው

ሊጠይቃቸው ቤታቸው ሲገባ እጅግ የታመሙ መስለው ጠያቂው ላይ ሐዘን ከዘሩ በኋላ ከራስጌያቸው ጠርሙስ በማውጣት ጠጅ እንዲገዛላቸው ይማፀኑታል። «ጠይ ከቀመስኩ ድፍን ሳምንቴ፣ እንደው ውል እያለ አስቸገረኝ። ልሞት ይሆን?» ሞትን አይፈሩም። የሚፈሩት ከጠይ ጋር ተቆራርጦ በሕይወት መቆየት ነው። እራሳቸውን መቆጣጠር ተስኗቸው አልጋ ላይ እየተፀዳዱ እራስጌያቸው ከአልጋ ብረት ጋር ያስሯትን የጠይ ላሰቲክ አይዘነጋትም «ገርግፃ» አድርገው መልሰው ይከድኗታል። በመጨረሻ እኩለ ሌሊት እየተንቀጠቀጡ በር ይከፍቱና መሄድ አቅቷቸዋል ደጅ አድረው ጠዋት ይገኙ ጀመር። «ለምን ወጡ?» ሲባሉ በብርድ ጥርሳቸው እየተንገጫጩ «ጠይ ቤት ልሄድ» ይላሉ። ተነስቶ ለመሸናኛት ሰንፈው ለፍቅረኛቸው ጠይ የመጨረሻዋን የጋይል እንጥፍጣፈ ይጠቀሙ ነበር። ሞቱ።

ፍቅር እስከ መቃብር ሦስት፡- ካሴ ይባላሉ። ዝም ስለሚሉ ምሁር ይመስላሉ። ዝምታቸው ከብራቸውንም አስጠብቆላቸዋል። አዝማሪዎች እርስ በእርስ ሲሸራደዱ ሌላው ቀርቶ አይስቀም። ሲዘፍኑም እንደዛው ዝምታ እንደነገሰባቸው ነው። ዕድሜያቸውን በወንደላጤነት ነው ያሳለፉት። ከተለያዩ ሴቶች ጋር ይዘፍናሉ። ተካፍለው ፋንታቸውን ይዘው ወደ ቤት ይገባሉ። ስካራቸውን ፀጥታ የነገሰበት ነው። ገድገድ ሲያደርጋቸው ቆም ይሉና ተረጋግተው መልሰው ጉዟቸውን ይቀጥላሉ። ቆም ሄደት ቆም-ሄደት የመጨረሻው ሳካር ጉብቶ ለጥ።

ረጅም ናቸው። ደባደቦ ፊት አላቸው። ጥርሳቸው እንደ በልዛ ሌሏ ተሸፍናለች። ትላልቅ ዓይኖቸው ትንሽ ሽንገር ይላል። በምን እንደሆነ እንጂ ከዝምታ ወደ መፍዘዝ ተሸጋገሩ። በሽታውን እንደሚያዳምጥ በግ፣ ዓይኖቸውን አብዝዘው መሬት መሬት ያያሉ። መዝፈኑን ተወት። እንዳንዴ ተኝተው ውለው ተኝተው ያነጋሉ። የሚገርመው ጎረቤት የሚበላ ሲወስድላቸው ገዝቶ እያደርጉትም። የሚቸግራቸው ጠጅ ብቻ ነው። እየተንቀጠቀጡ ጠጅ ቤት በራፍ ላይ ይቆሙና በዚያው በዝምታ ቋንቋቸው ይለምናሉ። የገባው ይዟቸው ይገባል። ጠጅ! ጠጅ! ጠጅ!... ደማቸው ውስጥ ጠጅ ብቻ። ያለቀች አራፊ ነጠላቸውን እንደተከናነቡ በዳላ ተደግፈው የመቆም አቅማቸውን አሟጠው ቆሞ እያሉ የጠጅ አማልኮታቸው እዚያው የተቀመጡበት አምጥታ እያንበሸበሽታቸው ሕይወታቸው አለፈች።

...እና ኮከቤ ጠጅ አልስማማት ቢል በቁም የመሞት ያህል ቆጥራው ለራሷ መሾ አወረደች። በእርግጥም የሚፈልጉትን ከማጣት የከፋ ምን አለ? መኖራችን ለምንፈልገው አይደለምን? የሰው ልጅ አፈጣጠር ይሄው ነው። አንድ አሾ የተባለ ህንዳዊ የፃፈው ሁልጊዜም ውስጤ ይኖራል። አንድ ሰው ይላል ሙዚቃ አድምጦ ለውዝዋዜ ከመቀመጫው ይነሳል። እና ያሟሙቃል... ይወዛወዛል፤ ይወዛወዛል፤ ውዝዋዜው ውስጥ ይሰጥማል... ይሰጥማል... ይሄ ነዋ ሰው ወደ በገባበት ውስጥ ሰጥሞ፤ ማሙቶ የማለቂያ ሂደቱ። እና ኮከቤ ወዳ ጠጅን ጠጣችው፤ ጠጣችው፤ ወደደችው። በስተመጨረሻ ኮከቤ ጠፍታ ጠጁ ብቻ ቀረ። ያለ ጠጅ ኮከቤ አለች? እንዴት ተደርገው... ተፈላሰፍኩ ይሆን?

፫

የአቡንደጅ አንግዳ ትባላለች። ሲበዛ ወፍራም ናት። እግሮቿ ሁለት ኤሊ ባይመስሉ ኖሮ ያንን ግዙፍ አካል ለመሸከም ባልቻሉ ነበር። የአቡንደጅ ተራራ ከመምሰሏ የተነሳ እሷ እንኮኮ ያለችው ድፍን አዲስ አበባን አያየ የሚዝናና ይመስላል። ሴተኛ አዳሪ በመሆኗ እሷ ቤት የሚገቡት ወንዶች በእርግጥም ፍትወት ፈልገው ሳይሆን «ጉዲን እንዳይላት» የሚሉ ነው የሚመስሉት። የብሽሽቷና የብብት ስጋ ድርብርብ ስለሆነ እግሮቿና እጆቿ አይገጥሙም። እንደዋናተኛ አየቀዘፈች ደርከኩ ደርከከ እያለች ነው የምትሄደው። ሁልጊዜም ማሰራያው የተፈታ ሸራ ጫማ ታደርጋለች። ጫማው የሚያልቅባት በአዲስነቱ ከምላሱ መጋጠሚያ ወደ አፍንጫው ተተርትሮ ነው።

ሲበዛ ንጹህ ስትሳደብ ኳ «ሽታታ!» እያለችና እየተፀየፈች ነው። ንፁህናን የወረሰችው ትላልቅ ሰዎች ቤት ትሰራ ስለነበር ነው ይሏታል። እንደውም አንዳንዶቹ ብዙ ልጆችን ከታላላቅ ሰዎች ወልዳ ለአባቶቻቸው አከፋፍላ ብቻዋን ቀረች ይሏታል። ይሄ አንኳን የተጋነነ ይመስላል። ሁሉም የሚሰማሙት ግን አንድ ወንድ ልጅ እንደነበራትና ካደገ በኋላ አባቱ እንደወሰዱት ነው።

እኛ ውሪዎች ሆነን ከቤቷ ስር አንጠፋም ነበር። ከወንድ ጋር ስትተኛ አፏ አያርፍም «አ-አ-አ-አ፤ አፈር ብላና ቀስ አትልም አ-አ-አ-አ» ትላለች በቤቷ ቀዳዳ የተሰየምነው ስንገፋፋ ይንጓጓል የአቡንደጅ ጩኸቷን ገታ አድርጋ «ማነው?» ትላለች እኛ ውሪዎቹም ድምፃችንን አቅጥንን የቤት በማስመሰል «አኔ» አንላታለን፤ ይሄኔ መአቀን ታወርዳለች።

«አንኳን አንቺ እኔም አልቻልኩት። እችላለሁ ካልሽ ነይ ግቢና ተሰኪ...» ትልና ወደተቋረጠው አኩታዋ ትመለሳለች።

መቼም በስድብ የሚስተካከላት የለም። በራፏ ላይ ያለው የተቀበረ የድንጋይ መቀጫ ላይ ቀጭ ትልና አንዷን በስድብ ከጠመደች መሽቶ ይነጋል። አይደከማትም። ሴቶቹ በስድቧ ሲበሽቁ የተቀመጡትበት ራቅ ይሉና በመጥረጊያ «ቸብ! ቸብ!» ያደርጓታል። ቶሎ መነሳት ሽላማትቸል ቁጭ ብላ መጥረጊያውን ለመያዝ

ትግዛራላች:: ስትይዝ ጥለውላት ይሄዳሉ:: ለአልኋ ማብረጃ መጥረጊያውን በጥርሷ ትበታትነዋለች::

የአቡንደጅ ቤቷ የገባውን ወንድ ኪስ መበርበሯ የማይቀር ነው:: ወንዱ መሰረቁን አውቆ ፀብ ከፈጠረ ቶሎ ትጮሃለች:: የእኛ መንደር ሰው ግልብጥ ብሎ ያሰፈስፋል:: የአቡንደጅም ብትሞት መሰረቁን አታምንም:: ለእኛ ለውሪዎቹ ትልቁ ትርጉሟችን ከዚህ የሚቀጥለው ነው::

«ብሩን ሰርቄ የት አገባሁት? ውሸቱን! እንደዚህ እርቃትን ነው የተኛሁት?» ትልና ቀሚሷን ገልባ አራቁቷን ትቀራለች:: ደፍሮ አካሏን የሚመለከት አዋቂ የለም:: ይዘገንናቸዋል:: እኛ ውሪዎቹ ግን እያንበሰን ለመመልከት እንሞክራለን:: የተራራ ግማሽ የሚያከል አካሏ የተደራረበ ሥጋ፣ አጥፋቱ ብዙ... በይበልጥ ሆኗ ያለው ጉልበቷን ደገፍ ብሎ ነው:: ታዲያ ከዚህ የስጋ አዝልዝሎሽ ሥር ያለ ነገር ለማየት መሞከር ቂም ማትረፍ አይሆንም?

የአቡንደጅ ለሚግባቧት እንደምትነግረው ብሩን የምትደብቀው በአካሏ አንዱ አጥፋት ውስጥ ነው:: ፖሊስ ቢመጣም ደንታ የላትም:: እየደጋገመች «ፈትሹ!» እያለች ቀሚሷን መግለብ ነው::

ወደ መጨረሻ አካባቢ የአቡንደጅ አልቻላችምና ቤቷን ለሴቶች አከራይታ ውሎዋ ጠጅ-ቤት በር ላይ ሆነ:: መመላለሱ ጭንቅ ስለሚሆንባት እዛው አሳት አያይዛ ምግብ ማብሰልና በልታ እዛው ጠጅን መጠጣት ያዘች:: ስትሰከርም አላፈ አግዳሚውን «አንሱኝ!» እያለች ትማፀናለች:: ጠጪነቷ ስለጨመረና ከቤቷ ስለራቀች ንፅህናዋን በቅጡ መጠበቅ ተሳናት::

የአቡንደጅ በውፍረቷና በጠረፍ ምክንያት ተሽከሞ የሚያነሳት ማጣት ጀመረች:: ስለዚህ አብሰላ መብላት ብቻ ሳይሆን አዳሯም እዚያው ጠጅ ቤት በራፍ ላይ ሆነ:: ቤቷን የተከራየችው የቀን ሂሳቧን እዚያው ጠጅ ቤት በር ላይ እየወሰደች ትሰጣታለች በጎደለ ትለምናለች:: በመጨረሻ ታመመች:: በዚህ ሰዓት ላይ እንኳ «ቤቴ ውስጥኝ!» እያለች ብትወተውትም አሏን ለመውሰድ የደፈረ ታጣ:: የሰፈራችን ሰው የሆነ በዚያ ጠጅ ቤት በር ላይ ሲያልፍ:-

«እናንተ እያላችሁ አደጅ ልሙት?» እያለች ትወቅሳለች:: ትዝ ይለኛል ወቅቱ ከረምት ነበር:: የአቡንደጅ በጠና ታመመች:: መላ አካላቷ ዘንነ:: ሠፈርተኛው አሏን ተሽከሞ ከማጣት ይልቅ እዚያው ያላችበት ቦታ ላይ ትንሽ ከለላ መሰራትን መረጠ:: ከለላላት:: ለአንድ ወር ያህል ታማ እዚያው አረፈች::

ለሰንቱ ይታዘናል?... እኛ መንደር ውስጥ እየተኖረ ስለመንደርተኛው በሐዘን መሰበር አጉል-ጠቢብ መሆን አይደለም?... ስለትርጉሞችና አሟሟታቸው መቆጫትም ሆነ መታዘብ ፈጣሪን ለመተካከል መሞከር አይሆንም?

የመንደራችን ሕይወት ጎርፍ ነው:: አፈር-ቅልቅል ደፍርስ ጎርፍ! በዚያ በሚጋሽብ የሕይወት ወንዝ ውስጥ ተሁኖ ማነው ማንን ቆም ብሎ ማስተዋል የሚቻለው?... የትኛውስ ነው አብሮት ለሚደፈቅ ባልንጀራው አዘኔታ ሊሰማው እንዲገባ ተደርጎ የተፈጠረ?... ማንም!!

ይሄ ደፍርስ የሕይወት ጎርፍ ወደዳር የሚተፋውኳ ከአብሮነት ውጪ ይሆናልና ውጣ-ውረዱን ሊታዘብ አይገባውም:: አንዳንዴ ሐዘኔታዬን አራሴን አተልቄ የመመልከቴ ከንቱነቴ አድርጌ አወሰደዋለሁ:: በእርግጥም ማዘንና መቆጫት አይገባኝም ስል ራሴን መምከር ይታገኛል:: አዎ እኔም ለዚህ የሕይወት ተውኔት ለአንዱ አሳዛኝ ከፍል የታጨሁ ተዋናይ እሆን ይሆናል:: አንዴት መጪ ሕይወቴን አገፋለሁ? በአንዴት ያለ ሁኔታስ ነው ይህኛን ዓለም የምሰናተው? አላውቅም!! በሌሎቹ የመንደሪ ነዋሪዎች ላይ የደረሰው አሳዛኝ ፍፃሜ በኔም ላይ እንዳይደርስ ለመከላከል ምንም የመተማመኛ ፍንጭ የለኝም:: ትንሽም በአሁኑ ሰዓት ላይ አለኝ የምለው ወጣትነቴን ብቻ ሊሆን ይችላል እሱም ቢሆን ቋሚ የኔነት የለበትም::

እ-ና— የራሴን የማላውቀው የትወና ተግባ ትቼ ስለምን ስለሌላኛው ተዋናይ ዕጣ ፋንታ እጨነቃለሁ? ደግሞስ ጭንቀቴና አዘኔታዬ የሚያመጣው ልዩነት እምኑ ላይ ነው? ሲኖረኝ መስጠቴና ሳይኖረኝ መቀበሌ አንድ የተዋናይነት ተግባራዊ የማዘንና የመቆጫት እንዲሁም የመርዳት መለኪያዬ ሊሆን አይችልም:: እኔ የሚሰማኝ ይህ ነው::

፬

የመንደራችን እጅ ከወንዶች ይልቅ በሴቶች ላይ ሳይከፋ አይቀርም። ሕይወታቸው ቶሎ ተግባራት ቶሎ ይከሰማል። በእርግጥ እንደነ መሳፍንት ከንቱ ሁሉ ሴቶቹም የሚበቅሉት ከአንድ የችግር ማጥ ውስጥ ነው። ቢሆንም ችግር ሥታዊ አመሳሰዋን ባለመተዋ ቅጣቷ በነሱ ላይ ይከፋል።

አንድ ከነመኖሯ የማትታወቅ ሴት ልጅ በአንድ ቀን ጀምሮ ድንገት ፈክታ ውበቷ ችግሯን አሸንፎ ሲንጮለጭል ይሰተዋላል። መዝረከሪካ ይቀርና ሁሉም ነገር በጥንቃቄና በንጽህና ይያዛል። በቀን አስር ጊዜ ተረከዚ ከድንጋይ ጋር እየተፈተገ ይታጠባል። ቫዝሊን ይዘወተራል። ጥፍር ቀለም የግድ ነው... ያም ሆኖ ውበቷ ዕድሜዋ ነው «ንቦች» ስለውበቷ ያንጥብባሉ። የሆነ ሰዓት ላይ ያ የተማመነችበት ውበቷ መሀል ሜዳ ላይ ለጅብ ጥሏት ገለል ይላል። አሷና ዲቃላ።

ሴተኛ-አዳሪ ለመሆን የምታንገራግር አትኖርም። ከምን የመነጫ ባህርይ እንደሆነ ግልጽ ነው። መንደራችን ውስጥ ሴተኛ አዳሪነት የተነወረ ሥራ ተደርጎ አንድም ቀን አይወራም። እንደውም በስድብ መሀል «ሸርመጣ» ላለችው መልሷ «የቆንጆ ወጥ ነው» ይሆናል። ይሄንን ትንንሾቹ «ንቦዎች» በትላልቅ ጀርዎቻቸው ይቀዳሉ። ምናልባት መልኩ የከፋው ሸርመጣ ለመሆን «ባለመታደሏ» ሳትከፋ አትቀርም።

ትዝ ይለኛል ልጆች በነበርንበት ወቅት ሴቶቹ እንደሴተኛ አዳሪ፤ እኛ ወንዶቹ ደግሞ እንደዘሚች ደንበኞቻቸው ሆነን የምንጫወተው ጨዋታ ነበረን። ሲደረግ እንዳየነው እኛ ወንዶቹ ኮራ ብለን የቆሙ ዕኩዮቻችንን በትከሻ ገጫት አድርገን በጆንያ የተጋረደ የዕቃ-ዕቃ «ቤት» ውስጥ እንገባለን። ይከተሉናል። ዋጋ እንደራደርና የከረሜላ መጠቅለያ ወረቀት ቆጥረን እንከፍላለን። ከዚያ በኋላ ትዝ አይለኝም...

...እንዲህ አይነት ጨዋታ የሚወድዱ ብዙ ውራ ሴቶች ነበሩ። እንዳንዴ እንደኮርማ ወንድ «ተደባደቡ እንጂ» ብለውን ባልጠና ጡንቻ ግብግብ ስንገጥም «ሉ-ሉ-ሉ» እያሉ ያጅቡናል። የዚያች መንደር እንቡጦች የዚያ መንደር ዛሬዎች፤ ምኞትና ግባችን ይሄ ነበር። እግዚአብሔር «የለመኑትን የማይነሳ» የሚባለው ይሄንን ግባችንን

አውን በማድረግ ይመስለኛል። ሴቶቹ ከአገጣጠሙአቸው ጋር እኩል የሚደርሰው የኑሮ ቀልቀለት እያዳፋ ሲመኙ ወደ ኖሩት የሴተኛ አዳሪነት ሕይወት ይዘፍቃቸዋል። ወንዶቹም ከልጅነት ጀምሮ እንደራስ ምታት ኪኒን የሚውጡት ፀያፍ ድርጊት ይላመዱትና በኑሯቸው ውስጥ ስከሰት የማይቆረቁር የማይነራበጥ ይሆንባቸዋል። ለዚህ ነው ብዙ ወጣቶች «ትዳር» የሚይዙት ከሴተኛ አዳሪዎች ጋር ነው።

የኛ መንደር ልጆች የሚከታተል መንፈስ አለብን። ዛር! ካላድፈጠፈጠ የማይለቀን። ልጅነት በሚጥለው ግደለሽነት የተነካካነው ቆሻሻ አድገን አፈር አስከንገባ አይለቀንም። ከረሜላ ወረቀት መስለን የተጫወትንበት ስናድግ ኑሮ ሆኖ ይጫወትብናል። እኛ ብቻ አይደለም ወላጆቻችንን አባብሎ ገበያ ባያወጡንም በ«ጋብቻ» ሥም የሚቸቡትን የልጆቻቸው ቸርቻሪ ያደርጋቸዋል።

ነገሩ ትዝ የሚለኝ እንደ ህልም ነው። የአሥራ አንድና አስራ ሁለት አመት ልጅ ባልሆነ አልቀርም። በእኔ ዕድሜ ውስጥ ያለች ልጅ ለመዳር መንደሯ በስራ ተወጥሮ ነበር። ልጅቷ አግሉበልበ ያጠነከራት ባትሆን ኖሮ መከራውን የምትቋቋም ባልሆነች ነበር።

ተዋበች አበጀ ትባላለች። በቀጭን ወገቧ ላይ እንደመቀጫ የምትንከባለል ደዘደዝ አህቷን አዝላ በፊት ለፊት ደግሞ መንትያዋን ትደግማለች። መንደሩን ስታስስ የምትኖረው እንደሚዛን ወደፊትና ወደኋላ እየተወዛወዘች እንዲህ ነው። እናቷና አባቷ አዝማሪዎች በመሆናቸው የመንታ ልጆቻቸው ሞግዚት አድርገው አሷን ሾመዋታል። ጠዋት ጀርባና ደረቷ ላይ፤ ማታ ጀርባና ደረቷ ላይ። ዲሞ እና ድብብቆሽ ስትጫወት እንኳ አዝላና አቅፋ ነበር። በዚህ ላይ የአባቷ አሽመርና የእናቷ ዳላ። አባቷ አበጀ «ዙጦ» የሚል ቅጥል መጠሪያ የተበጀለት ፊት ጨፍጋጋ ሰው ነበር። ፊቱ አይጠራም ጠባብ አፋን የከበበ ችፍርግ ጢም አለው። እንደአስፈሪነቱ ፀበኛ አይደለም። አንድ ስህተት ካስተዋለ አምባጻሮ ከመፍጠር በነገር መወጋጋት ይቀለዋል። በዚህም «አሽመረኛ ነው» ይሉታል።

አንድ ጊዜ ሚስቱ ውሽማ መያዛቸውን ይደርስበታል። እንደባል ፀብ አላስነሳም። እንደ አዝማሪ ባሎች ማሲንቆ አልመታልሽም አላለም። ብቻ በየዘፈኑ መካል ደጋግሞ የሚገጥማት ግጥም ኔዘጋጀ...

«ከጤፍ አቅም ሽርከት-

ካንቺ አቅም ውሽማ፤

ተሸፈ አይደለም ወይ-

ይሄን ሰዓምንጫ»

ሚሰኩ በቋቋቻ የተሸገረገረ ቀይ ፈታቸውን እያመሳቀሉ «እንተኮ ከብር አይወድልህም!» ይሉታል። አበጀ ዙጦ የጨፈገገ ፊት ፈካ የሚለው ያበሽቃቸው በሽቀው ሲያያቸው ብቻ ነው። ይሄኔ ተካሰ ማለት ነው።

የቤተሰቡ አኗኗር በ“Fastfood” ላይ የተመሰረተ ነበር። ቤት ውስጥ የሚበሰል የለም። እንደበሰለ ይገዛል። ሽልጦ፣ እንጀራ፣ ሻሜታ፣ የተበጠበጠ በሶ... እናትና አባት ማታ ወደሰራ ሲሄዱ «ተዋበይ» ይሉና እናት ከብብታቸው ሥር ሰርሰረው መሃረባቸውን ያወጡና የ“Fastfood” መግዣ ይሰጧታል። ያም ሆኖ ልጆቹ ቀና ብለው የሰው ቤት አያዩም። በዚህ የተመሰገኑ ነበሩ።

አንድ ቀን ባል ተገኘለት ተባለ። ሰፈሩ በጉዳዩ ላይ ለሁለት ተከፈለ። ተከራከረ...

«አህል በላች ብለው ነው?»

«አይ የሴትና የማሰር ትንሽ የለውም»

«አረ ግፍ ነው!»

«ከትዳር ጋር ታድጋለች። ከዚህ በላይ ማጋጣ ነው የምትሆነው። በዚህ ኑሮ ላይ ዲቃላ አምጥታ»

ተዋበች ነገሩ የገባት አትመስልም። እህቶቿን ሳታወርድ፣ አላይዋ ላይ የበቀሉ መስለው እጇን ደባደቦ ያደረገውን እከከ ትፎከታለች። ለሁኔታው ተመቻቸች። ብትቃወም ኖሮ እየተፈራገጠችም ቢሆን «መታረፊ» አይቀርም ነበረ!

የሠርጉ አለት አዝማሪዎች የከት ልብሳቸውን አወጡ። እናቷ በቋቋቻ የአሳ ገላ የመሰለ ፈታቸውን ፈካ አድርገው «የዛሬን ቀበሩኝ!» ሠፈርተኛው አላሳፈራቸውም። የሚደበቀውን ደብቆ መታየት ያለበት አዋጥቶ ፊት ለፊት አወጣው።

ተዋበች በአበሻ ቀሚስ ተሞሽረች። ፀጉሯም ተተከሷል። ለመጀመሪያ ጊዜ እህቶቿ ከላይዋ ላይ ወርደው ታዩ። ቢሆንም እንቅልፍ የወሰደው ልጅ እንዳዘለች ሁሉ ለመደባት ወደ ግራ እንዳዘነበለች ነች። አበጀ ዙጦ እንደአባትም እንደሽርዳጅም እያደረገው አንዴ መሐል አንዴ ዳር ይላል። የሴት ወገን አዝማሪ መፍውንና ዝምድናውን በትከሻው ያሳይ ገባ።

መምጣት አይቀርም መሽራው መጣ። ዕድሜው ከ48 የሚያንስ አይመስልም። ከአበጀ ዙጦ ይበልጣል። በዚህ ላይ አኮርዲዩን ይነረውጂ ያው አዝማሪ ነው። የሁለት ወገን አዝማሪ ጉድ በዚህ «ሰርግ» ታየ።

ተዋበች እኛን በዓይኗ እየፈለገች የዕቃ-ዕቃ መሽራ ይመስል «ኮ!» ትለናለች። ደስ ብሏታል። ማታ ምን እንደሚከተል የተረዳች አይመስልም። መሽራው በዕድኔም በአካልም የከሰረች ሚስቱን እያስጨፈረ አዙሮ-አዙሮ ከኛ መንደር ጓዳ (ከባ ሰፈር) ያለው ቤት ይዟት ገባ።

ትዳሩ ግን አልፀናም። አዛውንቱ መሽራ የለመደ ኖሮ እሷን ፈትቶ ሌላ ልጃገረድ በሠርግ አገባ ተባለ። ምን ያህል በዚህ ድርጊት እንደቀጠለ አንጃ የተዋበች እናት ግን በለመደ እጃቸው ለሌላ ሰው ዳሯት። በመዳራቸውም ሳይፎከሩ አይቀርም «የኔ ልጅ ቆማ የምትቀር መስሎት ኖሯል?»

ሁለተኛ ባሏ መሆን ናት ብሎ ፈታት። ኑሮዋ እዚያው እናቷ ቤት ሆነ። ከዚህ በኋላ ምን ያህል ፈታታ ምን ያህል ጊዜ እንዳገባች አንጃ፣ ግን ብዙ ጊዜ። በመጨረሻ አካባቢ በተስፋ መቁረጥ ሴተኛ አዳሪም ሆና ነበር። ሳትጠቀምበት የጭንቀት በሽታ ያዛት። አበደች፣ የመንደሩን ወንዶች በሙሉ እየጠራች ውሽሞቿ እንደሆኑ ትናገር ጀመር። ጉድ ተባለ፣ ሌሊት ፍራሽን ተሸከማ ጉዞ ትቀጥላለች። በኋላ አቅም እያጣች ስትመጣ በነጣቂ ሰው ድንገት እንደተያዘ ሰው «ኡ! -ኡ» እያለች መንደር ማመስ ጀመረች። በመጨረሻ ተገላገለች። ታሪክ ባልከተበው በአንዱ ቀን ከዚህ ዓለም በሞት ተለየች። አበቃ። ሰፈራችን አፈራቻት ያለወቅቷ አብሰላት፣ አጣጣመቻት።

በእንዲህ ዓይነት ታሪክ ምን ያህል እጓዝ ይሆን?

* * *

አመት ወደፊት ደፋባቸው ይባላሉ። አሳት የመሰሉ ቀይ ንቅሳታም። የአንገታቸው ቆዳ ተትረፍሮ ሲታይ የመነጽር መጥረጊያ የላሸቀ የውሻ ቆዳ ይመስላል። ድሮ የጌታ ሚስት ነበሩ። ስልክክ ብሎ የወረደ ፊት አላቸው። አሁንም የአመቤትነት እርጋታቸውና ጥንቃቄያቸው የጉድ ነው። በፊት የጌታ ሚስት ባሉ ብዙ ባሪያዎች ነበሩባቸው። ከእነዚህ ባሪያዎች መካከል አንዱ ቅርብ ጊዜ ድረስ ትጠይቃቸው ነበር። ሁለቱም ዘመን በአዋጁ እኩል እንዳላደረጋቸው ሁኔታቸው ያስታውቅ ነበር። አሁንም ባሪያና አመቤትነት እነሱ ዘንድ ይሸትታል።

መሐኒቱ አመት ወደፊት «ልጅና ችጋር አልወድም!» ይበሉጂ ሆዳቸው ሕጻናትን ስለመጥላቱ አጠራጠራለሁ። ምክንያቱም ልጆች በነበርንበት ጊዜ «ብሄ» ስንል በመደዳ በየቤቱ ጨፍረን አሳቸውን ስለዘለልናቸው ከፋኛ አልቅሰዋል። ሴት ግን ከልባቸው ነው የሚጠሉት። ጠላቸው ከምጣጥ ይደፋል አንጂ ሴት ይዞ ለመጣ ወንድ አይሸጡም።

መንደርተኛው «አሳቸው ያለድመት የሚወዱት የላቸውም» ይሏቸዋል። በእርግጥም ድመት በጣም አድርገው ይወዳሉ። ሲሰሙ አንኳን አፋቸው ላይ ነው። ሲያቆላምጡ ልክ እንደ ልጅ እያቀፉ ነው። ድመቶቻቸውም ሲበዛ ንፁሆችና ጨዋዎች ናቸው። ከአሳቸው ጋር ድብዳብ ላይ በማዕረግ የሚቀመጡ።

ኃይለሚካኤል አፋፋ በስከሩ ጊዜ «ይቺ የድመት እናት!» ይሏቸዋል። ይህን ጊዜ አመት ወደፊት «የድፌ ያለህ፤ ይቺ ቺ የኔ ናት» ይሉና ድመታቸውን አቅፈው ድብዳባቸውን ይዘው ወደቤታቸው ይገባሉ።

እስካሁን አንድ ከሆዴ የማይጠፋና ድህነቴን የማማርርበት አጋጣሚ አለኝ። አመት ወደፊት ከመሞታቸው ትንሽ ቀደም ብሎ በኑሮ መሸነፍ ያዙ በፊት ጥንቁቅና የማንንም ዕርዳታ የማይሹ ነበሩ። ጥንት በባለፀግነታቸው ጊዜ የነበራቸውን ቅርስ ሸጠው ጨረሱ። በወጣትነታቸው ጊዜያት ይይዙት የነበረው ቦርሳ፤ ያደርጉት የነበረው መጫሚያ እና አንዳንድ አልባሳት ዞሮ ዞሮ የአሁን ዘመን ፋሽን ሆኖ መምጣቱን የመንደራችን ሴት ወጣቶች በመደነቅ ሲያወሩት አስታውሳለሁ። ብዙ ዓመታት የተቀመጠ ደረቅ ብስኩት (ኮሮ) ሳይቀር ሸጡ። በመጨረሻ መረታት ያዙ። አዳብለውት የነበረው ወንደላጤ መንግሥት መጦሪያ ቦታ ካለው ይወስዳቸው ዘንድ

ማመልከቻ እፃፈ (ለዚህ ለዚህ የኛ ሰፈር ሰዎች ጥሩዎች ናቸው ለማለት እደፍራለሁ) በእድማ ሰውየው ሀሳቡን እንዲቀይር አስገደዱት «ለምን ቀባሪ ያጣለ? እዚሁ የኖሩበት እኛ እንቀበራቸዋለን» አሉ። በእርግጥም መንደርተኛው ከመቅበር ሌላ ማድረግ የቻለው አልነበረም።

አንድ ቀን ከቤት ወደ ውጭ ስወጣ አመት ወደፊት አልጋቸው ላይ ቀጭ ብለው በመስኮት ውጭ ውጭውን እያዩ ልክ እንደ ህፃን ልጅ «አ-አ- አ» እያሉ ያለቅሳሉ። ጣጋ ብዬ ምን እንደሆኑ ጠየኳቸው።

«አራብኝ!» አሉኝ።

ይሄንን ገጠመኝ ሳስበው እንባዩ ይመጣል። (አሁን አንኳን እያለቀስኩ ነው የምጽፈው) ለዚያ ቀን እኪሲ የነበረችውን አንዲት ብር አውጥቼ ትንሽ ልጅ አስልኬ የሚበሉት አስገዛሁላቸው። ይህ የመጨረሻ አልሆነም። በተደጋጋሚ ገንዘብ በሌለኝ ሰዓት ላይ ያ-አንጀት የሚበላ ለቅሏቸው አጋጥሞኛል።

አመት ወደፊት ብዙም ሳይቆዩ በዚያው አካባቢ አረፉ፤ አሁንም ቢሆን መተላለፊያዬ ላይ ያለው መስኮታቸው የሐዘኔ መነሻ፤ የፀፀቴ መንገሻ ነው።

ፍቅሬ፡-

ሁሉም ነገር የከንቱ ከንቱ - ከንቱ ሆኖ የሚታየኝ ይሄን ጊዜ ነው። የሰው ልጅ! ትልቁ የሰው ልጅ መሄጃ መንገዱንና ማረፊያ ቦታውን አያውቀውም» ዳዙ-ጉዝዳዙ ይበዛልጂ ነፍሱ ያደረሸበትን የሥጋ ቤተካንኳን የትም እጉድፍ ላይ ጣጥሎት ነው የሚነጉደው። ሌላው ይቅርና አራሱ አንኳን የራሱ አይደለም፤ ይሄን ሳምሰለሰል «የሰው ልጅ ታላቅነት እምኑ ላይ ነው?» ብዬ ሰው ለሚለው ቃል የተጣጣለ ትርጓሜ አሰጠዋለሁ።

ፍቅሬ፡-

አንቺ ከዚህ አኗኗር የተገደብሽ ነሽ። ምናልባት ኑሮ ምቹቷን አልነፈገችሽምና ለሰው አፈጣጠር ያለሽ ከበሬታ ታላቅ እንደሚሆን አውቃለሁ። ይህ እንደ ቅገጥ ያለ ስሜት የመረረ አውነታን ላለማስተዋል። ጥሩ ጠቀሜታ አለው።

የራስሽን ብቻ ሳይሆን የሌላውንም ሕይወት የምትኖሪው እንደኛ ባለ የጎስፋሎች መንደር ውስጥ ነው። ጥጋብሽ ጎረቤት ያለውን ረሃብ አስታውሶ

ሰለጥጋብሽ ፈጣሪሽን ከማመስገንና ከመደሰት ይልቅ ሰለገረቤትሽ ፈጣሪሽን እንድትወቅሽው ያስገድድሻል። ከግራ ቀኝ የምትሰማው «ተመስገን፤ ይቺን ቀመስክ ብለህ ያሜን አታሳድረኝ» የሚል የሥጋት መማፀፍ ነው። አንዳንዴ ይሄ መማጠፍ ከሌሊቱ ስድስትና ሰባት ሰዓት ሊሰማ ይችላል። ይሁንና በእኩል ሌሊት «ይቺን ቀመስክ ብለህ ያሜን አታሳድረኝ» የሚል የመማጠፍ ፀሎት። ይህንን በተደጋጋሚ ስትመለከቱ ደግሞ «ሰው ማለት ሆዱ ነው» ወደሚለው መደምደሚያ ታመራለሽ። ሰዎች ይለፋሉ፤ ይማስናሉ፤ ከሆድ ሌላ ጠብ የሚል ግን አይታይም። ስለነገ ሆድ ደግሞ ይታሰባል። የሚገርምሽ ለልጆቻቸው የሚያወጡት የቤት ስም እንኳን ከሆድ ጋ የተያያዘ ነው «ሆዶ፤ ጋሙዳ፤ ገልብጥ...» እያሉ። እንዲህ ይባል ይባልና በመጨረሻ ያ ሲሸሹት የከረሙት ረሃብ የጉልበትን መስነፍ ምክንያት አድርጎ ከነጓዙ መጥቶ ይሰፍናል።

ፍቅሬ:-

እግዚአብሔር የሰውን ልጅ ተጣልቶ ከኤደን ተራራ ሲያስወጣ «ጥረህ-ግረህ ብላ» ማለቱን አጠራጠራለሁ። ዝም ብሎ ሆዱን ነው የሰጠው። ይሄ የሰጋ መቃብሩን ነው ያሸከመው፤ ከዚያም ምን «ጥረህ ግረህ...» ማለት ያስፈልጋል?

ዛሬ መንደራችን ላይ አንድ አሳዛኝ ነገር ተከሰተ። ይኸውልሽ አንድ የቀበሌ መኖሪያ ቤቷን በክርክር የተነጠቀች ሴት በየሰው ቤት ስትንከራተት ቆይታ ዛሬ ወደ 9:00 ሰዓት ላይ ህይወቷ አለፈ ያሳዝናል። ለካ ለሕመምተኛ ትልቁ መሰረታዊ አስፈላጊ ነገር መድኃኒትና ምግብ አልነበረም መጠለያ እንጂ።

የሟች ባለቤት ላስታውሰሽ። እመት ወደሬ በኑሮ መዳከም ሲጀምሩ ደባል ያስገቡት ወንደላጤ መንግሥት ወደ መጠለያ እንዲወስዳቸው ማመልከቻ አፃፈ... ብዬሽ ነበር። እሱ ነው ከዚህ ወዲያ አግብቶ።

ሥሙ ፈቃደሥላሴ ይባላል እኛ ግን እንቅራሪት አላለሁ ብሎ እንቃቅሊት በማለቱ የምንጠራው «እንቃቅሊት» እያልን ነው። እንቃቅሊት ሲበዛ አውቃለሁ ባይና ሁከተኛ ነው። «ያው እንግዲና...» ብሎ ነገር ማስረዘም ይወዳል። ጎራዳ አፍንጫ ያለው ድፍንፍን ደባደቦ መልኩን ፊት ለፊት ጋርጦ ክርክር ከገጠመ መሸቶ ይነጋታል፤ ጂ ተሸነፍኩ አያውቅም።

ፍቅሬ:-

ይኸውልሽ እመት ወደሬ ከሞቱ በኋላ ቀበሌው በሳቸው ፋንታ ሌላ ደባል ለማስገባት ወሰኖ አንድ ሰው አስገባ። በዚህ ጊዜ እንቃቅሊት አልተሰማም። ከላሰር ቢጤ ይዞ መታየት ጀመረ። ብዙ አማራጭ ቀረበለት «እምቢኝ!» አለ። እንደውም ቀበሌው በጉቦ በላዩ ላይ ሰው አስገባ ብሎ ከሰሰ።

በሰፈር ሽማግሌ ተለመነ

«እምቢኝ!»

በመጨረሻ ቤቱ ለሁለት ተከፍሎ እንቃቅሊት የፊት-ለፊቱን መርጦ ቢገባም ነገሩን አልተወም። እንደውም ነገሩን ፍርድ ቤት አደረሰው። ከሁለት ዓመት በኋላ መሆኑ ነው በእንቃቅሊት ላይ የተፈረደበት። ለካ ህጋዊ የሆነ ቅጽ-ፎርም በቤቱ ነዋሪነት አልሞላም። እሱ የተዳበለው ከተከራይዋ ወደሬ ድፋባቸው።

ቀበሌ ከፖሊስ ጋር መጥቶ ቤቱን አሸገው። እንቃቅሊት ከነሚሱኩ ውልቅ! ይህም ሆኖ እንቃቅሊትና ከላሰር አልተለያዩም።

ሰዎች ያገኘና ስለሁኔታው ሲጠይቁት «እኔ መቼ ተሸንፌ? ጉብ! ጉብ እንጂ... አሁንም የበላይ አለ ይግባኝ አላለሁ።» ይላል።

በመጨረሻ ለነገር ቢያመቸኝ ብሎ ይሆናል ዕቃውንም ሳይረከብ ቀርቶ እየተቆጠረ ወደ ቀበሌ ተጋዘ። ነገር ሲደራረብበት ከስራውም በዚሁ አመሉ አባረሩት አሉ። የሚሰራው አንድ ድርጅት ውስጥ ነበር። ብሔራዊ ውትድርና ያለዕድሜ ማሟያ አድርገውት ታፍሶ ከዘመተ በኋላ ሲመለስ ተከራክሮ ስራው ይገባል። በመጨረሻ ደግሞ እንደገና የሶስት አመት ቁታ፣ ሳሙናና ወረቀት ይሰጠኝ ብሎ ከከሰሳቸው። ውጭ ሆነህ ተከራክረን ብለው አባረሩት። ያሳዘናል።

በዚህ ቀውጢ ጊዜ ነው ሚስቱ የሞተችው።

የእንቃቅሊት ሚስት ሞት በመንደራችን እንደተሰማ ሰፈራችን ከሁለት ተቧደና ፀቧን ጀመረች። እንቃቅሊት በሚሟገትበት ወቅት ለሁለቱ ተከራካሪ ወገኖች ቴፎዝ የነበሩቱ ናቸው አሁን የሚወነጃጀሉት።

«እንዲህ አላልሽም?»

«እንዲህ ብልሽ - እንዲህ አላልሽኝም?»

ጫጫታው አሁንም እንደቀጠለ ነው። ከዚህ ሁሉ ሴት የከማሪቷ ረጸች ድምጽ ዘለግ ብሎ ይሰማል። ፈርዶባቸው ቀስ ብሎ ነገር አይሆንላቸውም። «ተውኒ ምነው ረቴ!» ይላሉ ደጋግመው ደጋግመው ይኹኑ ነው። ከአንዷ ጋር ወደ ግል እንኪያ-ሰላንቲያ ሊሸጋገሩ ነው ማለት ነው።

የቅምቅም አድባር ሞቅ-ሞቅ አለች - ጭዳዋ ፀብ ነዋ!

መንደራችን የድሮ የፀብ «ግርማ ሞገስዋ» አጥታለች። ጥላዋ ተገኗል። በፊት በእያንዳንዱ ምሽት በስድብ መቧንና ድብድብ አይጠፋም ነበር (ይህንን የማነሳው በቁጭት ነው)

«የጉበሬ ባቄላ አድባር ሞቅ-ሞቅ አለች» ይባል ነበር። አድባሯ ፀብ ታፈቅር ነበራ! ጭዳዋ የሰው ደም... መካሰስ ነው - ተፈሳፍሶ ወደ ቤት! ለግልግል የወጣውም ባለመግባባ ተደባድቦ ነው የሚመለሰው።

እነ አባይነሽ ዲናም ከውጭ ቀምቅመው ሲመጡ የፀቡ መነሻ ምን እንደሆነ ሳያረጋግጡ ነው ምስግ የሚሉት «እኔ ቀጭኗ! ፈሩ ፈሩ ማጀት አሩ» ትላለች። ፈሊጥ

ብላውጂ ፈርታኮ አታውቅም። «እንቆቆ ሁሉ! ዞር በይ ከመንገዱ!» ነገር የምትፈልጋትን ሴት ገፍትራ ትወረውራታለች። መተንኮስ። በቃ ሰፈሩ ይጫጫሳል ውሪዎች «ሆ!» እያሉ ይፈነድቃሉ።

...መደማመጥ አለመኖሩ አራሱ ውበት ነው። አየሩ በስድብ ብስብስ-ጥንብት ይላል!። ግሩም የሚያሰኝ ይሆናል። እያስከፋም። ታፍሮና ተከብሮ የኖረው ውድ ገላ በድብድብ እርከስከስ ብሎ እዛም-እዛም ቁጭ ብሎ እንደመናፈሻ አበባ ይፈካል... (መንደራችን የፓንት ዘመን ላይ ገና አልደረሰችም) ...የሚገርመው ባል ሚስቱ ስትደባደብ ለመግላገል ከመሞከር ይልቅ የተደባዳቢዋን ባል ፈልጎ ፀብ መጀመር ነው የሚቀናው ይህ ነው የመንደራችን ወግ።

ነፍሱን ይማረውና ኃ/ማርያም ኢዶ የሰፈራችን ዋነኛው ተንኳሽ ነበር። ስከሮ ሲመጣ ወዲያና ወዲህ እየተላጋ ቢሆንም ወድቆ አያውቅም። እንደዚያ ስከሮ ሲደባደብ አይወድቅም። የሚያከር ስከር ነው ያለበት። እንጨት ይሆናል።

ከውጪ ስከሮ ሲመጣ ጫጫታ ካጋጠመው፡- «ቆይ አንድ ሀጢዖት እስራላሁ» ይልና ወደ ቤቱ ገብቶ የስፖርት ቁታውን ይለብስና የአግር ኳስ መጫወቻ ባለ ጡት ጫማ አድርጎ ይወጣል። ከዚያም ካጋጠመው ጋር መጋጠም።

ኃ/ማርያም ቢያጣ-ቢያጣ ደባ ባልና ሚስቶችን ሳይደበድብ እንቅልፍ አይወስደውም። ደባሎቹ እማማ ብርቄና ባላቸው አቶ ደምሴ ካቲካላ አፍቃሪያን ነበሩ። ሴትየዋ እንጀራ እየጋገሩ ይሸጣሉ። ባላቸው አቶ ደምሴ ደሞ ጥልፍ ይጠልፋሉ። እኔ ልጅ ሆኜ እስራቸው ተቀምጬ የሚጠልፉትን ስመለከት «አየህ» ይሉኛል በኩራት «እኛኮ እንፀድቅም፡- ምክንያቱም ፈጣሪን በስራው ጉበተውን እየተፎካከርነው ነን» ይላሉ። ምጥጥ ያለ ቀይ ፊት አላቸው። ሲስቁ ቀይ-ድድ-የዚያም ጅማሬውም የለባቸውም። ከሳቸው ይልቅ እማማ ብርቄ ሂም ነበራቸው። አቶ ደምሴ ሁልጊዜ የሚጠልፉት ፊተ ከቦች፣ ወገብ የሌላቸው ሙቀጫ እግር ሰዎችን ነው። ከስር የሚያስጠልፈውን ሰው ስም ጠቅሰው፡- «ረታችን ቅዱስ ገብርኤል ይጠብቃት» የሚል ላይ ታች የተንጨፈረረ ጽሁፍ ያክሉበታል።

ኃ/ማርያም ስከሮ ላይ ታች እየረገጠ እና በጠማማ አፍንጫው የሚተናነቀውን አየር እያስወጣ ሲመጣ መጀመሪያ የሚጠራው ሚስቱን ነው።

«ስንዱዬ ሚስቴ ናት!... ወዲ ባለቤቴ!» እያለ ይጮኻል። ሚስቱ ስንዱ በጣም አድርጋ ትችለው ነበር። ጴንጤ ብትሆንም አንዳንዴ የሰፈሩ ወግ እንዳይቀርባት ወጥታ መጣላቷ እንደውም መደባደቧ አይቀርም። ስንዱ ውፍር ያለ ፊት አላት። ግንባሯ እንኳን የሚገመስ ስጋ አለው።

ኃ/ማርያም ቤቱ እንደገባ በምን መንገድ ፀቡን እንደሚጀምረውኛ ሁለቱን ባልና ሚስቶች ማንጫጫት ይጀምራል። ብዙ ጊዜ እራሳቸውን የሚስቱት ዝርግፍግፏ ሚስት ናቸው። እኛ ተሯራጠን ስንደርስ መጋረጃው ተበጥሶ አቶ ደምሴ በረጅሙ የውስጥ ሱሪያቸው (በቡታንቲ) ቀጭን ማማሰያ የመሰለች ዱላ ይዘው አልጋ ላይ ቆመው መሬት የወደቁ ሚስታቸውን፡-

«ብርቄ! ሞተሻል ገሎሻል እንዳትነሽ» እያሉ ሞራል ይሰጣሉ። ኃ/ማርያም ጥርሱን «ሲጢጢጢ» እያደረገ በጠማማ አፍንጫው ለመተንፈስ ይታገላል።

እኛ ውራዎቹ በመስኮት ተንጠልጥለን በደምሴ ላይ እንስቅባቸዋለን።

ይሄኔ ወደኛ ዘር ይሉና «ቤንጤ! ቤንጤ ሁሉ» እያሉ ሞጣጣ ፈታቸውን እያመላገጡ እኛን ለማብሸቅ ይሞክራሉ። ይበልጥ እንስቅባቸዋለን። አንድ ሕፃን ልጅ አልጋው ላይ እየዘለሉ ይንፈጨፈጫሉ።

በኃ/ማርያምና በደምሴ መሀል የእማማ ብርቄ አወዳደቅ የሚያስቅ እንደነበር ትዝ ይለኛል። ሆኖቸውንና ከምሩ ጡታቸውን ወደ ላይ ገልብጠው በጀርባቸው ይንጋለሉና ያንኮራፋሉ። አንዷ እውቅ የመንደራችን ሽርዳጅ ይሄንን አወዳደቃቸውን አይታ «ፍታቱን የጨረሰ ከበር አስመሰላቸው አይደለም?» እያለች ተሰብሳቢውን ስታስቅ ትዝ ይለኛል። እማማ ብርቄ በዚህ ሁኔታ ሌሊቱን ሊያነገት ይችላሉ። በዚህ ጊዜ መንደርተኛው በመስጋ ተሸከሞ ቀበሌ ይወስዳል ለአምቡላንስ ይደወላል።

(በዚህ መሀል እኛ ውራዎቹ ለሳንሳ ተይዘው የሚሄዱትን ብርቄ ከስር ከስራቸው እንቆጥጣቸዋለን። ምንም ነቅነቅ እንኳን አይሉም። ጨለማጋ ስንደርስ ጢማቸውን እንጫለን-ዝም። ብቻ ወፈራም ከናፍራቸው ያጨበጡባል ስንመነጭቃቸው)

እኛ ስንመለስ ኃ/ማርያም ነፍሱን እያውቅም ይተኛል።

የመንደራችን ታሪክ 90 እጁ ፀብ ነክ ነው። አንዳንዴማ «እስኪ ሰፈሩ ይሟሟቅ» ብለው የቆዩ ፀበኞቻቸውን ስድብ የሚገጥሙ ሰዎች እንደነበሩ አስታውሳለሁ።

...በአርግጥ እናኗራችን ለሰላማዊ ሕይወት የተሰማማ አይደለም። እኛ መንደር እየተኖረ ማንንም አልነካም ማለት ዘበት ነው። የኑርአችን ዘይቤ እዝልዝሎሽ በመሆኑ ሳትፈልጊ በግድ ለፀብ እራስሽን ማዘጋጀት አለብሽ። የፍላሽ መውረጃው በደጃፍሽ ላይ ይሆናል። ፍንጣሪው ቤትሽ ጉቦቶ አልጋ ላይ እስከሚወጣ ቆሻሻ ውኃ የምትደፋ ባለጌ ትኖራለች ዝም አትያትም። የልብስ ማስጨያ ሽቦው የጋራ በመሆኑ ያንቺን እርጥብ ጨርቅ ስብስባ የምታሰጣ ደፋር። አለበለዚያም መጠጥ ባለው ጨርቅሽ ላይ እርጥብ ጨርቅ የምትደርብ ትመጣለች ዝም አትያትም። እንዲሁም ግድግዳዎቹና ጣሪያዎቹ የተያያዙ በመሆናቸው መጋረጃ ለመስቀል፣ ፎቶ ለማንጠልጠል ብላ ባለ በሌለ ኃይሏ ስትወግረው ግድግዳው ይናዳል። ጥቀርሻው ይረግፋል - ዝም አትያትም። ይህን ሁሉ ዝም ብትይ በልጅ ሲመጣ...

ከዚህ ሌላ የመንደራችን ሁሉ መብራት ከአንድ ቆጣሪ ላይ የተጠለፈ በመሆኑ መንደራችን ሲያባላት የቆዩ ጉዳይ ነበር። ዛሬ በጣም ጥቂቶቹ ብቻ ናቸው በዚያ እርጌ ቆጣሪ በጋራ የሚጠቀሙት። በፊትማ የቆጣሪው ተጠቃሚ አምጥል እስከ 53 የሚደርስበት ጊዜ ነበር።

ወሩ ሲደርስ... እፋፋፈ ድምጻቸውን ዘለግ ያደርጉና «መያት! መያ!» (መብራት! መብራት!) ይላሉ።

- «ስንት ቆጠረ?»
- ይነገራታል
- «ስንት - ስንት ደረሰብን?»
- «በስንት አምቦል?»
- «አንድ ነዋ! ስንት አለኝ?» ትቆጣለች
- ሌላዋ ድንገት በነገሩ ውስጥ ትስነቀርና፡- «ሁለት አምቦል ነው ያላት! ...ሴት ተቀን የምታንተገትጊው አንሶ እንደገና አንድ አምቦል ታጭብረብሪ?»
- «ማነው አጭብርባሪ?»

ፀብ ማለት ይሄ ነው።

መብራት በመጣ ቁጥር ወቀሳው መለት ነው «ካውያ የሚጠቀሙ እኔ የደረሰኩባቸው አሉ... ምድጃ...»

የታየቸው ሴት «አቃጣሪ» ብላ ታልጋመገማለች። ተናጋሪዋ ከሰማች ተግ ትላለች «አቃጣሪ?... አንደውም አንቺ ነሽ...»

«ደግ አደረኩ! አብ-ጀ-ሁ!»

አንድ ጊዜ እፋፋን የመብራት ሂሳብ ሲሰበሰቡ ሀገሥ ይጠይቃቸዋል። ይነግሩታል። ቤቱ ሄዶ አካፍሎ የአስር ሳንቲም ትርፍ ይመጣለታል። «ዋእ ይ!» ይልና እፋፋን አንደሌባ ይመለከታቸዋል። እፋፋ ይበሳጫሉ ስላልሰከሩ ይችሉታል። በሆዳቸው «ቆይ ልስከር!» ሳይሉ አይቀሩም። ሀገስ ይባስ ብሎ ባለፈው ለመብራት ከተዋጣው ገንዘብ ውስጥ ተርፎ የተቀመጠውን ያስታውሳል። በዚሁ አንድ ሁለት ሲባባሉ እፋፋ ብልጭ ብሎባቸው «እኔ ኃይለሚካኤል» ብለው በዚያ ብረት አጃቸው በኩርኩም ቅል-አራሱን ቋ! ያደርጉታል።

ሀገስ ለተወሰነ ደቂቃ ጉንፋን እንደያዘው በግ ፈዞ ይቆማል። እንደ መንገዳገድም ይቃጣዋል። እፋፋ «ዬ-ሽ ዬ-ሽ» ይሉና ፈንገል-ፈንገል እያሉ ወደቤታቸው...

ሀገስ ፈዞ-ሲበቃው፣ አራሱን እያሻሸ «ዋእይ!- ዋእይ!» እያለ ወደቤቱ ገብቶ የቡና ዘንዘና ይዞ ይወጣል። እፋፋ የሉም። ብሰጭትጭት እንዳለ ወደ ቤታቸው ሲሄድ በሩን ይዘጉበታል። የንዴቱን እየተገንዳገደ ትልቅ ድንጋይ በሁለት አጁ አንስቶ የእፋፋን በር ለመምታት ሲወረወር ፊት-ለፊቱ ያለውን ስቶ ድንጋዬ አማማ ወደፊት ቤት በመስኮት ገባ። ያልሳቀ ሰው አልነበረም።

«የድፌ ያለህ!» አመት ወደፊት

«እንዴት ይለበልባል-ዋ አይ!» እያለ ተመለሰ።

ጉርድ ድህረ ማስታወሻ

ፍቅር ውሻ የመሆን በሽታ ነው። መልከሰከስ አለበት። እኔ እውነተኛ ፍላጎቴ ሙሉጌታን መራቅ ነው። ግን ውሻ አፈጣጠር ያለብኝ ይመስል አፍንጫዬን ቀስፊ እያነፈነፍኩ ጉያው ውስጥ እድፎንፎናለሁ - እንደ በቼ። ቁጭ ብዬ! አልሄድም!... አልሄድም! አላለሁ። እየሄድኩ አንኳን!! አልሄድም!... አልሄድም!... አላለሁ። እያገኘሁትም!... አላገኘውም!... አላገኘውም!... አላለሁ። ሳሳዝን።

ሙሉጌታ ደግሞ ሲያገኘኝ ቶሎ ወደ ጨዋታ ያደላል። የት ነበርሽ?! ለምን ጠፋሽ?! ደብዳቤው ደረሰሽ? አይልም። ቶሎ ወደ ጨዋታ። ሌላው ቀርቶ የሸሸሁበትን እያወቀ መልሶ እያነሳብኝም። ሌላ ሰው ቢሆን «እንቢ አልሽ? እን?» እያለ ይፈጥራል። ከዚያ ያከርፋል። ሙሉጌታ ግን...

ሁኔታውን እንደወደድኩለት አውቋል ማለት ነው ስል አሰብኩ። ድብብቆሽ እየተጫወተ ግን የተደበቀውን ሰው የማይፈልግ ልጅ ቢኖር ምን ትሉታላችሁ? ተፈላጊው ተደብቆ፣ ተደብቆ ሲሰለቸው የሚመጣበት ቦታ ሆኖ ይጠብቀዋል። «በምንም አይሸነፍም» ስል አሰብኩ።

ሲያገኘኝ አሳሳሙን ጠበቅ አድርጎ ጉንጭ ላይ ቆየ። ደስ አለኝ። ሰው የበዛልኝ፣ የተከበብኩ መሰለኝ። ለባርነት የምፈነገለው እነዚህን ስሜቶች እንደ ክፍያ ቆጥሬ ነው። የተለመደው ቤት ቁጭ እንዳልን ትንሽ ቆየት ብሎ ፊቱን አስገረመና፡-

«ዛሬ አንድ አዛውንት አዝማሪ የመሰንቋቸውን ጭራ በዕጣን እያሟሹ የተቀመጡበት ሆነው አዩኝ። እንዲህ በማለት ግጥም ገጠሙ» እንጋጠጣና ለማስታወስ እየሞከረ...

«ሊቃውንት! አዋቂ ከሆናችሁማ፣

በሉ ቀን ፍጠሩ ሳይውጡን ጨለማ።»

መልሶ ፊቱን ከመደነቅ ወደ መደብብ ወሰደው። የሚለቃቅመው እውቀት ብቻ ሳይሆን የሚሰካበት ስስ ብልት እያስገረመኝ ነው። ይሄን ግጥም ለምን እንደነገረኝ እውቃለሁ። እኔንም ስለሚመለከት ነበር። በእርግጥም ለሚፈጠረው የመንደሯ ምስቅልቅሎሽ ሳይሆን እኔን ለሚመለከቱ ሁለት ሰዎች ብቻ አሰብኩ። እዚያ መንደር

ውስጥ አራትና አምስት መቶ ሰዎች «ጨለማ ሲውጣቸው» እኔ «ቀን አየፈጠርኩ» ያለሁት በአባቴና በፍቅረኛዬ ልብ ውስጥ ለራሴ ብቻ። በረጅሙ ተነፈሰኩ ደበተኝ።

ሙሉጌታም እንደደብተኝ አውቆ የተወኘ መሰለኝ። በሁለት አግሬ ባለ ተቃራኒ የፍቅር ለመገጠላጠል አየሞከርኩ ነበር። አባቴ... ሙሉ... አሁንም የታየኝ የሳፕሌል ሰይፍ ሰንዘራ፤ የመልአኩ ሰይፍ ምክቶሽ... የሁለቱ ሰይፍ ግጭት የሚፈጥረው ብልጭታ...

* * *

ጨንቆኛል፡- ጧ! የሚል የጥይት ድምጽ ከፋቅ የሚሰማኝ ይመስለኛል። መስኮቴን ከፈትኩ። በመኝታ ቤቴ ላይ ያለኝ ባይተዋርነት እድሮ በመውጣት እየተገለፀ ነው። እንደኪራይ መኝታ ቤት፤ አልጋ እንጥፈና ከፍሉን እናፍሼ አላማወቄ ከሰንት ጊዜ በኋላ ከነከነኝ። ሰሟ የመጥሪያው ድምጽ የሚመስል የቤት ሰራተኛ በተለዋጭ ቀልፏ አዘገጃጀታ ትሄዳለች።

ውጭው ጨፍግጎታል። እንግዶች እንደተስተናገዱበት ገበታ ሰማዩ ተዘረከርኳል። ዛሬች ብርዱን ለመቋቋም ቅጠሎቻቸውን አስተቃቅፈው ፈዘዋል። አልፎ-አልፎ ጧ! የሚል ድምጽ ይሰማኛል። ቀልቤን አቀባብዬ ዓይኖቼን ተኮሰኩ። ሁለት ዳለቻ አርግቦች በከንፎቻቸው እየተጠፋጠፉ ነው። በመንቆራቸው ይጠቃጠቃ። ምን እገናኛቸው ይሆን? ስል አሰብኩ። ለቅሞ ለመር ሕይወት?

ጨንቆኛል፡- ጧ! ይላ የእርግቦቹ ከንፍ።

ከእያንዳንዱ ሀዋሳቴ የተጠረቃቀመ ስሜት ወደ ሽንትነት የተለወጠ ይመስለኝና ቦቹ እያደነቃቀፈኝና ስረግጠው እየጮኸ መፀዳጃ ቤት እሄዳለሁ። ምንም የለም። ከፍሉ የታፈነ ይመስለኛል። መስኮቴን ስከፍት የሚለወጥ ነገር የለም። የገዛ አካሌን ጥያቄ አልተረዳሁለትም ሙዚቃ?... ምግብ?... መጠጥ?...

ጧ!

እጇን የሰጠች ተፋላሚ እርግብ ሸሸች። አሸናፊዋ በአልህ ተከተለቻት። ምናለበት ብትተዋት? የሰዎችም ከፋት ላይ የተፈጥሮ ደመናላዊ ግፊት ያለበት መሰለኝ።

ጨንቆኛል፡- አሁን ፀጥ ብሏል

ሙልዬን ለመንከት። አባቴን እንዳያገኘው። እኔ በምፈራው በአባቴ ኃይለቃል አስፈራራሁት። ሙልዬ ግን በጠይም ብርሃን የታጀበ ታሪክ ነገረኝ።

«የቻይናው መምህር ኮንፊሸስ የሥነ-ምግባር ትምህርት ከሚሰጣቸው ደቀመዝሙሮቹ አንዱ ድንገት ተነስቶ «ትምህርትህን ላስፋፋ ወደፋቅ ግዛት መሄዴ ነው» ይለዋል።

«ወዴት?» ይላል ኮንፊሸስ

በታውን ያናገራል ደቀመዝሙሩ።

«እሱማ የአመፅ ከተማ ነውና አትችልም» ይለዋል።

«አችላለሁ ብሎ ድርቅ አለ»

«እንግዲያው ለትምህርት ያለህን ፅናት ላረጋግጥ ብሎ የፈተና ጥያቄ ያቀርብለታል» እነዚህ ሰዎች ስታስተምራቸው ቢያላግጡብህ ምን ትላለህ?

«ስላልሰደቡኝ አመሰግናቸዋለሁ» ይላል ደቀመዝሙሩ።

«ቢሰድቡህሰ?»

«ስላልመቱኝ አመሰግናቸዋለሁ»

«ቢመቱህሰ?» ይላል ኮንፊሸስ

«ስላልጎዱኝ አመሰግናቸዋለሁ»

«ቢጎዱህሰ?»

«ስላልገደሉኝ አመሰግናቸዋለሁ»

«ቢገድቡህሰ?»

«ማንም የማያደርገውን ሽኝት ስላደረጉልኝ አመሰግናቸዋለሁ» ጉንጨን ቆንጠጥ አደረገኝ። ነፋስ እንደገፈፈው ነጠላ ብቸኝነት ከላይ ላይ ተነስቶ ሲገነፈፍ ታወቀኝ «እኛም ኮንፊሸስ ደቀመዝሙሩን ወደዚያ ግዛት እንዲሄድ ፈቀደለት»

ዓይኖቼ አሁንም የተዘረበረበው ሰማይ ላይ ነው። ጉሙ አስደናቂ ትርኢት በማሳየት ላይ ያለ ይመስላል በነፋስ ኃይል ቅርጹን ይለዋውጣል። አንዴ የሰው ቅርጽ ይመጣል፤ ሌላ ጊዜ እንደጉድ ውልድ ሁለት ራስ ያለው ጥጃ። ቆየት ብሎ ደግሞ የአበባ ዝንጣፈ...

ጀርባን ወደ ሳሎን ላኩት ምንም ይዞ አልተመለሰም። ሆኖ ውስጥ የሚፈርስ፣ የሚናድ፣ የሚርድ መሬት ያለ መሰለኝ። ወደ ሳሎን አመራሁ። አባቴ ሰሞኑን ከቤት ወጥቶ አያውቅም።

እኔ ሰገናና ሰወጣ እንደሚቆላ ፀጉሩ አባብ የሆነ ይመስል ሲንቀሳቀስ ይታየኝ ነበር። በአንድ ቀልብ ከሚያነበው መጽሐፍ ላይ ውሃ እንደተነገጩ ዶሮ ቀና ብሎ ሀሳቡን ይውጥና መልሱ ያቀረቅራል። ወይም ስልክ ይደውልና ያስታወሰውን ለሰራተኞቹ ያስታውሳል።

ሳሎን ሰገና አባቴ ከሚያነበው መጽሐፍ ላይ ለአመል ተፋትቶ አየኝና መልሶ ንባቡ ላይ ዓይኑን ጣደ። አግሮቼን ጠረጴዛ ላይ አጣምሮ ትከሻውን አስደግፎ ቀና እንዳለ ነው የሚያነበው። የለበሰው ተመሳሳይ ነጭ ሽሚዝና ሰራ ከጥቁር ሌዘሩ የሶፋ ልብስ ጋር ተነጻጽሮ አባቴን አየር ላይ የተንጋለለ አስመስሎታል። መጽሐፉ ወደሱ ስለተደፋ ልባቡ በደንብ ይታየኝ ነበር «አርበናይዜሽን ኤንድ ኢንሽሰትመንት» ይላል።

አባቴ እፍረት የማብዛቱን ጉዳይ አውቀዋለሁ። አሁን ድርጅቶቹ ሁሉ እራሳቸውን እየቻሉ ነው «እንደ ልጅ ነው ድርጅት» ይላል «ማዘል የሚያስፈልግሽ ዕድሜ አለው፣ የምትታቀፈው፣ የሚደህበት፣ ቆሞ የሚሄድበትና እንቺን መልሶ የሚደግፍበት ማቸርድ ፔሬድ አለው» አሁን አብዛኞቹ ድርጅቶች ከትትል ቢያስፈልጋቸውም አሉን መጥኝ አይሉትም። ይሄን ሁኔታ አባቴ የሚወድደው አይመስልም። ስለዚህ አዲስ እራስ ድርጅት አቋቁሞ ወደ ማዘሉ ይሸጋገራል። የእራት ኪሎው ፕሮጀክት ለአባቴ አዲስ ውልድ መሆኑ ነው።

ሳሎን ተጫኔነኝ። ሽንቴም የመጣ መሰለኝ። ሙሉጌታ በቅርብ ደቂቃ ውስጥ ከአባቴ ጋር ሊፋጠጥ ይመጣል። መጽሐፉ ወዳጃዊ ውይይት ሊሆን እንደማይችል ግልጽ ነው። አባቴ ለሙሉጌታ ያለው መስተንግዶ የታወቀ ቢሆንም ሙሉጌታ እንዴት ሊሰተናገድ አስቦ ይሆን?

«አባከህ ሙልዬ አትምጣ»

ወደ መጽሐፉ ለመሄድ በማመንታት ላይ ሳለሁ የግቢ መጥሪያ ጮኸ። አባቴ በመጽሐፉ አናት አስታኮ አየኝ። የልቤ ምት ሐዘን እንደገባው ሰው ወደፊት ገፋ-ገፋ እያደረገ ሲንጠኝ ታወቀኝ።

ደግሞ ጮኸ። ነፍሴ ስቅቅቅቀ ሲለው ያሰማው ድምጽ መሰለኝ።

ወደውጪ ልወጣ ስነሳ በቼ ከወደ ጓዳ እንደቀልቀለት ላይ ጓል እየተንከባለለ መጣ። ደውሏን ሲሰማ በር ሊከፈት እንደሆነ ያውቃልና ለአፍታ ነፃነት ካለበት ቦታ ይመጣል። በሩን ስከፍት ቀድሞኝ ወጥቶ የማድያት ጉም የሚያንጥብብበት የድንጋይ ንግፍ ላይ የውሻ ወጉን ለማድረስ መልከስከስ ጀመረ።

አባቴ ቤት ሲውል ታስሮ የሚቆየው ሾፈር አለባበሱን አላምሮ ጋዜጣ ያነባል። እኔን ሲያይ ጋዜጣውን አጥፍ ከወገቡ ዝንጥፍ ብሎ ሰላምታ ሰጠኝ። ፈዛዛው ዘበኛ ሰው እኔን ከፈለገ በደወል እንዲጠሩኝ የነገርኳቸው ቢሆንም እንግዳውን በመጠርጠር ወደጊቢው አላስገቡትም። የሰው መውጫያውን በር ገርብብ አድርገው ይመረምሩታል።

«ይግባ» አልኳቸው። ኮፍያቸውን ከራሳቸው ላይ ገሽልጠውልኝ በሩን በጥቂቱ ለቀቁለት። ዘበኛው ሁልጊዜም ሰው አስገቡ ሲባሉ ቅር የሚላቸው ነገር አለ።

«አባከህ ሙሌ» አልኩት በዓይኔ። ዓይኑ ዝም አለኝ።

ሳንነጋር ወደ ሳሎን በር ቀደምኩ። በቼ አዲስ ሰው ሲመለከት የውሻ ወጉን ለማድረስ ጮኸ። የገረመኝ ደግሞ እንደትልቅ ውሻ ለማስፈራራት ማጉረምረም ይደባልቃል። ሆን ብዬ በቼን ወደውጪ አስቀርቼው ገባን።

ሙሉጌታ ለጊቢውም፣ ለቤቱም፣ ለሳሎንም ቁብ ሳይሰጠው በዓይኑ ሰው ይፈልግ ነበር። በአጋጣሚ እዚህ ቤት የሚመጡ እንግዶች ቀድሞ አድናቆታቸውን የሚገሰው ጊቢውና ሥነ-ስርዓቱ ነበር። እንደውም አንዳንዶቹ ሳሎን ሲገቡ ምንጣፉን እያየ ጫማ ካላወለቅን እያሉ ይገላገላሉ። ሙልዬ ግን...

አባቴ ተከታትለን ሰገና በመጀመሪያ በግርታ እኔን አየኝ። ሙሉጌታን ስላላወቀው ይመስላል አቤቱታ አቅራቢ መስሎት ሳሎን ይገጭ ስለገባሁ በዓይኑ እኔን ወቀሰኝ። ቀጥሎ ሙሉጌታ አእምሮው ውስጥ ትውስታ እየገዛ ሲሄድ ሰማዬ ላይ ያየሁትን የጉም ትርኢት የመሰለ የቅጽበት መለዋወጥ ፊቱ ላይ ተነበበ። እያንዳንዱ የሰሜት ለውጥ በገሃድ ታየኝ። ግር መሰኘት፣ ግር ከመሰኘቱ በኋላ ወገግ እያለ የሚሄድ የመደነቅ ጀንበር ፊቱ ላይ ወጣች፣ መደነቁን መደፈር ገሰሰው። ከዚያም

ንዴቱን ለእኔም አካፈለኝ። መጽሐፉን ቀስ አድርጎ አጠፈ። ጠረጴዛው ላይ ከተዘፋት ሞባይሎች ጋር አስቀመጠ። ቀስ ብሎ እግሮቹን አወረደ፤ ቀስ ብሎ ተነሳ።

ሙሉጌታ ሰንገናኝ ያደረገውን ኮት ከነአህያ ጀሮ ኮሌታው ለብሷል። ታጥቦ ያልተተኮሰ ሱሪ ታጥቋል። ከዓይኑ ሥር ያለው ቁስሉ እርጥብ ኩብት መስሎ አኮፍኩቷል። ፊቱ ላይ ምንም አይነት ስሜት አይነበብም። ፍፁም እንደተረጋጋ ነው። በዓይኖቹ ሰይፍ የተቀመጠው መጽሐፍ ላይ አኩብኩብ አባቴን መመልከት ጀመረ።

እኔ መሀል ላይ ውሃ ሆንኩ።

«ከሰሰከኝ?» አለ አባቴ «መጥሪያ አመጣህ?»

«አዎ» አለ ሙሉጌታ። ለአባቴ መጥሪያ ለመስጠት ያታለለኝ መሰለኝ። ግን ቀጠል አድርጎ «ከሰሻለሁ፤ አንተን ለራስህ ከሰሻለሁ።»

«ልትፈላሰፍ ባልሆነ የመጣኸው» ምን ማድረግ እንዳለበት ባለመገንዘብ ይመስላል ለጥቂት ደቂቃ ፀጥታ ሰፈነ። ሁለቱም ተቋቋመዋል። ከዚያም አባቴ መቁነጥነጥ ጀመረ። በዓይኑ የሚወረወር የሚፈልግ መሰለኝ።

«የደሃ ነገር የራስህ አማራጭ ሆነህ መጣህ? ልጅህን ሰጠኝ ልትል ባልሆነ...»

የሚወረወር ሲያጣ እያመሳቀለ መመልከት ጀመረ።

«አይደለም በፍጹም» አለ ሙሉጌታ።

«ታዲያ ንገረኛ» ጠጋ ማለት ጀመረ «እዚህ ቤት ያመጣህን ንገረኝ! የፈረንሳዩ የድሆች አብዮት እዚህም አገር ሊደገም ይሆን? አሉን ለኔ ተዉት ብለህ በግብታዊ አብዮተኝነት ልትገድለኝ መጣህ?»

የአባቴን መጠጋት አልወደድኩትም። ጣቶቼ ጨበጥ ፈታ ይላሉ። ጨነቀኝ ልናገር ስንተባተብ ወደኔ ዞሮ «ዝም በይ!» ብሎ ጮኸብኝ «ይሄ ለኔ ስድብ ነው። ንቀት!» ሙሉጌታ ሲገባ ባለበት ሁኔታ ነው። የአባቴ ወርቅማ ሰዓት በእሱ ላይ የምትንተገተግ መሰለኝ። ሀብሉን ፈለኳት የለችም።

«ልጄ እንደ አጼ ቴዎድሮስ ሚስት እንደምንትዋብ ባሏን በአባቴ ላይ አሳምጸ ይዛ መጣች። ግሩም ነው። እዚሁ ብገድልህ ጠያቂ እንደሌለኝ አታውቅም?» ይበልጥ ቀረበ።

«እስኪ መጀመሪያ ለምን እንደመጣ ጠይቀው» አልኩ ስድቡንና ሽሙጡን ብቻ ሳይሆን ዱላውንም ወደኔ ማዞር አሰኘኝ።

«የመጣውማ መኝታ ቤትሽን ለመጎብኘት ነው።»

«ታፌ» አልኩት በስንት ግዜዬ? «ታፌ እንዲህ አከፋፍተህና አራከሰህ አትናረኝ» ጋብ ያለ መሰለኝ። ለአፍታ ስሜቱ የተገሰፀ።

«ለአመጽም፤ ለከሰም፤ ለጋብቻም አልመጣሁም» አለ ሙሉጌታ፤ ጸላጦስ ፊት እንደቀረበው አስረኛ መወገፋን መፀፋተንና መሰቀሉን ከቁብ ሳይቆጥር።

«ለምንም ና» አለ አባቴ ስሜቱን በገዛ አኳኋን «አሁን ውጣልኝ፤ ሰበብ ሳትሆንብኝ ውጣ!»

ዝም ብሎ ቆመ

«ውጣ!» አለ እየቀረበው።

«የመጣሁበትን ልናገር»

«ውጣ!» ብሎ ጉብ አለበት። የኩቱን ከሳድ በግራ እጁ እንደጨመደደ ወዝውዞ ለቦከስ የጨበጠውን እጁን ዘረጋግቶ በጥፊ አጮለው። ሙሉጌታ አልተከላከለም። እጆቹ እንደታጠበ ሽሚዝ እጅታ ወደታች እንደተጠለጠሉ ነበር። አባቴ አሁንም «ውጣ!» ብሎ በቀኝ እጁ በቃሪያ ጥፊ ደገመው። ይሄኔ መጭገግ የጀመረው ቁስሉ ተገሽልጦ የአሳተ ገምራ ሽንቁር መሰለ። የቁስሉ ቅርፊት ጎርፍ እንደገፋው ደለል ተንቷቀቀ። ትንሽ ቆይቶ ከአፍንጫው ደም መንጠባጠብ ጀመረ።

የተወገርኩ፤ የተገረፍኩ፤ የተሰቀልኩ ያህል ሆነብኝ። ከሆዴ የሚነሳውን እንባዬን አይኔ ላይ ለማድረስ በደረቁ ተንሰቀሰኩ። አድባሬ በመጥረቢያ የተፈለጠ፤ ታቦቴ የተማገደ ያህል አመጽ ተቀሰቀሰብኝ። መሀል ልገባ ስል ሙሉጌታ በእጁ «ተይ» የሚል ምልክት ሰጠኝ። ሌላኛው እጁን አፍንጫው ላይ ደቀነ። ደም ሞላው።

አባቴ «ውጣ! ውጣ! ውጣ አንተ ሰውዬ» እያለ ለቆት ወደነበረበት ቦታ ተመለሰ። የሚያየው ስለረበሸው ይመስላል ፊቱን ወደ መስኩቱ መልሶ ቆመ። ቆይቶም በቀኝ እጁ ዓይኖቹን ሸፍኖ በጣቶቹ መካከል ጣሪያ የሚያይ መሰለ።

ሙሉጌታን ለመርዳት ስጦጋ በእጁ ገፋ አድርጎኝ «በማድፋፋት እውነት አትብከክክንም። ይልቅ ረጋ ብለን እንነጋገር» አለ። ድምጹ ተኮናኩኗል።

የአፍንጫውን ደም ለማቆም ቀና አለ። እንደሰረት ሱሰኛ በአፍንጫው ደጋግሞ አየር ሳበ።

«ያንተ አውነት» አለ አባቴ ፊቱን ሳይመልስ «እንደ ቶልስቶይ መሬትህን ለብኩናን አከፋፍልና በድህነት ባቡር ፈርማታ ላይ ሙት ልትለኝ ነው? ይሄ የደሃ ቃልቻ ስብከት ነው...»

«ተፈጥሯዊው ህግ እንዲገሰስ አማላጅ ሆኜ አልመጣም» አለ ሙሉጌታ። ምን እንዳገኘ ያላወቅሁትን ነገር አፍንጫው ውስጥ እየጠቀጠቀ «አሁያ ጅብን አትበላኝ እንዳለችበት ተረት ይሆናል ይሄማ። ተሸናፊዎች ነን እንድንበላ ህግ ይፈቅዳል። የእግዚአብሔር ሰው እንደሚባለው አንተ የእግዚአብሔር ጅብ ሆነህ ሳበላን ብታልፍም ሌላ የእግዚአብሔር ጅብ ያልሆነ ጅብ ይበላናል። ዕጣ ፈንታችን መንገድ ዳር እንደተጣለ ሙዳ መበላት ብቻ ነው። ይሄን የማይረዳ ጭንቅላት የለኝም። የአዲስ ዘመን መለከት ነው ለኛ የምፅአት ጥሪ የሆነብን።»

«ታዲያ?»

ሙሉጌታ አፍንጫውን ጠቅጥቆ እንደጨረሰ አጃቹን በመጠየቁ ተመለከተ። የሚያደርገው ቢያጣ ወደኋላ አጣመረና ዘና ባለ አኳኋን ቆመ።

«ተናገራ?» አለው

«አውነት ሆኜ መጣሁ።» አለ ሙሉጌታ። ምን ማለቱ እንደሆነ ለኔም አልገባኝ።

አባቴ ግን የተግባባ ይመስላል። በማሸሚጠጥ «አውነት ትሆን ይሆናል፤ መንገድ ግን አይደለህም» አለው።

«እኔ ላንተ አውነትም መንገድም ነኝ» አለው።

ግራ ተጋባሁ፤ በልሳን የሚነጋገሩ መሰለኝ። በዚህ መካከል አባቴ ረጋ ባለ ድምጽ «አርጥባን ወደ መኝታ ቤትሽ ግቢ» አለኝ።

«አትገባም!» ሲል ሙሉጌታ በሙሉ ስልጣን ተከላከለ «ጉዳዩ እሷንም ይመለከታል»

አባቴ ጀርባውን እንደሰጠ ዝም አለ። ፍርሃቱን፣ ጭንቀቱን፣ መረታቱን፣ ሁለመናውን ፊቱ ላይ ላለማስነበብ ሆኖ ተሰማኝ። ግን ምን? ስል አራሴን ጠየኩ። ሙሉጌታ መናገር ጀመረ፡-

«እኔ ቢለወጡ ደስ የሚሉኝ ግን አውነት በመሆናቸው ብቻ የተቀበልኳቸው ብዙ የኋላ ታሪኮች አሉኝ። ለምሳሌ የሸርመጣ ልጅነቴ። እናቴ አያቴ አውቆ እስኪያባርራት ድረስ መቆሚያ ጣቢያ የምትቆም ሴተኛ አዳሪ ነበረች። በአውኔ ስትቆም አይቻልታ ባላውቅም አሁንም የብርሃን ዘንግ መስላ እንደቆመች በህልሜ ትመጣለች። ይሄን አውራ ጣቴን ያወረሰኝን ባለቀይ አውራ ጣት ዘማች አባቴን ባላውቀውም ስለወርሰ አውራ ጣቱ ምስጢር አግኝቼ ብጠይቀው አመኛለሁ። አውነት ነውና ምን ላድርገው? ዛሬም ቢሆን አውነቶች ውስጥ ነኝ። አያቴ የዕለት እንጀራችንን በምፅዋት የሚያመጡ ለማኝ ሆነዋል። ይሄን በሐሰት ለውጭ ምን ላድርገው?»

ምንድነው የሚያወሩት? ወዴት ነው የሚሄዱት? በማለት ነፍሱ አልወጣ እንዳለችው ሰው ጣዕሬ በዛ።

«በቃ» አለ አባቴ የማስፈራራት ሳይሆን የልመና ነበር «ይብቃህ»

ሙሉጌታ እንዳልሰማ ሆኖ ቀጠለ «አንተም ብትሆን መንደራችንን በማድፋፋት፤ መንደርተኞችን እየጫሩ በመበተን አውነትህን ለማብከንከን አትሞከር። ተቀበል። እኔ ሀብት ስለሌለኝ አይደለም አውነቶቼን የተቀበልኩት። አውነት አውነት ስለሆነ ነው። አንተ እንደምትገምተው አኛ መንደር ውስጥ ስላንተ አይወራም። ማንም የተገናዘበ ሐሜት ላይ አይሰማራም። አንተ ግን አራስህ አውነትህን አደባባይ አውጥተህ ተቀበል። የአቡንደጅ ልጅ ነኝ! በል። ደምጽህን ከፍ አድርገህ። እየመከርከህ አይደለም። ቂጥኛም ከውርዲያም እንደሚጫወተው እያጫወትኩህ ነው።» ብሎ ከቤት ለመውጣት ተዘጋጀ።

ለጊዜው ተምታታብኝ። የጠራውን ስም ማስታወሻ ውስጥ አውቀዋለሁ። የአቡንደጅ... አዎ... ሴተኛ አዳሪዋ የአቡንደጅ... ወፍራሚ የአቡንደጅ... ቤቷን ለሴተኛ አዳሪ ያከራየቸው የአቡንደጅ... ጣጅ ቤት በራፍ ላይ የወደቀቸው የአቡንደጅ... እዚያው

የሞተቸው የአቡንደጅ... እና? እሷ የአባቴ እናት? የእኔ አያት? እንዴት?... እንዴት?
...እንዴት?

ሲወጣ ተከተልኩት፡፡ ቦቹ የሱሪውን ጫፍ ይዞ እየነዘነዘው ነበር፡፡ ምንም ሳይናገር ከኩት ኪሱ ውስጥ ሁለት ፎቶዎች አውጥቶ ሰጠኝ፡፡ አንዱ እኔ እራሴ የሰጠሁት የአባቴ ፎቶ ነበር፡፡ ሁለተኛው ግን እጅግ ያረጀ፡፡ አትኩሬ ተመለከትኩት እንዲት ወፍራም ሴት ከትንሽ ልጅ ጋር የተነሳቸው ነበር፡፡ እሷ እንደ ደብር ተኮፍሳ ተቀምጣለች፡፡ ፀጉሩን የከፈለው ልጅ ግን ቆሟል፡፡ ቁምጣ ሱሪ ለብሷል፡፡ አግድሞሽ የተሻገረገረ ሹራብ ላይ የቁምጣው ጥብጣብ ቀልቀል ተጋድሟል፡፡ መልኩ መልኩ ያስታውቃል፡፡ አለቀስኩ፤ በእንባዬ ውስጥ ህፃኑ የተንቀሳቀሰ መሰለኝ፡፡ አባቴ፡፡

ዓለማየሁ ገላጋይ፥ ከአጥቢያ እስከ ወራሳ በዘጠኝ መጻሕፍት ተደራሲያንን አስደምጧል።
 አስረኛውን - አንድ አብይ ልቦለድ - ነገ ልንመሰጥበት ከአሳታሚ ጋር እየተዋዋለ ነው።
 እንዴት እያሌ አንባቢያን ለመመልመል በቃ ? በቋንቋው ጥበባዊና ዘይቤያዊ ውበት ይሆን ? በሚመረጠው ጥልቅ ዕዉነታዊና ምናባዊ ጭብጥ ? በድኅረ-ዘመነኛ ሆነ በተለመደው የአተራረክ ክህሎት መካኑ ? ... አንባቢና አድናቂ የየግሉን ምክንያት እየፋቀ ያስተውላል። ልክ ነብይ መኮንን እንደተቀኘው “በጥላ በጣዩ ረከቶ በጥሞና ለሚኖረው / እያንዳንዱ ማታና ቀን፥ የየራሱ ዘላለም ነው።” ዓለማየሁ ጊዜን ለመነፈካከት ዳር አልቆምም፤ በህላዌ ጉዳይ ተማስሎ አቃስቷል።

አጥቢያ አንዱ በጥሞና ተመስጦ፥ ሌላው ልቡ ተንጠልጥሎ በጥድፈያ የሚያነቡት ልቦለድ ነው። ውብ የአራተኛ አመት የማኅበረሰባዊ ጥናት ተማሪ -አርጥባን- ከአባቷ ጋር ለብቻቸው በተኮፈሰ ሀንፃ ተገልላ በድሎት ኖራለች፤ በአራት ኪሎ ደሳሳ ቤቶች ለድግሪ ማሟያ የመመረቂያ ጽሑፏን ለመስራት መወሰኗ፤ ከኑሮ ፊትና ጀርባ ያላትማታል። ሙሉጌታ እየመራት የመንደሩን ገመና፥ ብርቅነት፥ ስጋትና ህልም ... ስታጤን ነፋስ እንደ ገፈፈው ነጠላ የዋህነት ጥፋት ለሌላው ትብሰከሰከች፤ አንድ ተባብሮ በግጥም ውስጥ ዝምታዋ ተገጣጠበ። ግለሰብ የልጅነቱን አስከፊ ታሪክ አወሰው እያጉረ ግልባጩን ቢኖርም፥ ከሆነ የኑሮ ኩርባ ሰቆቃው ሰብሮ ሲወጣ፥ ወሽባ-መግባት እያስጠለወም፥ የነባሮ አጽኗር አልህና የለሟ ጉልበቷ ሲፋተት የሰከነው ህይወት እሳት ይጋይባታል። የሰው ሥነልቦናዊ፥ ማኅበራዊ እና የጋራ እጣ ራሽታ ከፍቅር እስከ ጥላቻ የተመሳቀለበት ልቦለድ፥ ድንበሩ - ከበቡ- አጥቢያዊ ይናድ ይሆን?

አብደላ ፅዝራ

የጋ 45.60

Bemela Printing